

zeneKar

2011/6

A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének, valamint a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének közös lapja

www.aho.hu
www.zene-kar.hu

Lantcsembaló – Romanek Tihamér munkája
(fotó: Kovács András)

**MEGALAKULT A NEMZETI
ÉRDEKEGYEZTETŐ TANÁCS**

NKA - BŐVÜLŐ FORRÁSOK

**HANGSZERKIÁLLÍTÁS A MŰVÉSZETEK
PALOTÁJÁBAN**

6

KALENDÁRIUM

3

A KULTÚRPONT IRODA HÍREI

5

ZENEI KÖZÉLETÜNK

NKA

„A szétosztható összeg jövőre egymilliárd forinttal nő”

A Nemzeti Kulturális Alap új elnöke, L. Simon László a legsürgetőbb feladatnak az új intézményrendszer felállítását, a jövő évi pályázati naptár megalkotását és a pályázati keretek meghatározását tartja. Büszke arra, hogy jövőre egymilliárd forinttal több pénzből gazdálkodhatnak. *(Réfi Zsuzsanna)*

6

TISZTELETJEGGYEL

Köszölgélat és nemzeti kultúra – ellentmondó fogalmak?

Ha megéri, alig két esztendő, s betölti a hetedik ikset a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara, melyet 1943-ban alapítottak, Dohnányi Ernő kezdeményezésére, s első hangversenyén, október 7-én a korabeli lapok tanúsága szerint családjával együtt megjelent a Kormányzó is. Ha betölti, írjuk, mert féltő, hogy nem így lesz, legalábbis a „piaci tevékenység végzésére alkalmas gazdasági vállalkozás”-ba történő kiszervezésről olvasható hírek nem sok jót ígérnek... *(zk)*

7

KULTURÁLIS FÓRUM

Marika báránycájától a digitalizációig

Idén október 20-án és 21-én került sor Brüsszelben az Európai Unió Kulturális Fórumára, amelyen Kovács Géza, a Magyar Nemzeti Filharmonikusok főigazgatója, a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének elnöke, valamint az Előadóművészek Munkáltatói Egyesületeinek Európai Ligája végrehajtó bizottságának tagja meghívott előadóként vett részt. *(Kaizinger Rita)*

9

NEÉT

Megalakult a Nemzeti Előadó-művészeti Érdekegyeztető Tanács

Alakuló ülést tartott 2011. november 7-én a Nemzeti Előadó-művészeti Érdekegyeztető Tanács. A 24 tagú testület feladata az, hogy megjelenítse az ágazati működés során jelentkező, lényeges szakmai és fenntartói álláspontokat, emellett az állami és szakmai együttműködés fórumává váljon. Az ülésen a NEÉT elnökének dr. Gyimesi Lászlót, a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének elnökét, a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének főtákarát választották. *(Réfi Zsuzsanna)*

11

GYŐR

„A város vezetése is érzi, nálunk komoly szakmai munka folyik”

Egyre több bérletvásárló, különleges koncertek, teltházak hangversenyek, új támogatók, száznál több koncert, külföldi fellépések, emelt helyárú jegyek. A Győri Filharmonikus Zenekar igazgatója, Fűke Géza olyan hírekről számol be, amelyek nem túl gyakoriak ma az együttesek mindennapjaiban. *(Réfi Zsuzsanna)*

14

MISKOLC

„Az egyik szemem sír, a másik nevet...”

Öt esztendővel ezelőtt, 2006. szeptember 7-én nyitotta meg kapuit a Miskolci Szimfonikus Zenekar hangversenyterme a közönség előtt, a Művészetek Házában. Egy augusztusi, rendkívüli közgyűlés határozatának eredményeként megtudta az intézmény vezetése, hogy a város közel 2 milliárdos zárolása több mint 58 millió forinttal érinti a zenekar gazdálkodását. A jelenlegi helyzetről, az együttes további terveiről Szabó Péter zenekari igazgató beszélt. *(Réfi Zsuzsanna)*

16

MÁV SZIMFONIKUSOK

Új bérletsorozat, új asszisztens karmester

Ebben az évadban új bérletsorozatot indított a MÁV Szimfonikus Zenekar, amelyet Varga Lászlóról, az együttes alapítójáról, a mártírhalált halt MÁV elnökről neveztek el. Emellett egy új asszisztens karmester is elkezdte a munkát a zenekarral, a Curtis Intézet ösztöndíjával érkezett Teddy Abrams. Lendvai György, a zenekar igazgatója beszélt arról is, hogy a következő szezontól Csaba Péter lesz az együttes vezető karmestere és művészeti vezetője. *(Réfi Zsuzsanna)*

18

DUNA SZIMFONIKUSOK

Muzsika a katakombaszínházban

Új otthonra lelt a Duna Szimfonikus Zenekar. A Szabadság tér oldalában lévő Hazatérés Temploma alatt szépen kialakított színházterem rejlik, népi-szeccsziós díszítéssel, s egész jó akusztikával. Szklenár Ferenc művészeti igazgató elmondta, szeptember végén költöztek át az új terembe, amelyet a jövőben nemcsak gyakorlóhelyként kívánnak használni, hanem koncerthelyszínként is. *(Réfi Zsuzsanna)*

20

PORTRÉ

„Brazíliában nincs zenei előítélet”

Latin-Amerika legnagyobb klasszikus zenei eseményén, a Campos do Jordão Nemzetközi Téli Fesztiválon rangos európai vendégprofesszorok fordulnak meg rendszeresen. Idén a Brazil Kulturális Minisztérium válaszára a Pro Art Quartet tagjaira és meghívott vendégeire esett, azaz Szentpáli Rolandra, Gyivicsan Györgyre, Tóth Lászlóra, Boštjan Lipovsekre, Romhányi Áronra és Borsodi Lászlóra. *(Réfi Zsuzsanna)*

22

KRITIKA

Hangversenykritika

A Nemzeti Filharmonikusok, a Budapesti Filharmoniai Társaság Zenekara, a Miskolci Szimfonikus Zenekar, a Savaria Szimfonikus Zenekar, a Budafoki Dohnányi Zenekar és a MÁV Szimfonikus Zenekar hangversenyeiről.

24

ZENETÖRTÉNET

A Léner-vonósnégyes

A Léner-vonósnégyest 1919-ben alapította az akkor huszonöt esztendőes Léner Jenő (I. hegedű), valamint a nála nem sokkal fiatalabb Smilovits József (II. hegedű), Róth Sándor (brácsa) és Hartmann Imre (gordonka). A kvartett 1919-ben, Szegeden mutatkozott be, és ezt követően a budapesti kritikusok is felfigyeltek rájuk. 1920-ban, első bécsi koncertjükön Maurice Ravel is jelen volt, akinek annyira megtetszett a fiatal magyar muzsikusok játéka, hogy meghívta őket Párizsba. Ekkor kezdődött el a kvartett sikersorozata. *(Rakos Miklós)*

31

MŰHELY

HANGSZERVILÁG

Hangszerkiállítás a Műpában

Októberben közel egy hónapig láthatták az érdeklődők a Magyar Hangszertörténet – Lisztől napjainkig című kiállítást a Művészetek Palotájában. „Több, mint ötven kiállító, több mint száz mesterhangszer” – hirdették az ismertető, de óhatatlanul felvetődik a kérdés, magyar hangszert vesznek a magyar muzsikusok? A helyszínen kérdeztük a mai hazai hangszerkészítés helyzetéről Domonkos Mátét, a Hangszerkészítők Szövetségének elnökét, valamint Bárdi Szabolcsot, a Magyar Hegedűkészítők Társaságának alelnökét. *(Werner Judit)*

36

PRÓBAJÁTÉKOK

39, 40

HANGVERSENYNAPTÁR

41

MEGTARTOTTA alakuló ülését a Nemzeti Előadó-művészeti Érdekegyeztető Tanács (NEÉT). A 24 tagból álló NEÉT funkciója, hogy megjelenítse az ágazati működés során jelentkező lényeges szakmai és fenntartói álláspontokat, valamint hogy az állami és szakmai együttműködés fóruma legyen. Az ülésen, amelyet Réthelyi Miklós nemzeti erőforrás miniszter hívott össze, részt vett Halász János parlamenti államtitkár, Szócs Géza kultúráért felelős államtitkár és Hammerstein Judit kultúrpolitikáért felelős helyettes államtitkár is. A NEÉT ülését – amely a szakmai szervezetek, az országos érdekképviseleti szervezetek, a fenntartók, továbbá az előadó-művészeti felsőoktatás delegáltjaiból áll – a miniszter szükség szerint, de évente legalább egy alkalommal hívja össze. A NEÉT funkciója, hogy megjelenítse az ágazati működés során jelentkező lényeges szakmai és fenntartói álláspontokat, valamint hogy az állami és szakmai együttműködés intézményesített fóruma legyen. A tagok megbízatásának időtartama négy év, amely legfeljebb egyszer újabb négy évre meghosszabbítható, tevékenységükért díjazásban nem részesülnek. A Nemzeti Előadó-művészeti Érdekegyeztető Tanács tagja Asbóth Anikó, a debreceni Vojtina Bábszínház igazgatója; Balázs Péter, a Szolnoki Szigligeti Színház igazgatója; Bolvári-Takács Gábor, a Magyar Táncművészeti Főiskola tanára; Bor Zoltán, a szolnoki Szigligeti Színház produkciós igazgatója; Gyimesi László, a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének főtákará; Gyutai Csaba, Zalaegerszeg Megyei Jogú Város polgármestere; Hegedűs D. Géza, a Vígszínház színművésze; Heinek Ottó, a Magyarországi Németek Országos Önkormányzatának elnöke; Krámer György, a Miskolci Nemzeti Színház táncmozgatójának vezetője; Kollár Éva, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem habilitált egyetemi tanára, a Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetségének elnöke; Konrád Antal, a Színházi Dolgozók Szakszervezetének elnöke; Lovász Márta, Pest Megye Önkormányzata Hivatala Oktatási Művelődési és Turisztikai Iroda vezetője; Máté Gábor, a budapesti Katona József Színház igazgatója; Nagyné Varga Melinda, Budapest Főváros Kulturális, Turisztikai és Sport Főosztály vezetője; Popa Péter, a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének főtákará; Radnai Annamária dramaturg, a Színház- és Filmművészeti Egyetem adjunktusa; Schilling Árpád, a Krétakör művészeti vezetője; Szűcs Gábor, a székesfehérvári Vörösmarty Színház színművésze; Török Jolán, a Nemzeti Táncszínház ügyvezető igazgatója; Vas Bence, a Pécsi Tudományegyetem docense.

A LISZT-ÉV alkalmából 191, a zeneszerzővel kapcsolatos dokumentumot gyűjtött össze Bősze Ádám Zenei Antikváriuma, amelyből árverést rendeztek a Művészetek Palotájában. A dokumentumok egy része külföldről származik, tehát európai kapcsolatokat is felmutat. Az egyik legértékesebb darab az a Liszt-levél, amely Dániából származik és a dán gyűjtő itt akarta elárvereztetni.

TELTHÁZAS koncertet adott a Liszt Ferenc Kamarazenekar Sanghajban, a névadó születésének 200. évfordulója alkalmából. A Sanghaji Koncertterem közönsége háromszor tapsolta vissza a zenekart, holott Kínában általában egyetlen ráadás sincs.

EDITA GRUBEROVA harmadszor volt a Müpa vendége: a Roberto Devereux Elisabettája és a Norma címszerepe után most a méregkeverőként aposztrofált Lucreziát személyesítette meg egy koncertszerű előadásban, amelyen a Szlovák Filharmonikus Zenekar és a Nemzeti Énekkar működött közre Andrij Jurkevics vezényletével.

BASILIDES MÁRIA, a legnagyobb magyar alt énekesnő százhuszonöt éve, 1886. november 11-én született. Egyike volt a legsokoldalúbb énektehetségeknek. Rendkívül meleg, bensőséges hangja a mély regiszter legnagyobb mélységétől a mezzoszoprán magasságáig terjedt, előadó-művészete komoly, ünnepélyes, fennkölt benyomást keltett. Rendkívül kulturált stílusérzékkel, nemes ízléssel, muzikalitással tolmácsolt repertoárja az egész mezzoszoprán és alt szerepkört felölelte Monteverdi, Händel és Gluck operáitól Verdin, Wagneren, Saint-Saëns és Erkel Ferenc művein át a Csajkovszkij- és Richard Strauss-operákig terjedt.

EGY HÍJÁN KÉTSZÁZNEGYVEN zenei publicisztikát tartalmazó kötet jelent meg Kroó György írásaiból Zenei panoráma címmel a Gramofon Könyvek sorozatban. Harminchárom év termését foglalja össze a gyűjtemény. Az írások a hatvanas évek közepétől egészen 1996-ig az Élet és Irodalom című hetilapban regisztrálták a fontos magyar zenei eseményeket. Kroó György idén lenne 85 éves. A modern magyar zenetudomány és zenekritika meghatározó alakja, a Zeneakadémia tanszékvezető professzora haláláig (1997. november 12.) a Magyar Rádió főmunkatársa volt, alapítója majd főszerkesztője az intézmény magazinjának, az Új Zenei Újságnak.

GIANFRANCO DE BOSIO rendezésében, kettős szereposztásban mutatta be Mozart Don Giovanni című operáját november 19-én a Magyar Állami Operaház (MÁO). A díszlet, amely a híres vicenzai Andrea Palladio-épület, a Teatro Olimpico másolata, Nana Cecchi munkája. A címszerepet Horváth Ádám, illetve Kovács István énekelte. Mint Ókovács Szilveszter, az operaház kormánybiztosa a produkciót bemutató sajtótájékoztatón megjegyezte, a dalszínház eddigi történetében – 1885 óta – nyolcféle Don Giovanni-előadást kínált, amelyek elég hosszú ideig voltak műsoron. Utoljára – 2003-tól – Kesselyák Gergelynek a mű kozmikus jellegét hangsúlyozó rendezését láthatta a közönség. A kormánybiztos úgy vélte, az új produkcióban az emberi gyengeségek ábrázolása igen személyesen jelenik meg.

KERI-LYNN WILSON pár nappal a bemutató előtt lemondta a Magyar Állami Operaház új Don Giovanni-előadásait. A kanadai karmesternő visszalépését a dalszínház vezetése sajnálattal vette tudomásul, a premier és a következő négy előadás vezénylésére Kesselyák Gergelyt kérte fel.

A ZENEAKADÉMIA, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem (LFZE) alapításának évfordulójáról minden év novemberében megemlékezik az intézmény. Az idei születésnapot november 21-én tartották a Magyar Állami Operaházban. A Liszt-családfa ágai című est házigazdája Batta András, az LFZE rektora és Ókovács Szilveszter, a dalszínház kormánybiztosa volt.

LISZT FERENC első aradi koncertjének 165. évfordulóján, november 8-án avatták fel a 200 éve született zeneszerző emléktábláját Aradon. Bognár Levente aradi alpolgármester és Corneliu Vacean, a városi filharmonia igazgatója leplezte le az egykori Fehér Kereszt, ma Ardealul Szálló falán az 1846-os eseményt jelző háromnyelvű - magyar, román, angol feliratú - emléktáblát. A Nyugati Jelen című aradi központi regionális napilap honlapja szerint Bognár Levente románul és magyarul köszöntötte az egybegyűlteket, és néhány mondatban felidézte az akkori kort, kiemelve, mennyire fontos momentumra volt Liszt Ferenc két aradi koncertje a város kulturális életének.

HAMAR ZSOLT kortárs opera premierjét vezényelte Zürichben. Anno Schreier A vakok városa (Die Stadt der Blinden) című egész estés operájának librettója a 2010 júniusában elhunyt portugál író, a Nobel-díjas José Saramago Vakság című regényéből készült. A mű

előtörténetéről Hamar Zsolt elmondta, hogy a zürichi operaház 2008-ban meghirdetett, Teatro minimo elnevezésű pályázatán az első három nyertes és rendkívül értékes művet ő mutatta be. Ezek közül nemcsak a szakmai bírálók, hanem a közönség is Anno Schreier munkáját tartotta legérdekesebbnek. Így Schreier kapott felkérést, hogy egy új, egész estét betöltő, öt felvonásos operát írasson a színház számára.

NAGY SIKERŰ, Világhíres zeneszerzők sorozata után újabb klasszikus zenei szériát indított Világhíres operák címmel a Kossuth Kiadó. A CD-melléklettel ellátott 21 kötet közül először a Bizet Carmenjéről szóló kiadvány, majd Verdi Traviatájáról szóló munka kerül az újságárusokhoz. A sorozatban Bizet és Verdi művei mellett Rossini, Mozart, Gounod, Donizetti, Bellini, Offenbach, Puccini, Leoncavallo operái szerepelnek, az utolsó kötet pedig a magyar kiadásban természetesen Erkel Bánk bánjának történetét dolgozza föl. Világhíresek az előadók is, akiknek hangja a CD-mellékleteken megszólal, a sorozatot ugyanis például a milánói Scalában, a New York-i Metropolitanben vagy a Bécsi Állami Operaházban rögzített legendás felvételek „illusztrálják”. Az operarészleteket olyan énekesek előadásában hallhatja a közönség, mint Maria Callas, Plácido Domingo, Luciano Pavarotti, Monserrat Caballé vagy Jelena Obrazcova, akik látványos díszletek nélkül is képesek kizárólag a hangjukkal, előadói stílusukkal megjeleníteni a szereplőket.

LIGETI GYÖRGY művei a német CD-bestsellers listán. A német lemezkritikusok minden hónapban összeállított bestsellers listájára került fel az a CD, amelyen Ligeti György három kórusműve hangzik el. A műveket Barbara Hannigan, Susan Parry, a Kölni Rádiózenekar és Énekkar, valamint a Stuttgarter Vokálegyüttes szólaltatja meg Eötvös Péter vezényletével.

KONCERTSOROZATTAL adóznak Liszt Ferenc munkásságának Szentpéterváron - adta hírül a Lityeraturnejaz Gazeta.

A NÉVA-PARTI nagyvárosban legutóbb október 27-én a Liszt-bicentenárium alkalmából rendezett nagyszerű zenei estet a magyar főkonzulátus. A helyszín a történelmi belvárosban lévő Vielgorszkij grófok Zeneszalonja volt, amely a XIX. század közepén az orosz cári birodalom fővárosának zenei életében központi szerepet játszott. Liszt Ferenc mellett olyan európai nagyságok is felléptek itt, mint Robert Schumann vagy Hector Berlioz.

KILENCVEN ÉVE, 1921. november 5-én született Budapesten Cziffra György zongoraművész. Roma zenészcsaládból származott, gyermekéveit egy nyomorúságos angyal földi barakktelepen töltötte. Tehetségét cimbalmos édesapja ismerte fel, Cziffra csodagyerekként már ötéves korában cirkuszban zongorázott. A Zeneakadémiára egy házaló jóslata révén került, aki nagy jövőt ígért neki, és azt állította, hogy beajánlotta Dohnányi Ernőhöz. Ez nem volt igaz, ám a Zeneakadémia igazgatója mégis meghallgatta és felvette a fiút.

ELHUNYT Weninger Richárd hárfaművész, karmester, a szegedi Weiner Kamarazenekar alapítója – életének 77. évében.

ÓKOVÁCS SZILVESZTER, a Magyar Állami Operaház kormánybiztosa cáfolta Győriványi Ráth György volt megbízott főzeneigazgató állítását, amely szerint Christoph von Dohnányi aláírt szerződés nélkül mondta le október 28-29-re tervezett budapesti vezényletét. Egyben közölte: felbontják Győriványi szerződését.

ELSŐ DÍJAT szerzett az In Medias Brass az Olaszországban megrendezett „XI. Chieri Nemzetközi Kamarazenei Versenyen” október utolsó hetvégéjén. A 2010-ben alakult kamaraegyüttes ezzel másfél éves fennállásának ötödik nemzetközi díját ünnepelte: korábban Japánban, Dél-Koreában, Szlovéniában és Németországban szerepeltek sikerrel. Az év hátralévő részében egy 12 templomi koncertből álló adventi hangversenysorozat mellett hazai és nemzetközi színpadokon lépnek fel.

ÓKOVÁCS SZILVESZTER szerint az Erkel Színház megújítására lesz forrás. Az előzetes elképzelések szerint 1,8 milliárd forintot szánna a kormány az Erkel Színház megújítására, az összeg várhatóan december elején válik hivatalossá, amikor a teátrum megnyitásának 100. évfordulóját ünneplik. Olyan felújítást képzel el az Erkel Színházban, amely lehetőséget ad arra, hogy egy pénzben bőségesebb jövőben a legmodernebb technikák, mint például az intelligens lámpák, könnyen behelyezhetőek legyenek az épületbe.

NAGYSZABÁSÚ gálakoncerttel nyílt meg újra Oroszország egyik legnagyobb és a világ egyik legjelentősebb opera- és balettszínháza, a moszkvai Bolsoj. Az 1776-ban alapított és mai épületében 1825-től működő Nagyszínház teljes megújulását ünneplő megnyitó az év kulturális eseményének számít Oroszországban. Épp fennállásának 180. évében, 2005-ben kezdődött a nagyszabású rekonstrukció, amelynek köszönhetően a legkorszerűbb műszaki megoldásokkal, de 19. századi fényében pompázik ismét az épület.

A 17 ÉVES Vörösváry Márton második díjat nyert a németországi Rastattban megrendezett Lions Tri Jumelage nemzetközi hegedűversenyen.

HETVENEDIK születésnapja és operaházi működésének negyvenedik évfordulója alkalmából köszöntötték Medveczky Ádám karmestert a Magyar Állami Operaházban. Az idén Kossuth-díjjal kitüntetett muzikusnak az ünnepi alkalomból Ókovács Szilveszter, a dalszínház kormánybiztosa átnyújtotta a rangos Mesterművész elismerést.

A FRANCIAORSZÁGI Liszt-év legfőbb eseményeként Párizsban, az Invalidusok Szent Lajosról elnevezett templomában csendült fel a Krisztus-oratórium a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának előadásában, Peskó Zoltán vezényletével, a magyar zeneszerző születésének 200. évfordulóján.

LISZT FERENC-EMLEKTÁBLÁT avattak Liverpoolban, a zeneszerző születésének 200. évfordulóján.

KIEMELKEDŐ művészként és nagy európaiként méltatta Liszt Ferencet Christian Wulff német államfő azon az emlékünnepeken, amelyet a világhírű zeneszerző és zongoraművész születésének 200. évfordulóján, szombaton rendeztek Weimarban.

KOSZORÚZÁSSAL emlékeztek meg Liszt Ferenc születésének 200. évfordulójáról szombaton este a Magyar Állami Operaház kapujánál álló Liszt-szobornál.

KESSELYÁK GERGELY meghívásos pályázaton nyerte el a miskolci operafesztivál vezetését, miután elődje, Bátor Tamás megbízatása lejárt. A karmester szerint „Ma az opera válságban van, alapvetően egészségtelen helyzet alakult ki a műfajban. Verdi a Rigolettót nem azért írta, hogy az elkövetkező száz évben csak ez legyen, kétévente írt egy új operát, ez fénykorában a legpopulárisabb műfaj volt”.

A KULTÚRPONT IRODA HÍREI

TORINÓBAN RENDEZIK MEG A 18. EUROPA CANTAT FESZTIVÁLT

2012. július 27. és augusztus 5. között rendezik meg tizennyolcadik alkalommal az Europa Cantat Fesztivált, amelynek ezúttal az olaszországi Torino és az egész Piemonte tartomány ad otthont. A rendezvényre kóristákat, kórusokat, énekes együtteseket, kórusvezetőket, komponistákat és neves zenekarokat is várnak. A fesztivál keretében több mint száz koncert lesz hallható Piemonte templomaiban, termeiben és teerein.

ZENESZERZŐI PÁLYÁZAT

Zeneszerzői pályázatot hirdet a Budapesti Vándor Kórus, a Budapesti Vándor Kórus Barátai Egyesület és a Vándor Sándor és Révész László Emléke Alapítvány új vegyes kari kórusmű megalkotására. Olyan négy-szólamű, vegyes kari kórusműveket várnak, amelyek Kányádi Sándor Tavasz című versére íródtak és legfeljebb ötpercesek.

A pályázaton legfeljebb 29 éves muzsikusok, illetve hazai zenei középiskolák és felsőoktatási intézmények hallgatói vehetnek részt. Az ünnepélyes eredményhirdetést a Budapesti Vándor-Révész Fesztivál Gálakoncertjén, 2012. május 13-án tartják.

Pályázati határidő: 2012. március 5.

VIII. ORSZÁGOS ZENEKARI VERSENY

A Szent István Király Zeneművészeti Szakközépiskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény 2012. február 4-én rendezi meg a VIII. Országos zenekari versenyt kamarazenekaroknak, valamint szimfonikus és fúvós együtteseknek. A verseny célja a zeneművészeti szakközépiskolás növendékekből álló különböző zenekari formációk munkájának, eredményeinek bemutatása, a zenekari muzsikálás gyakorlatának erősítése, valamint a szakmai megmérettetés és a tapasztalatcsere.

Az országos döntő nevezési határideje: 2011. december 2.

IV. ORSZÁGOS HÁRFIVERSENY

A Weiner Leó Zeneiskola és Zeneművészeti Szakközépiskola 2012. április 20-án és 21-én rendezi meg a IV. Országos hárfaversenyt a

szakközépiskolák és szakképzők tanulóinak. A verseny célja a tanszakok pedagógiai eredményeinek mérése, és bemutatkozási lehetőség biztosítása a tehetséges növendékeknek országos szinten.

Az országos döntő nevezési határideje: 2012. február 15.

III. ORSZÁGOS NÉPZENEI VERSENY

A Pikéth Tibor Zeneművészeti Szakközépiskola 2012. március 30-án és 31-én rendezi meg a III. Országos népzenei versenyt a szakközépiskolák és szakiskolák tanulóinak. A verseny célja, hogy lehetőséget biztosítson a zeneművészeti szakközépiskolák növendékeinek tehetségük kibontakoztatására, felkészültségük bemutatására, valamint hogy számot adhassanak arról, meddig jutottak el zenei anyanyelvi hagyományaink elsajátításában és hiteles tolmácsolásában.

Az országos döntő nevezési határideje: 2012. január 16.

V. ORSZÁGOS ÉNEKVERSENY

A Szent István Király Zeneművészeti Szakközépiskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény 2012. március 9.–11. között rendezi meg az V. Országos énekversenyt a szakközépiskolák és szakiskolák tanulóinak. Célja a szakközépiskolai növendékek tudásának mérése és a tehetségkutatás.

Az országos döntő nevezési határideje: 2012. január 27.

XIII. ORSZÁGOS OBOA- ÉS FAGOTT- VERSENY

A Dohnányi Ernő Zeneművészeti Szakközépiskola 2012. március 9. és 11. között rendezi meg a XIII. Országos oboa- és fagottversenyt a szakközépiskolák és szakiskolák tanulóinak. A verseny célja az oboa tanszak pedagógiai eredményeinek bemutatása, valamint a tehetségkutatás. Az országos döntő nevezési határideje: 2012. január 30.

VII. ORSZÁGOS MAROS GÁBOR ÜTŐ- HANGSZERES SZÓLÓ- ÉS DUÓVERSENY

A Liszt Ferenc Zeneiskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény 2012. március 30. és április 1. között rendezi meg a VII. Országos Maros Gábor ütőhangszeres szóló- és duóversenyt 22 évesnél fiatalabb tanulóknak. A verseny célja az ütő tanszakok pedagógiai eredményének mérése, valamint a tehetséges tanulók országos szintű bemutatkozása. Kategóriák: kisdob; szóló; duó.

Az országos forduló nevezési határideje: 2012. január 30.

VII. ORSZÁGOS JENEY ZOLTÁN FUVOLAVERSENY

A Liszt Ferenc Zeneiskola Alapfokú Művészetoktatási Intézmény 2012. március 23. és 25. között rendezi meg a VII. Országos Jeney Zoltán fuvolaversenyt az 1990. március 23. után született tanulóknak. A verseny célja a fuvola tanszakok eredményeinek bemutatása és a tehetségkutatás.

Az országos forduló nevezési határideje: 2012. február 23.

VII. ORSZÁGOS RÁCZ ALADÁR CIMBALOMVERSENY ÉS IV. ORSZÁGOS CSEMBALÓVERSENY

A Rácz Aladár Zeneiskola, Táncművészeti, Képző- és Iparművészeti Alapfokú Művészetoktatási Intézmény 2012. március 9-én rendezi meg a VII. Országos Rácz Aladár cimbalomversenyt és a IV. Országos csembalóversenyt 22 évesnél fiatalabb tanulóknak. A verseny célja a cimbalom tanszakok pedagógiai eredményének bemutatása és a tehetségkutatás. Kategóriák: szóló; kamarazene.

Az országos forduló nevezési határideje: 2012. január 10.

„A szétosztható összeg jövőre egymilliárd forinttal nő”

L. Simon László a Nemzeti Kulturális Alapról, elvekről, célokról, pénzről

A Nemzeti Kulturális Alap új elnöke,

L. Simon László a legsürgetőbb feladatnak az új intézményrendszer felállítását, a jövő évi pályázati naptár megalkotását és a pályázati keretek meghatározását tartja.

Büszke arra, hogy jövőre egymilliárd forinttal több pénzből gazdálkodhatnak. Úgy véli, a szakbarbárság ellen ható kollégiumi átalakítás jól tesz az egyébként túlzottan széttagolt, csak a saját szakmájának érdekeit védő művésztsadalomnak. Bár szeretné csökkenteni az adminisztrációs terheket, költségeket, tudja, hogy ez az egyik legnehezebben végrehajtható célkitűzés.

I Az elődje, Jankovics Marcell azt tekintette fő feladatának, hogy középtávú stratégiát dolgozzon ki az NKA-ban. Ennek elemei, hogy kevesebben több támogatást kapjanak, prioritást élvezzen a kultúrateremtés, a kultúrafejlesztés, s csak ezek után következzen a kultúra megőrzése. Emellett tartalmazta a stratégia a gyermekkultúra támogatását, a digitális kultúra kiemelt szerepét, és a nyílt pályázatok növelését... Ön mennyiben kíván ezen változtatni?

– Minden ilyen nemes céllal egyetértek. A főbizottsági ülésen kérdeztek rá a tagok, hogy áttekintjük-e az elfogadott stratégiát. A válaszom igen volt, de hozzátettem azt is, hogy nem most, hanem a téli szünetet követően, hogy legyen energiánk és időnk erre a fontos kérdésre. Most a pragmatikus döntéshozatalnak van itt az ideje. Elsőként az NKA-ra vonatkozó törvény módosítását kell elfogadnia a parlamentnek. Emellett az új intézményrendszer felállításával is el kell készülnünk januárig. Fontos a jövő évi pályázati naptár megalkotása és a pályázati keretek meghatározása. A stratégián csak ezt követően fogunk gondolkodni. Nem hiszem egyébként, hogy azokat az alapelveket, amelyeket korábban lefektettek, bármilyen módon bántani kellene. Egyetértek mindazzal, amit Jankovics Marcell fogalmazott meg, azzal az eggyel vitatkoznék csak, hogy csökkenteni kellene a pályázati támogatások számát. Inkább úgy fogalmaznék, legyen több az alap szétosztható pénze. Akkor máris jobban járunk. Ezt pedig – büszkén mondom – abszolválni fogjuk, hiszen számításaim szerint jövőre egymilliárd forinttal többel fog gazdálkodni a Nemzeti Kulturális Alap, mint az ezt megelőző években. Ez óriási előrelépés abban a helyzetben, amikor a magyar kultúra támogatása szinte minden területen visszaszorulóban van.

I Miből származna ez a többletpénz?

– Szerencsére a lottózási kedv nem csökken Magyarországon. Már az idei esztendőben is túlléptük a tervezett éves bevételt. Emellett a parlament meg fogja szavazni a por-

nográf termékekre kivetett 25%-os kulturális adót. Parlamenti döntés várható a szerzői jogi törvény módosításáról is, amelynek értelmében a közös jogkezelésből származó, szétosztható kulturális támogatásoknak az NKA lesz a gesztora. Ez jelentős összeg; az a pénz, amely eddig a különböző jogkezelő szervezeteknél jelent meg, reményeink szerint átkerül az alaphoz, ezt ösztöndíjak formájában mi fogjuk tudni szétosztani. Az adótörvényeknél pedig sikerült elfogadtatni azt a módosító javaslatot, amely arról szól, hogy azok a céges magántámogatók, akik az NKA-n keresztül akarják támogatni a magyar kultúrát, jelentős adókedvezményt vehessenek igénybe. Minden szempontból alkalmassá tesszük az NKA-t arra, hogy olyan korszerű mecénásfórummá váljon, amely mind az állami, mind a magánforrásokat fel tudja használni.

I Hogyan képzelel el a csökkentett létszámú, összevont szakmai kollégiumokkal való működést? Az előadó-művészeti kollégiumban például a zenészek is szavazni fognak a színházak által benyújtott pályázatokra és fordítva, vagy mindenki csak a saját szakterületén rendelkezik szavazati joggal a kollégiumon belül?

– Szerintem sok olyan szakember van ma Magyarországon, akik számos területen járatosak, kellő kompetenciával rendelkeznek több művészeti ágat illetően, és képesek felelős döntést hozni. Olyan területek kerülnek egymás mellé, amelyek egyébként is összetartozóak. Nagy bajnak tartanám, ha egy színházi rendezőnek nem lenne fogalma az ugyanabban a teátrumban dolgozó operatagozatról. Tudom, hogy ezek az aggodalmak az elmúlt időszak stabilitása miatt jelentkeznek, de indokolatlanok. Sokszor elmondtam, hogy amennyiben a kollégiumi rendszer átalakítása újabb korrekciót igényel, akkor azt végre fogjuk hajtani. Ha bebizonyosodik, amitől egyébként én nem tartok, hogy a kurátorok száma kevés valamelyik területen, akkor növelni fogjuk a létszámot. Erre a pénzügyi keretünk is megvan, hiszen 2012-ben több mint 30 millió forintot spórolunk a tiszteletdíjakon, pedig

25 százalékkal emelni fogjuk a kurátorok tiszteletdíját.

■ *Ezek szerint mindenkinek lesz szavazati joga minden kérdésben.*

– Igen. Ez eddig is így volt, hiszen a képzőművészeti kollégiumban a festő tagok szavaztak a szobrászok pályamunkáiról, a zenei kollégiumban a zeneszerzők a jazzzenészek munkáiról, vagy zenészek a zenei tárgyú kiadványokról. Egy területet a végtelemségig szét lehet boncolni. Differenciáltabb kollégiumi rendszer mellett ugyanúgy tudunk releváns szakmai érveket felhozni, mint a kevésbé differenciált mellett. Én a tudományban is nagy híve vagyok az interdiszciplináris munkának, akárcsak a művészetben az intermediális területek művelésének. Hiszen ha csak egy film létrejöttét megvizsgáljuk, akkor is szükség van íróra, forgatókönyvíróra, színészre, rendezőre, zeneszerzőre. A színházban is van díszlettervező, jelmeztervező, rendező, zeneszerző. S valóban joggal mondhatják például a restaurátorok, hogy ők is helyet követelnek maguknak a nap alatt. Én nem látok ebben problémát. Úgy gondolom, hogy a szakbarbárság ellen ható kollégiumi átalakítás jót tesz az egyébként túlzottan széttagolt, csak a saját szakmájának érdekeit védő művész-társadalomnak. Annak a kulturális elitnek, amelyből emiatt is hiányzik a szolidaritás. Mindenki a saját, egyébként fontos ügyével foglalkozik, de másoknak a problémáit nem is ismeri. Amikor a parlamenti nyílt napokat megtartottuk, sok kiváló művész szembesült azzal, hogy a sajátján kívül más területen is hasonló, súlyos problémákkal küszködnek. Mindenki csak a magáét nézi, és ez egyáltalán nem jó...

■ *A zenészek aggasztónak tartják a zene térvesztését a NEFMI-ben, s hasonló térvesztéstől tartanak itt is, ha megszűnik a zenei kollégium. Félnek a kis példányszámú, szűkebb szakmai köröknek szóló, de mégis nélkülözhetetlen zenei folyóiratok kiadói is, hogy elvesznek a nagy lapok között, miközben adottságaik okán képtelenek üzleti támogatókat szerezni...*

– A kulturális államtikárságon folyó munkát az NKA-ból nem lehet befolyásolni. Az viszont talán megnyugtató lehet a zenei terület számára is, hogy összességében az NKA forrásai nőni fognak. Ezen belül pedig mindegyik területnek nőnek majd a saját forrásai. 2012-ben a zenei pályázatok támogatására több pénzt fogunk fordítani, mint 2011-ben. S ez akkor is így lesz, ha nem tisztán zenei kollégium fogja ezt porciózni.

■ *Talán ez az új kollégium új szempontokat hoz az elbírálásba...*

– Új szakmai, új támogatáspolitikai és új művészi szempontokat is hozhat. Egyébként pedig nehéz elvárni a művészeti élet szereplői részéről koherens kultúrpolitikát, ha ők maguk a társművészetekre ennyire nem figyelnek. Az átalakításnak ilyen üzenete is van, minden népevelő szándék nélkül.

■ *Lesz változás a zenekarok projektátogatásában?*

– Ezt nem tudom megmondani, mert teljes egészében szakkollégiumi hatáskör. Azt szeretném, ha azokat az előadó-művészeti területeket, zenekarokat tudná felkarolni az NKA, amelyek akár az önkormányzati, akár más támogatási rendszerben nehéz helyzetbe kerültek az utóbbi években. De az már szakkollégiumi hatáskör, hogy milyen támo-

gatáspolitikát határoznak meg követendőként.

■ *Hogyan tervezi a folyóiratok támogatását? Hogyan lehet összemérni a Kertészeti és Szőlészetet, a Tudományt vagy a Muzsikát?*

– Nagyon jó példát hozott, hiszen nagyjából hús esztendeje vagyok a Kertészeti és Szőlészet olvasója, s emellett például a Borászati Füzetek előfizetője. Egyébként temérdek kulturális folyóiratnak voltam, s vagyok a szerzője, olvasója. Én egyáltalán nem látok ezen a területen problémát. Hiszen nem egyetlen pályázatot fognak kiírni, s nem kötelező egyetlen pályázatban elbírálni a folyóiratok támogatását. Nem akarjuk, hogy a lapok nehéz helyzetbe kerüljenek az új rendszer miatt. Nyilvánvalóan én is tudom, hogy azt a nyolc-tíz közművelődési folyóiratot vagy azt a négy-öt filmes lapot, amelyek támogatásra érdemesek, nehéz összemérni a száznál is több irodalmi folyóirattal. Mindezzel tisztában vagyok, ennek jegyében fognak elvárásokat megfogalmazni a kollégium számára arról, hogy milyen pályázatot és hogyan írjon ki. Nyilvánvalóan különbséget kell tenni a néhány száz példányban megjelenő szakfolyóiratok és a szélesebb nyilvánosságot megcélzó újságok között. Akárcsak az online és a print lapok között. S még egy sor szempontot fel tudnék vetni: egykori szerkesztőként érzékenységgel és elkötelezettséggel közelítek a témához. Nem hiszem, hogy például a Zenekar újságot az NKA átalakítása veszélybe sodorná, hiszen épp most emeltük be abba a programba, amely több mint háromszáz városi könyvtár számára rendeli meg a kiadványt 2012 januárjától.

TISZTELETJEGGYEL – véleményrovat

Közszolgálat és nemzeti kultúra – ellentmondó fogalmak?

Ha megéri, alig két esztendő, s betölti a hetedik ikset a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara, melyet 1943-ban alapítottak, Dohnányi Ernő kezdeményezésére, s első hangversenyén, október 7-én a korabeli lapok tanúsága szerint családjával együtt megjelent a Kormányzó is. Ha betölti, írjuk, mert féltő, hogy nem így lesz, legalábbis a „piaci tevékenység végzésére alkalmas gazdasági vállalkozás”-ba történő kiszervezésről olvas-

ható hírek nem sok jót ígérnek*. A szakállas viccel szélva, cinikusan mondhatnánk, végül is még a legújabb rendelkezések szerint is elmehetne nyugdíjba. De fogalmazhatunk másként, s az sem kisebb paradoxon: az 1943-ban alakult zenekar útja érte véget, éppen most, amikor például az Országgyűlés úgy döntött, hogy a Kossuth-teret 1944 előtti (!) arculatának megfelelően kell helyreállítani, nem kis anyagi ráfordítással...

De tegyük félre az iróniát, s nézzünk szembe a valósággal. Kétségtelen, s ezt tudomásul kell venni mindenkinek, aki Magyarországon él, gazdasági szempontból drámai időket élünk. Tisztában kell lennünk mindazoknak, akik a kulturális szférában tevékenykednek, akik a művészetekkel foglalkoznak, nálunk ilyenkor ezt a területet érik el elsőként és a legnagyobb mértékben a megszorítások. Így volt ez már a rendszer-változás előtt és után, s nincs másként ma sem. Nálunk, s ennek is hagyományai vannak, a pénzügyi, de még a kulturális kormányzat sem szokta ismerni azt a gondolko-

* „Cégesítik a szimfonikus zenekart is – Mint Szabó László, az MTVA kommunikációs igazgatója az Index kérdésére elmondta, „megörököltünk három – rádiós, MTV-s és MTI-s – céget, és az elmúlt hónapokban azon dolgoztunk, hogy rendet tegyünk ezekben a cégekben, és értelmesen használjuk ki azt a lehetőséget, hogy vannak piaci tevékenység végzésére alkalmas gazdasági vállalkozásaink.” ...”left. veszi át például a rádió énekkarát, szimfonikus zenekart és a gyerekkórusát is, mert a fellépéseik megszervezésére és lebonyolítására ez a céges forma sokkal rugalmasabb kereteket nyújt.”
forrás: http://index.hu/kultur/media/2011/11/11/kiirugnak_es_cegekbe_mentenek_at_a_kozmediaban

Marika báránykájától a digitalizációig

Kulturális Fórum Brüsszelben

Idén október 20-án és 21-én került sor Brüsszelben az Európai Unió Kulturális Fórumára, amelyen Kovács Géza, a Magyar Nemzeti Filharmonikusok főigazgatója, a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének elnöke, valamint az Előadóművészek Munkáltatói Egyesületeinek Európai Ligája végrehajtó bizottságának tagja meghívott előadóként vett részt

■ Milyen hatással van a Kulturális Fórum a kontinens kulturális életére?

– A Kulturális Fórum az Európai Unió kultúrpolitikai szempontból talán egyik legfontosabb eseménye. Ezek a fórumok rendszerint összegzésként szolgálnak, amelyek az előző évek eredményeit és esetleges kudarcait, tanulságait veszik számba, ugyanakkor fölvezetik az elkövetkező évek céljait, tennivalóit is, amelyeket egy jó ideje már hozzáigazítanak az Európai Unió középtávú terveihez.

■ Mik a prioritások e tekintetben, hiszen köztudott, hogy az uniós költségvetés meglehetősen szűkmarkúan bánik a kulturális kiadásokkal?

– Ebben az évben nagyon depressziós időszakban került sor a Fórumra. Nemcsak a világgazdasági válság miatt, ami az Európai Uniót különösen sújtja, hanem azért is, mert a kultúra területén dolgozók és az európai folyamatokat figyelemmel kísérő szakemberek szomorúan állapították meg, hogy az „Európa 2020” elnevezésű program sem foglalkozik kiemelten a kultúrával.

■ Vajon mi lehet ennek az oka, hiszen Európa számára a gazdasági krízisből való kilábalás egyik legfőbb eszköze lehet, hogy kulturális bagyományaira tá-

maszkodik, azokból merítve erőt és szellemi tartalékot a továbblépéshez?

– Napjaink egyik legnagyobb kihívása kétségtelenül a pénzügyi-gazdasági helyzet alakulása. Hiszen ha van pénz, akkor a kultúra szekere is jobban halad, ha nincs pénz, akkor viszont általában a kulturális kiadásokkal kezdik a költségvetés megnyirbálását. Ráadásul nemcsak a volt szocialista országokra jellemző ez a gyakorlat, hanem Európa legerősebb demokratikus bástyái is ebbe remegnek bele mostanában. Azonban az általános depresszió ellenére mégiscsak több biztató elemet sikerült felfedezni, illetve felmutatni.

■ Melyek voltak ezek a biztató elemek?

– A fórum több téma köré csoportosította a résztvevő meghívottak és előadók tevékenységét. Az egyik legizgalmasabb témakör a digitalizáció kérdése volt: hogyan tudja a kultúra fölhasználni a digitalizációt, illetve hogyan tud küzdeni annak káros hatásai ellen. Példaértékű és lenyűgöző volt Jan Willem Sieburghnak az amsterdami Rijksmuseum korábbi igazgatójának előadása, aki azt a folyamatot mutatta be, hogy egy önmagába zárkózó, statikus intézmény, mint amilyen a múzeum, hogyan ébredhet fel Csipkerózsika-álmából és vizuális narratívák segítségével hogyan vál-

Ha megértené, hogy a közszolgálatosságba, – és ne használjunk nagy szavakat, de – mégiscsak beletartozik a szellemi műhelyek fenntartása, a kultúra közvetítése, az ismeretek átadása, a szellemi nevelés, az ízlés formálása. Ebben pedig már benne foglaltatik a zenei nevelés, a zenei ismertek tágítása is, amelynek bizony a legjobb módja a zenehallgatás. Mégpedig jó minőségű, magas rendű és magas színvonalon előadott muzsikáé, amely az együttesek közvetítésével jut el a hallgatóhoz – legfiatalabbtól a legidősebbig. S ehhez bizony jeles zenedarábokat, tehetséges és jól képzett, szakmailag felkészült muzsikusok, zenekarvezetők, kiváló karmesterek, énekesek kellenek. Egy szóval komoly munkával összeszokott,

együttlélegző, művészileg autonóm együttesek, amelyek nyugodt, kiegyensúlyozott légkörben, művészi munkájukra összpontosítva készülhetnek hangversenyeikre. Mert e nélkül aligha lehet, nem csodákat, de értékes koncerteket, hiteles előadásokat várni. Olyanokat, amelyek nemcsak itthon, a hazai, de a külföldi zeneértő és zenehallgató közönségnek is közvetíti nemzeti zenekultúránkat, ha úgy tetszik, annak legrátermettebb követeként.

E feltételek megteremtése – gondolnánk – a közmédia elemi feladata. Egy ideje azonban úgy látszik-hallatszik, nem így gondolják. A most napvilágot látott kiszervezési terv félreérthetetlenül „piaci tevékenység

végzésére” sarkallná az eddig is sokat megért társaságot. Nemcsak a tény, már a kifejezést is vissza kellene utasítani! Akik így beszélnek, így fogalmaznak, valószínűleg nincsenek tisztában azzal, mit jelent a felelősségük, mit jelentenek a művészi értékek, milyen formában képesek egyáltalán működni az előadó-művészeti szervezetek, s mi az, amit akár egy tollvonással és némi vállvonogatással tönkretesznek. Talán arról sem hallottak, hogy Magyarországon létezik egy Előadó-művészeti törvény, amely pontosan definiálja, milyen szervezetek tarthatnak annak hatálya alá. De arról sincs fogalmuk, milyen könnyű rombolni, s milyen nehéz építkezni...

(Zk)

hat a virtuális és reális világ egyik legnyitottabb, legizgalmasabb és tömegek számára hozzáférhető kultikus helyévé. Mindez arra világított rá, hogy egy múzeum, amelynek nem állnak rendelkezésére olyan dinamikus eszközök, mint az előadóművészeteknek, a digitalizáció segítségével hasonlóan magával ragadó, eleven élmények létrehozására képes.

■ *Azért érdekes, hogy éppen holland példát említ, mert a jelenlegi holland kultúrpolitikában továbbra is jelentős prioritást élvez a műalkotások vásárlása, a gyűjteménygyarapítás, miközben az előadóművészetekkel, köztük is elsősorban a szimfonikus zenekarokkal meglehetősen mostohán bánik, sőt a legújabb tervek szerint csaknem a felére kívánja csökkenteni ezek létszámát.*

– Nem vagyok képes követni a holland kormány logikáját és kiábrándultságom végtelen e tekintetben. Vélhetően olyan üzleti megfontolás vezérli őket, hogy a műtárgyvásárlás hosszú távú befektetésként nehezebb időkből megtérülhet, míg egy szimfonikus zenekar fenntartása aránytalanul magasnak tűnik egyrészt a tényleges bevételekhez viszonyítva, másrészt a mobilizálható emberekhez képest. Egészen konkrétan csökkentik a zenekarok számát, abban bízva, hogy elég lesz majd feleannyi szimfonikus zenekar is, mint amennyi akár még egy évvel ezelőtt is volt Hollandiában. Természetesen nem lenne szabad előfordulnia, hogy a kettő olyan kontextusban kerüljön szóba, hogy a kultúra terén a közpénzek felhasználásánál a konkrét, megtérülő befektetésekre több pénzt fordítunk, mint az élő művészetek, vagyis az előadóművészetek finanszírozására. Erről is szó volt természetesen a Kulturális Fórumon.

■ *Milyen további témákat tárgyaltak még a fórumon?*

– A második nagy témakör azt a címet viselte, hogy „Milyen eszközökkel tartható fenn a kultúra egy globalizált és digitalizált világban?” Természetesen ez egy kicsit más irány, mint amiről a nyitóelőadás szólt, a lehetőségek maximális kiaknázására vonatkozóan. Itt ugyanis nemcsak a digitális eszközök változatos felhasználásáról volt szó, hanem a felgyorsult globalizáció és digitalizáció együttes hatásáról a különféle kulturális szférákra. Nagyon megtisztelő volt számomra, hogy a Fórum egyetlen magyar résztvevőjeként ebbe a szekcióba hívtak meg előadónak, ahol olyan szakemberek társaságában szólalhattam fel, mint Gerald

Lidstone, a Londoni Goldsmiths Egyetem Kreatív és Kulturális Vállalkozási Intézetének igazgatója, illetve Gerald Bast a Bécsi Iparművészeti Egyetem rektora, vitapartnereink pedig Chris Torch, az Európai Múzeumok és az Interkulturális Európáért Platform bizottsági tagja, valamint Pierre Mairesse, az Élethosszig tartó tanulás horizontális politikai kérdéseinek és 2020-ig tartó stratégiájának igazgatója az Európai Bizottság Oktatási és Kulturális Főigazgatósága részéről voltak.

■ *Felszólalásában miről beszélt?*

– Mondhatnám, hogy nekünk, magyaroknak könnyű dolgunk van, amikor a kultúra területén a globalizációról kell beszélnünk, hiszen két olyan 20. századi géniusz ad számunkra támpontot, mint Bartók és Kodály. Bartók népzene-kutatóként tudományos életművével mutatott rá arra, hogy a különböző népek zenéje milyen hatással van egymásra, és hogy ez a hatás mennyire termékeny. Bartók egész folklórkutatói életműve azt példázza, hogy nem félni kell attól a „farkastól”, aki a szomszédban lakik, hanem éppen hogy tanulnunk kell egymástól. Ráadásul azt írja egyik levelében, hogy a legizgalmasabb területek pont a határterületek. A folklór határain túlmutatva, 1943-ban – már az Egyesült Államokban – arról is ír egyik tanulmányában, hogy évtizedeken át azt tapasztalta, hogy a különböző anyanyelvű paraszti közösségek békében élnek egymás mellett, egymás kultúráját tisztelik, és csak nagyon ritkán fordulnak elő egymást gúnyoló – legfeljebb csak egymással évődő – szövegű dalok. Azokat a feszültségeket, amelyek az egyes népek között mutatkoznak, magasabb helyről generálják. Ennek fényében, és annak a híres, egyre nagyobb jelentőségű kodályi mondatnak a jegyében, hogy „Európában legyünk magyarok és Magyarországon legyünk európaiak!”, az ív, amely jószerevével a felfedezések korától tart napjainkig, talán kevésbé riasztó. Ráműtattam arra, hogy miközben az európai kultúra hol szép szóval, hol brutális agresszivitással terjeszkedett a „felfedezett” kontinenseken, és erőszakolta rá nem egy esetben a saját kultúráját más népekre úgy, hogy teljes kultúrákat pusztított el, eközben a mai napig büszkén emlegetjük, hogy a Maláj Filharmonikusoknak hány magyar tagja van, mi alatt olykor gyanakodva nézünk Magyarországon és Európában azokra a nem európai szimfonikus muzikusokra, akik kitűnő jártékukkal harcolták ki maguknak a jogot, hogy egy-egy vezető európai zenekar tag-

jai legyenek. Előítéleteink tehát mindenképpen vannak. Természetesen nem lehet szó nélkül elmenni amellett, hogy a digitalizáció és a globalizáció olyan robbanásszerű változásokat eredményezett az elmúlt 10-15 esztendőben, amely eladdig példa nélküli volt. Amióta 1877-ben Edison a „Marikának volt egy báránkjája” kezdetű dalt fonográfhangereken rögzítette, azóta az előadóművészek és holdudvaruk folyamatos pánikban vannak minden egyes technikai eszközfejlesztés láttán, mivel félnek, hogy a technikai fejlődés elszívja az élő előadóművészetből a levegőt. De ha visszatekintünk az elmúlt több mint száz esztendőre, akkor azt kell látnunk, hogy ez soha nem következett be. Mondhatnánk tehát, hogy nincsen semmi baj, de mégsem tehetjük, mert a technikai robbanás olyan, eladdig soha nem látott módon férközik be a magánszféránkba, amely már a közösségi létünket veszélyezteti. Az, amit az európai, és általában a nyugati típusú civilizációban az előadóművészeti intézmények ez ügyben művelnek, az egyrészt követés, mint például a számítógépen követhető virtuális koncertek, vagy a letölthető hangfelvételek. Másrészt a Metropolitan opera operaelőadásainak HD-minőségű moziközvetítései is felvetnek problémákat. Én ezt azonban kevésbé tartom veszélyesnek a műfajra nézve, mert valamennyire azért fenntartja a közösségi élményt. Sokkal inkább érdekel az, hogy ezekkel a technikai eszközökkel hogyan lehet továbbra is mozgósítani azokat a társadalmi rétegeket, illetve korosztályokat, akikre nekünk, mint potenciális nézőinkre mindenképpen számítanunk kell.

■ *Született e tekintetben valamilyen konszenzus, vagy cselekvési stratégia a fórumon?*

– A fórum igazából nem tudott ebben az ügyben közös álláspontra helyezkedni. Viszonylag heves vita alakult ki a technikai eszközöket egészében elutasító és a technikai eszközöket minden tekintetben felhasználó nézetek között. A magam részéről ismételtelen csak arra tudtam utalni, hogy a zeneoktatás, a családi nevelés, egyáltalán az alapfokú művészeti oktatás az első számú biztosíték és garancia arra, hogy bármilyen csillogó, a tökéletesség maximális illúzióját keltő technikai eszközök lépnek is be a digitalizáció következtében az életünkbe, magának a művészet közösségi megélésének egyedülálló élményét soha semmi nem fogja tudni pótolni és nem fogja veszélyeztetni.

K.R.

Megalakult a Nemzeti Előadó- művészeti Érdekegyeztető Tanács

Dr. Gyimesi László az érdekegyeztetésről és a szakmai nyugdíjról

„A szakszervezetek általános háttérbe szorítása folyik”

Alakuló ülést tartott 2011. november 7-én a Nemzeti Előadó-művészeti Érdekegyeztető Tanács. A 24 tagú testület feladata az, hogy megjelenítse az ágazati működés során jelentkező, lényeges szakmai és fenntartói álláspontokat, emellett az állami és szakmai együttműködés fórumává váljon. Az ülésen a NEÉT elnökének dr. Gyimesi Lászlót, a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének elnökét, a Magyar Zeneművészek és Tánc-

művészek Szakszervezetének főtítkárát választották, s ő vázolta a szervezet feladatait. Dr. Gyimesi László emellett az aktuális szakszervezeti feladatokról, a szakmai nyugdíjak eltörléséről, a munka törvény könyvének változásairól, valamint az érdekképviselet hátrányosan érintő folyamatokról is beszélt.

I Réthelyi Miklós nemzetierőforrás-miniszter hívta össze a november eleji találkozózt, amelyen Halász János parlamenti államtitkár, Szócs Géza kultúráért felelős államtitkár, valamint Hammerstein Judit kultúráért felelős helyettes államtitkár is részt vett.

– Ez volt az alakuló ülés, s egyébként az Előadó-művészeti Törvény szerint évente legalább egyszer kell összehívni ezt a tanácsot. Bár ez a szám nem hangzik túlságosan soknak, azért mindig az aktuális feladatok, ügyek határozzák meg, hogy hányszor gyűlnek össze a testület tagjai. A 24 tagú tanácsban színházigazgatók, színművészek, egyetemi docensek is helyet foglalnak, s a zenei területet, így a Szimfonikus Zenekarok Szövetségét például Popa Péter főtítkár képviseli. Talán azt, hogy a kulturális kormányzat mennyire tartja fontosnak a fórumot, jelzi, hogy a minisztérium teljes vezérkara részt vett az alakuló ülésen.

I Pontosan milyen feladatokat lát el a NEÉT?

– Az összetételéből látszik, hogy az előadó-művészeti terület legkülönbözőbb szereplőinek a képviselői vesznek részt a tanács-

ban, s egymás között folytatjuk majd az egyeztetést. Ennek eredményeként születik majd állásfoglalás az olyan ügyekről, amelyek az előadó-művészeti törvény hatálya alá tartoznak, vagy ahhoz kapcsolódó rendeletekről, jogszabályokról. Az általunk kialakított álláspontok elsősorban a miniszternek szólnak, s ez az összefoglaló véleménye a különböző feleknek. Főként a három szakmai bizottság javaslatait kell vizsgálnunk.

I Van vétőjoguk?

– Nincs. Miután törvény határozza meg az NEÉT működését, fontos a véleményezés, de nem kötelező figyelembe venni. Hiszen a döntéshozó véleményekkel és javaslatokkal dolgozik, s mi ezt jelentősen befolyásolhatjuk. Kérdés, hogy a kormány, a miniszter számára melyik javaslat, vélemény a meggyőzőbb.

I Nem túl nagyméretű ez a tanács a maga 24 tagjával?

– A létszám valóban nem kicsi, de még azon a határon belül van, hogy – ha jól szervezi a saját munkáját – működőképes.

I A szervezett munkára pedig megvan az esély, hiszen ismét megválasztották elnöknek, akárcsak a szervezet elődjében, az Előadó-művészeti Tanácsban...

– Így történt, bár az elnöknek nincsenek komoly privilégiumai, s én magam nem is vágnék erre. A szervezési munkát valakinek el kell végeznie, s tényleg ebben az ügyben korábban már szereztem tapasztalatokat, hiszen az előző tanácsot két éven keresztül vezettem. Ahhoz, hogy el tudjuk kezdeni a működést, szükség volt az alakuló ülésre. Ezen fogadtuk el az ügyrendet, a működési megköteket. Aktuális, általános kérdésekről még nem esett szó. Egyébként a tanács elé csak a törvényhez kapcsolódó javaslatok, változtatások kerülnek, nem az általános, és még kevésbé egyedi ügyek. Nem feladata, hogy művészetpolitikai kérdésekben bármilyen álláspontot alakítsunk ki, erre van számos más, autentikus szervezet. A tanácsnak az Előadó-művészeti Törvény és annak a jogszabályi környezete a határvonala.

I Milyen üggyel foglalkoznak először?

– A következő költségvetési évtől, azaz 2013-tól már a módosított változat szerinti, új finanszírozási renddel dolgoznak majd. Ez nagyon komoly változást jelent, ezzel kapcsolatban jogszabályok, végrehajtási szabályok születnek. Például a miniszternek rendeletben meg kell határozni az úgynevezett nemzeti és kiemelt előadó-művészeti szervezetek körét, ennek mindenfajta költségvetési támogatási következménye lehet. Nagy kérdés, hogy melyik szervezet hová kerül. Erre vonatkozóan egyébként a bizottságok tesznek javaslatot, ezt véleményezi a tanács, s ezután dönt majd a miniszter. Hasonló a helyzet más, fontos kérdésekben is. Lényeges, milyen szempontrendszert telepítenek a bizottságok az egyes nemzeti, illetve kiemelt kategóriába történő besoroláshoz. Meghatározott szempontok lesznek, ebben az un. felosztási szabályzatban, amelyhez százalékokat, s eredményeket tükröző adatokat is kell rendelni. Ha erről a NEÉT véleményt mond, az komo-

lyan befolyásolja, hogyan történik az elosztása a költségvetési támogatásoknak. A tanács akkor tud működni, ha már megszülettek ezek a javaslatok.

! Milyen ügyrendje lesz mindennek?

– Meglesz a három lépcső. A bizottság javaslatot tesz, a tanács véleményt mond erről, s azután a miniszter dönt. Lehetséges, hogy nagyon eltér a tanács és a bizottság véleménye, akkor korrigált javaslat következhet, amit ismét meg kell tárgyalni. Így van esély arra, hogy a miniszter olyan javaslatot kapjon, amelynél már megvan a szakmai egyetértés. Annak érdekében, hogy ez a folyamat ne legyen ennyire zaklatott, az egyes szakmai csoportok a tanácson belül létrehozhatnak önkéntes szakmai munkacsoportokat. Remélem, hogy mi is alakítunk egy ilyen zenei csoportot, amely semmilyen jogkörrel nem rendelkezik, de azzal a lehetőséggel igen, hogy együttműködjön a zenei bizottsággal. Mielőtt a tanács elé kerül egy javaslat, már előzetes egyeztetést tud folytatni. Így már ki lehet küszöbölni azokat a kérdéseket, amelyek gondot okoznak. Ez megkönnyíti a tanács és a bizottság munkáját is. Hiszen ezzel a létszámmal és összetétellel a tanács a kifejezetten szakmai kérdésekben nem biztos, hogy legjobban tud állást foglalni. Mindenesetre menetközben derül ki, hogy hogyan működik.

! Bár tudom, hogy a tanácsnak nincs rá hatása, de mint a szakszervezet vezetője lépéseket kell tennie egy aktuális ügyben, mely szerint a következő évtől eltörlik művészeti területen is a szakmai nyugdíjat.

– A kormány benyújtotta az úgynevezett korai nyugdíj átfogó nevet viselő törvénytervezetet. Volt egy korábbi szakasza a vitának, mely szerint ez csak a szolgálati nyugdíjra vonatkozik, azután ez kiterjedt, s összességében minden olyan jogcímet érint, ami az öregségi korhatár előtti nyugdíjat eredményez. A művésznyugdíj a táncosokra, énekesekre, fúvószenészekre, artistákra, színészekre vonatkozik, a művészeti tevékenységgel eltöltött 20, illetve 25 év után teszi lehetővé a szakmai nyugdíjba vonulást. Egyébként ezzel jelenleg 711-en élnek, tehát nem olyan jelentős a létszám. Ez ügyben semmilyen egyeztetés nem történt. Lehetőség sem nyílt arra, hogy kifejtjük tiltakozásunkat. Más szakszervezetek ebben az ügyben többször is az utcára vonultak, de azok az akciók sem hoztak eredményeket. Itt komolyan elhatározott kormányzati szándékról van szó. Amit mi a legnagyobb hibájának tartunk, az az, hogy

MŰVÉSZETI SZAKSZERVEZETEK SZÖVETSÉGE

1068.Budapest, Városligeti fasor 38.
Levélcím: 1406.Budapest, Pf.: 8.
Telefon: 342-8927
Tel./ Fax: 322-5446

Budapest, 2011.10.15.
ikt.sz: 952/2011.

Nemzeti Erőforrás Minisztérium

Dr. Réthelyi Miklós
miniszter úr

BUDAPEST

Tisztelt Miniszter Úr!

Nagyon sajnáljuk azt, hogy az elmúlt közel másfél évben se a Kulturális Érdekegyeztető Tanács keretei között, se más módon nem nyílt alkalom arra, hogy az un. művésznyugdíj, illetve egyéb, a művészeti területet érintő fontos kérdéssről megbeszélést, egyeztetést folytathassunk Önnel, vagy megbízottjával.

Szakszervezeti szövetségünk és annak szakszervezetei mindig is a konstruktivitás, az együttműködés jegyében építették munkakapcsolatukat a regnáló kulturális kormányzatokkal, és kiindulva a jelen helyzetből úgy véljük, hogy ennek elmaradása a kulturális, művészeti terület, annak intézményei és alkotói, művészei, munkavállalói számára előnyt semmiképpen nem jelentett.

Jelen sorainkban a tegnapi napon, 2011. október 14-én – figyelmen kívül hagyva és elmulasztva a jogalkotásról, a jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételtől és a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvényekben előírt előzetes hatásvizsgálati és egyeztetési kötelezettséget – az Országgyűlésnek benyújtott, „A korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságról” szóló törvényjavaslatnak (a továbbiakban: Törvényjavaslat) az érintett művészekre várhatóan gyakorolt hatását, következményeit és megoldási javaslatokat kívánunk Önnek átadni.

1. A Törvényjavaslat alapvetően a kormány Széll Kálmán tervén alapul, annak egyik elemét szándékozik teljesíteni. A terv 21. oldalán az alábbiakat olvashatjuk: *„Ehhez meg kell szüntetni minden olyan jogcímet – a nők 40 éves munkaviszonya kivételével –, amely lehetővé teszi, hogy a törvény által előírt korhatár előtti munkaképes emberek nyugdíjba menjenek....Azon foglalkozási csoportok esetében, amelyek eddig előnyösebb nyugdíjazási szabályokat élveztek, új életpályamodelleket kell kialakítani, amelyek más eszközökkel, nem a korai nyugdíjazással veszik figyelembe az elvégzett munka különböző sajátosságait.”*

A Törvényjavaslat az egyes művészeti munkaköröket betöltők öregségi nyugdíjának megszüntetése (összefoglalva: művésznyugdíj) mellett nem teljesíti a Széll Kálmán tervben meghatározottakat, sőt éppen azzal ellentétes, mert nem kínál

- se új életpályamodell a művészeknek,
- se egyéb eszközöket, amelyek figyelembe vennék a művészi munkakörökben elvégzett munka különböző sajátosságait.

2. A Széll Kálmán terv 22. oldalán a következőket olvashatjuk:

„A nyugdíjrendszer egyensúlyba kerül, ezzel a továbbiakban a nyugdíjak kifizetése nem engedi újratermelni az államadósságot. Nem hagyjuk továbbá idő előtt távozni a munka világából azokat, akik még töretlen munkaerővel rendelkeznek. Ezzel is nő a foglalkoztatottság, mindazzal a haszonnal az államadósságra nézve, amelyet az előző rész tartalmaz.”

olyan célokat jelöl ki és olyan hatást vár el, amelyek művészeti területen nem következnek be. Illetve ellenkező hatást érnek el.

! Nagyon sokféle területre hatni fog, ha a balett-táncosnak 65 éves koráig kell színpadon lennie...

– A képlet elég egyszerű. Ha az idézett foglalkozási köröknek, nyilvánvalóan az öregségi nyugdíjba vonulás lesz a pályafutás befejező dátuma, akkor ez azt jelenti, addig fog dolgozni... Magának a művésznyugdíjnak az volt a legfőbb célja, hogy azok a művészek, akik az idő elteltével önhibájukon kívül fizikailag, pszichésen nem képesek – egyál-

talán vagy csak kisebb mértékben – a tőlük elvárható teljesítményt nyújtani, visszavonulhassanak. Hiszen egy balett művész jellemzően aligha képes arra ötvenévesen, mint húsz esztendősen. A nyugdíj lehetőség, megoldást ad arra, hogy aki nem bírja, nem csinálja tovább. A másik problémája ennek, hogy marad az öregségi nyugdíjkorhatár, ami lassan 65 év. S ha ők maradnak, akkor a helyükbe nem tudnak fiatalok jönni. A munkaerő piac természetes mozgása leáll... Mindenki nagyon-nagyon óvni fogja a munkahelyét, mert nem tud mást csinálni, nem tud egy másik hivatást felépíteni. Furcsa, generációs problémák alakulhatnak ki emiatt.

A Törvényjavaslat a vonatkozó jogszabály alapján érintett művészek számára a jövőben differenciátlanul megszünteti a művésznegyedjének lehetőségét.

A Törvényjavaslat ellentétes a Széll Kálmán terv céljaival, mert

- azok a jelenleg 40-45 éves táncosok, artisták és más előadóművészek, akik egyáltalán nem rendelkeznek már töretlen munkaerővel, a korai nyugdíj, és más lehetőség hiányában akár 65 éves korukban is színpadra kényszerülnek, egyben
 - akadályozva a fiatal korszaltályok bekerülését, és nem növelve, hanem csökkentve a foglalkoztatás lehetőségét.
3. Az általunk ismert adatok szerint a jelenlegi művésznegyedjások száma alig haladja meg a 700 főt, megjegyezve, hogy a korai nyugdíjasok között ennek a csoportnak a legalacsonyabb az átlagnyugdíja. Az aligha lehet kétséges, hogy az intézkedés költségvetési haszna hosszú évekig szinte elenyésző lesz.
- Ugyanakkor joggal érezhetik magukat becsapottnak azok az alulfizetett, jellemzően közintézmények alkalmazásában foglalkoztatott művészek, akik nem hagyták el munkahelyüket és hazájukat az alacsony jövedelmi viszonyok mellett sem, bízva többek között abban, hogy táncosként, énekesként vagy más előadóművészi foglalkozásban legalább hatvanon túl nem kell a színpadon megalázó és méltatlan feladatokat ellátniuk, ha szakmájuk színvonalas ellátására már önhibájukon kívül nem képesek.
4. Ismereteink szerint a művésznegyedjüket igénybe vevők száma évente egy-két tucat fő. Úgy véljük, hogy ilyen nagyságrendű igénybevevő számára rövid és hosszú távon is költségesebb és bonyolultabb feladat életpálya modelleket (mert természetesen az egyes művész foglalkozások is sok tekintetben eltérő megoldásokat kívánnának) és egyéb eszközöket kialakítani, mint a jelenlegi rendszert – a szükséges korrekciókkal – legalább egy átmeneti időszakra fenntartani.
5. Javaslatunk a Törvényjavaslat módosításához:
- javasoljuk, hogy a Törvényjavaslat ne helyezze hatályon kívül a művésznegyedjéről szóló jogszabályt,
 - javasoljuk, hogy az eddigi tapasztalatok, továbbá a művésznegyedjének és a művésznegyedjások további foglalkoztatásának felméréseivel kerüljön áttekintésre a hatályos szabályozás,
 - javasoljuk, hogy a művésznegyedjéről szóló jogszabály hatályon kívül helyezése helyett a Törvényjavaslat hatalmazza fel a Kormányt a jogszabály szükséges módosítására 2012. december 31-ig, ez idő alatt lenne lehetőség a megfelelő megoldások kialakítására.

Tisztelt Miniszter Úr!

Kérjük Önt a kultúráért felelős minisztert és egyidejűleg a törvényjavaslat előterjesztőjét, hogy gondolatainkat és javaslatunkat fontolja meg, és lehetőség szerint azokkal azonosuljon. Szövetségünk természetesen készen áll arra, hogy az ügy megoldásában közreműködjön.

Tisztelettel

dr. Gyimesi László sk.
elnök

Tájékoztatásul kapja még:
Halász János államtitkár
Szöcs Géza államtitkár

L. Simon László az Országgyűlés Kulturális és Sajtóbizottsága elnöke

■ *Csökkeni fog a művészképzés, a szakok, kevesebb tanár is elég lesz...*

– A szakmai nyugdíj eltörlésnek lesznek következményei. Például lehet, hogy sok fiatal diplomás megy majd külföldre. Egy zenesz esetében ez viszonylag egyszerűen kivitelezhető. Akárcsak egy táncosnál, hiszen ez utóbbi esetében a pályafutás elég rövid, s az alatt kell felépítenie az életét. karrierjét. A magyar művészet garantáltan elveszíthet tehetségeket... Sajnos, a munkahelyek száma művészeti területen, Magyarországon a következő időszakban nem fog nőni. Jelenleg nem a fejlesztések időszakát éljük és nem is látszik a realitása an-

nak, hogy a mostani állapot gyökeresen megváltozna.

■ *Ez a változtatás mikortól érvényes?*

A törvényjavaslatot most nyújtották be, a parlamenti menetrendnek megfelelően tárgyalják. Amikor ez a hír nyilvánosságot kapott, azonnal reagáltunk rá. Írtunk a miniszternek és a kulturális bizottság elnökének is. Minden lehetséges fórumon – bár ebből nincs túl sok – próbálunk küzdeni. Azzal is tisztában vagyok, hogy szűk a mozgástér. A parlament működése ismeretében minimális az esélye, hogy a tervezet koncepcionálisan megváltozna. Finomítások

lehetségesek, s egy ilyen törvényjavaslatnál talán odafigyelnek az érvelésre. Mi a javaslatunkban semmi mást nem kértünk, csak időt. Azt kértük, hogy ne kerüljön hatályon kívül január elsejétől az ominózus művésznegyedjének rendelet, hanem kapjon még egy évet. Ebben az esetben ki tudnánk közösen dolgozni az előzmények ismeretében a megfelelő javaslatot. Az a cél, hogy születessen egy, a kormány elképzeléseinek is jobban megfelelő szabályozás. Aki egyébként a művészek közül egyetért a levelünkkel, aláírásával támogathatja.

■ *A művésznegyedjének eltörlése emellett alkotmányos aggályokat hozhat elő.*

– Szerintünk alkotmányellenes. Veszélyezteteti a jogbiztonságot, nem biztosít elégséges időt a felkészülésre, az új szabályozásra. Hiszen, ha megjelenik a közlönyben novemberben, decemberben, akkor kiderülhet, hogy valaki eddig 24 évet dolgozott, s most nem egy, hanem még húsz éve van a nyugdíjazásig. Ez aggályos, ezért az is lehetséges, hogy az Alkotmánybírósághoz fordulunk. Ez azonban későbbi állomás, mert bízni kell abban, hogy meghallják, amit mondunk. A magyar kulturális élet két legfontosabb posztját betöltő személynek írtunk e témában leveleket. Ennél tovább nem lehet menni. Az érvelésünk minimum megfontolásra méltó.

■ *Mi a tervük, amennyiben nem lesz eredménye a leveleknek?*

– Lehet, hogy teljesen figyelmen kívül hagyják az előbb felsorolt szempontokat. Ami az alkotmányos aggályokat illeti, a levélben erre is felhívtuk a figyelmet. Nyilván mérlegelik ezt is. Azt gondolom, hogy nem hallatszik el ez a hang túl messzire a mai világban. Annyi alapvető helyzetet megváltoztató tervezet van a parlament előtt, hogy 700 művész sorsa talán el sem éri az ingerküszöböt...

■ *A munka törvénykönyve nagyon sok változtatást tartalmaz, ami nem éppen kedvezően érinti a munkavállalókat. Már most megjelent erről egy-két olyan írás, melyek szerint a munkaadók arra presszionálják a dolgozókat, hogy változtassanak a kollektív szerződéseken, s ezek szintén a munkavállalókat hoznák még nehezebb helyzetbe. A művészeti területet ez a módosítás mennyiben érinti?*

– A nyáron megjelent koncepcióhoz képest a tervezet, ami a parlament elé került, több ponton változott. Szerencsére művészeti területen az előadó-művészeti törvény na-

gyon sok munkajogi szabályozást tartalmaz, s ezek elsőbbséget élveznek a munka törvénykönyvéhez képest. A magyar munkajogi szabályozás nem egységes rendszer. Az új szabályozás nagy szeletekre vágja az úgynevezett munkaerő piacot. Egészen más szabályrendszer dominál az állami közigazgatási rendszerben, a közalkalmazottaknál. A szabályrendszerek nagyon sokfélék. Nyilván nagyon fontosak a kollektív szerződések is. A művészeti terület kettős arcú, egyik része a munka törvénykönyve, a másik a közalkalmazotti szabályozás. Ez utóbbi alatt dolgozik a szimfonikus zenekarok többsége. De, miután a közalkalmazotti törvény önmagában is nagyon részletes, akárcsak az előadó-művészeti törvény, így ezek kollektív szerződés nélkül is munkaképessé tesznek egy-egy munkahelyet. A kollektív szerződés hiánya nem okoz drámai helyzetet, hiszen a szolgálatok számát, időtartamát

tartalmazza az előadó-művészeti törvény. Azt azonban mindenképpen gondnak tartom, hogy a munka törvénykönyvének változásai a szakszervezetek általános háttérbe szorítását eredményezik.

■ Mit jelent ez pontosan?

– Nagyon erős jogosítványát veszti el a szakszervezet, az úgynevezett vétő-jog megszűnésével. Eddig a jogellenes munkáltatói intézkedések ellen lehetett vétót bejelenteni. Ezzel viszonylag ritkán éltek a szakszervezetek. Arra viszont jó volt, hogy visszatartó erőként szolgált. A másik komoly gyengítés a tisztségviselők védelmének részleges megszűnése. A mostani tervezetben az szerepel, hogy a munkavállalók létszámahoz köti a védhető személyek számát. A magyar munkahelyek létszámát ismerve ez meglepő... A tervezet szerint 1000 főig egy, s utána bővül a védhető szakszervezeti vezetők száma. A

legnagyobb művészmunkahely az Operaház, de ott sem dolgoznak nyolcszáznál többen. Minden intézményben így valószínűleg egy védett tisztségviselő lesz csak, s ez belülről korrodálhatja a szakszervezetet. Azt eredményezheti, hogy védelem hiányában nem vállalják a tisztséget. Ezek nagyon barátságtalan lépések, s nehezzé teszik a szakszervezet szervezését. A következő, ami a művészeti életben egyáltalán nem volt tipikus, hogy megszűnik a munkaidő megváltása, ez anyagilag okoz gondot jó néhány szakszervezetnek. A mostani Munka törvénykönyve a szakszervezetek ignorálásával elérkezett egy állomásra. Ez azonban nemcsak a mostani kormányzat szándékaival esik egybe. Az érdekegyeztetés semmibevétele már az elmúlt tíz évben is megjelent. Ezt tükrözi az is, hogy az elmúlt másfél évben egyáltalán nem ült össze kulturális területen az ágazati érdekegyeztető tanács... R. Zs.

„A város vezetése is érzi, nálunk komoly szakmai munka folyik”

Fúke Géza olyan közösséget szeretne, amelynek tagjai egymásért küzdenek

Egyre több bérletvásárló, különleges koncertek, teltházak hangversenyek, új támogatók, száznál több koncert, külföldi fellépések, emelt helyárú jegyek.

A Győri Filharmonikus Zenekar igazgatója, Fúke Géza olyan hírekről számol be, amelyek nem túl gyakoriak ma az együttesek mindennapjaiban.

Emellett beszélt a náluk folyó közösségépítésről, az idei szezon izgalmas hangversenyeiről, valamint a zenekar további terveiről, feladatairól.

■ *A legújabb hírek között olvashatjuk a zenekar honlapján, hogy együttműködést kötöttek az OTP-vel. Ilyen támogatókról mostanában kevés együttes számolhat be...*

– Nagyon örülünk annak, hogy Győrben az utóbbi időben illik jelen lenni a Győri Filharmonikus Zenekar koncertjein, társasági eseménnyé váltak az estjeink. Ami az OTP-vel való együttműködésünket illeti, ők kerestek meg minket azzal az ajánlattal, hogy jelentős mennyiségű jegyet vásárolnának a koncertjeinkre, s azután ezeket a belépőket a legfontosabb partnereiknek ajánlanák fel. Mi pedig boldogan mondtunk igent a felkérésre, hiszen ez az együttműködés is jelzi az együttes rangját.

■ *A koncertjeik táblás házak előtt kerülnek színpadra, hiszen a Kobayashi Ken-Ichiro által dirigált Verdi Requiemre már egy hónappal korábban elfogytak a jegyek...*

– Büszke vagyok arra, hogy a három év alatt, mióta az együttes zenekari igazgatójaként dolgozom, sikerült megdupláznunk a bérletvásárlóink számát és egyúttal a bérlet-és jegyeladásból befolyó összeget is. Azoknak, akik Győrben lemaradtak Kobayashi

fellépéséről és vállalták az utazást, lehetőséget adtunk arra, hogy a Művészetek Palotájában hallgassák meg az előadását, amelyhez mi biztosítottuk az autóbuzst.

■ Minek tulajdonítja, hogy bár általában más együttesek a közönség csökkenéséről számolnak be, a Győri Filharmonikusok növekvő publikumot tudhat a magáénak?

– Munka, munka és munka. Számunkra tényleg a közönség az első, mindent megteszünk azért, hogy olyan koncertek kerüljenek színre, amelyek felkeltik az érdeklődést. Győrben mi az elmúlt időszakban megemeltük a jegyárainkat, mert biztosak voltunk abban, ha olyan szakmai minőséget nyújtunk, ha olyan koncerteket adunk, amelyekről a közönség azt gondolja, meg kell hallgatnia, akkor megveszi a belépőt, függetlenül attól, hogy drágább a megszokottnál. Szeretnénk úgy beárazni az általunk kínált portékát, ami méltó az együttes által végzett minőségi munkához. Vidéki viszonylatban drága jegyárakkal dolgozunk, de hosszú távon úgy vélem, így érdemes ezt csinálni.

■ Általában az együttesektől olyan panaszokat hallok, hogy a nehéz gazdasági helyzetben a családok a kulturális programokról tudnak a legkönnyebben lemondani, így rohamosan csökken a jegy-és bérletvásárlók száma.

– Győr ennek az ellenkezőjét bizonyítja. Pedig a törzsközönséget nálunk is a középkorú és az idősebb korosztály alkotja, amelynek tagjai zömmel a közalkalmazotti szférából kerülnek ki. Semmivel sem vagyunk tehát könnyebb helyzetben, mint más együttes. Célunk az is, hogy az imént említett törzsközönség mellett megnyerjünk tehetősebb embereket is, akikre később talán a mecénatúrában is számíthatunk. Szerencsére e téren sem állunk rosszul. Tényleg egyre inkább sikk Győrben hangversenyre járni, közéleti találkozóhelyekké váltak a rendezvényeink.

■ Milyen különleges koncertekkel várják ebben a szezonban a közönséget?

– Mindegyik hangversenyünk nagyon izgalmas. Jön Keller András, két remekművel, a Liszt-év kapcsán Jandó Jenő ad zongoraestet nálunk, majd karácsony előtt Illényi Katica is muzsikál az együttesel. A vendégünk lesz Héja Domokos, Fenyő László, Kocsis Zoltán, Baráti Kristóf, Lendvay József és a Budapest Fesztivál Körtkvartett is. Ismét fellép nálunk Gilbert Varga, aki nagy örömmelre megszerette a zenekart és mindig szívesen jön Győrbe, hisz' itt született édesapja Varga Tibor világhírű hegedűművész. Min-

den évben szólistaként is koncertezhetnek a legjobb muzsikusaink, s erre az előadásra ebben a szezonban is sor kerül. Az évad végén koncertszerű operaelőadást is rendezünk, a Toscát adjuk elő Lukács Gyöngyivel a főszerepben, Kovács János vezényletével. Emellett jön hozzánk a szomszédvár, a Savaria Szimfonikus Zenekar Vásáry Tamással. Bármelyik koncertre azt mondom, ki nem hagynám, és szerencsére a publikum is így vélekedik.

■ Egy esztendővel ezelőtt készítettünk interjút a Zenekar számára, amiben említette, hogy újragondolták a kapcsolatukat a várossal. Ez mit jelent ma?

– A várossal való kapcsolatunk továbbra is harmonikusnak nevezhető, hiszen Győr vezetése elismeri a zenekar munkáját. Mindenki ilyenkor a pénzről beszél, számunkra azonban az erkölcsi elismerés a legfontosabb, s megpróbálunk megélni a jég hátán is. Ha összevetjük az országban, hogy melyik város milyen költségvetési támogatást biztosít az együttesének, nem Győrben adják a legtöbb pénzt... Akadnak jobb helyzetben lévő zenekarok. Mi sokkal inkább azért dolgozunk, hogy a fenntartó, aki pénzt áldoz azért, hogy zenekar lehessen ebben a városban, érezze, hogy az a támogatás, amit tőlük kapunk, jó helyre kerül, megdolgozunk érte. A személyes kapcsolatok szintén jók, amire íme, egy példa. Borkai Zsolt, városunk polgármestere MOB elnökként nemrég Tokióba utazott, hogy megnézzze Berki Krisztián szereplését a tornász világbajnokságon. A japán fővárosban találkozott az együttes művészeti vezetőjével, Berkes Kálmánnal is, aki az ottani Musashino Zenekadémián tanít. A polgármester ellátogatott a zenei intézménybe, utána a karmesterünk együtt szurkolt vele a vb-n...

■ Úgy látom, a városi koncertek mellett sokat lépnek fel külföldön is.

– Szerencsés helyzetben vagyunk, hiszen a nyugati határvidékhez közel könnyebben kapunk felkérést az osztrák koncertszervezőktől. Persze, dolgozunk is ezért. Folyamatosan tartjuk a kapcsolatot az irodákkal, meghívjuk őket a hangversenyekre, hogy hallják, hol tart az együttesünk. Régebben gyakran koncerteztünk vidéken is, ez jelen pillanatban valamiért nem működik, bár jeleztük a Filharmóniának, hogy szívesen mennénk, de nem használnak minket... Ezzel együtt határozott célunk, hogy a hangversenyeket többször is előadhassuk, akár a környező városokban, a régióban. Ezekre az ismétlődő koncertekre akár Győrben is sor

kerülhet, mert ha ez a tendencia – ami az utóbbi években jellemezte a bérlet- és jegyvásárlást – megmarad, ennek reális esélye van.

■ Az elmúlt szezont így is száz koncerttel zárták, ami komoly teljesítmény.

– Ez az idei évadban sincs másképp. Nagy hangsúlyt kapnak az ifjúsági hangversenyek, a fellépéseink 50%-át ezek a rendezvények teszik ki. Tehát koncertjeink fele a fiataloknak, a jövő közönségének szól. Győrben erre komoly igény van, nem is tudjuk teljes mértékben kielégíteni, mert az időnkbe nem fér bele. Készül a koncepciónk, hogy mi módon tudnánk a regionális feladatokból is többet vállalni, mert fontosnak tartjuk, hogy ne csak Győrben találkozhassanak velünk a gyerekek és a felnőttek.

■ Úgy vélem, annak is köszönhető a közönségbázis növekedése, hogy új stílusban kezdtek zenélni, izgalmas és különleges szereplőkkel lépnek pódiumra, nyitottak olyan műfajok felé, amely korábban nem volt jellemző a zenekar repertoárjára. Az idei szezonban például a Muzsikás együttesel adtak koncertet.

– Ez az irány rögtön a kezdet kezdetén eldöntött kérdés volt, már az igazgatói pályázatomban is szerepelt, melynek kidolgozásában nagyon sokat segített nekem Rác Márton karmester barátom. Nagy szerencsének és talán a véletlennek is köszönhetően először Morricone turnéján vehettünk részt, három földrészen, azután John Lorrddal is dolgozhattunk együtt itthon és Ausztriában, idén pedig a Sportarénában Balázs Fecó koncertjén játszhattunk a szombathelyi, illetve a Danubia Zenekar elfoglaltságainak köszönhetően. Varga Tiborról elnevezett bérletünkben mindig akad egy-két olyan hangverseny, amelyek valamiért eltérnek a megszokott, klasszikus estektől. Ebben a sorozatban kerülnek megrendezésre a más műfajú, vagy más kulturális intézményekkel közös fellépéseink. Ezek a koncertek nekünk is nagyon hasznosak, hiszen néha jó kikacsintani a mindennapi munkából, a klasszikus repertoárból, s ezek a kirándulások új impulzusokat adhatnak a muzsikusainknak. Abból a megfontolásból vegyítjük a műfajokat, hogy olyan publikumot is meg tudjunk szólítani, amelynek tagjai valamilyen oknál fogva a komolyzenei koncertekre nem váltanának jegyet, így azonban felkeltjük az érdeklődésüket. Sokan, akik eljöttek e különleges koncertekre, később bérletvásárlónkká váltak. Ráadásul ezeknek a több műfajt vegyítő produkcióknak köszönhetően a mi közönségünk is hallhat

más stílust, s a többi kulturális intézmény nézői is megismerhetik az együttesünket, ezért ez az együttműködés minden közreműködőnek jó.

I Akárcsak az együttes híre, hiszen október végén több napon keresztül, éjjelig tartott a próbajáték, olyan sok volt az aspiráns...

– Tényleg nagy volt az érdeklődés, hiszen ötvennél többen jelentkeztek meghirdetett álláshelyeinkre, s ez akár azt is jelentheti, hogy a zenekarok között is népszerű a győri együttes, az eredmény azonban vegyes. Volt olyan szólam, ahová nagyon sok jó jelentkező akadt, de van, amelynél meg kell ismételni a próbajátékot.

I Harmadik esztendeje igazgató az együttesnél. Mennyit valósított meg a terveiből?

– Mondhatjuk azt, hogy az ötvenoldalas pályázatomból sok minden sikerrel teljesült. Azt hiszem, az öt éves mandátumhoz képest nem állok rosszul, de azért akad még jó néhány terv...

I Melyek a következő időszak feladatai?

– Szeretném azt, hogy a Győri Filharmonikus Zenekar művészi fejlődése töretlen legyen, akárcsak az elmúlt időszakban, ez a legfontosabb. Ehhez továbbra is prioritásként kell kezelni a szakmai és az anyagi motivációt. Fontosnak tartom, hogy olyan társulatot építsünk, amelyben nemcsak a szakmai, hanem az emberi kapcsolatok is jól működnek, hogy a kollégák az együttesen belül tiszteljék, szersessék, becsüljék egymást. Nyilvánvaló, hogy egy 75 fős társulat összetétele rendkívül heterogén, nagyon sokféle emóció, zenei elképzelés, vagy akár szociális helyzet van jelen, amelyeket nem egyszerű egy irányba terelgetni, de remek társulatot, jó alapot jelent ehhez a győri együttes. Kiváló emberek, muzikusok alkotják. Olyan közösséget szeretnék összekovácsolni, amelynek tagjai tudnak egymásért küzdeni. Ez a legfontosabb, ez mindennek az alapja.

I A vezetésben is ilyen jó az együttműködés?

– A közvetlen vezetőársaimmal, ha munkáról van szó, nem ismerünk kegyelmet. Egymást üzzük és hajtjuk Berkes Kálmán művészeti vezetővel és a zenekari titkár, egyben igazgatóhelyettes Ősz Gáborral. Olykor akad köztünk nézeteltérés, de az nem kérdés, hogy mindenki a társulatért tesz mindent. Az tény, hogy mindhármunknak óriási szerelem ez az együttes.

I Ezek szerint a Győri Filharmonikusoknál a gazdasági nehézségek ellenére nincsenek gondok...

– Nincsenek és úgy vélem, nem is lehetnek, mert a zenekar Győr városában kivívott egy olyan megbecsült státuszt, ami érzésem szerint lehetetlenné teszi, hogy bármiféle elvonással lehetne sújtani ezt a társaságot. Az együttest szeretni kell. Ezt a városvezetés is érzi, nálunk komoly szakmai munka folyik, és a közönség is szereti a zenekarát. Akkor ez a kérdés már nem is merülhet fel...

R. Zs.

„Az egyik szemem sír, a másik nevet...”

Szabó Péter jubileumról, helyzetéről, tervekről

Öt esztendővel ezelőtt, 2006. szeptember 7-én nyitotta meg kapuit a Miskolci Szimfonikus Zenekar hangversenytérme a közönség előtt, a Művészetek Házában.

Az 5 éves születésnap megünneplésére nagyon lelkesen készült a zenekar, az idei szezonban különösen fontosnak érezték a muzikusok, hogy megmutassák a közönségnek, milyen sokszínű repertoárral rendelkezik az együttes, milyen sok műfajban mozog otthonosan... De egy augusztusi, rendkívüli közgyűlés határozatának

eredményeként megtudta az intézmény vezetése, hogy a város közel 2 milliárdos zárolása több mint 58 millió forinttal érinti a zenekar gazdálkodását. A jelenlegi helyzetéről, az együttes további terveiről Szabó Péter zenekari igazgató beszélt.

I A Miskolci Szimfonikus Zenekar 2011. szeptember 5-i, évadnyitó társulati ülésével nyitotta meg 48. évadát. Milyen programokkal készültek a szezonra?

– Talán az egyik legfontosabb eseménnyel kezdeném, hiszen egy zenekar életében nagy jelentőséggel bír, ha saját játszóhellyel rendelkezik és ezt a lehetőséget a Miskolci Szimfonikus Zenekar 2006. szeptemberében kapta meg. Ennek a „születésnapnak” a megünneplésére 2011. szeptember 9-én ke-

rült sor a Művészetek Házában, az „Ezek mind mi vagyunk” című produkciónkkal. A műsornak volt komolyzenei és operettes része, majd a Klazz koncertjeink hangulatát idéztük meg. Végül a 2009-es, nagy sikerű „Filmfónia” produkciónkból játszottunk néhány részletet.

I Hogyan sikerült az ünneplés?

– Az egyik szemem sírt, a másik nevetett. Örültem annak, hogy sokan eljöttek velünk

ünnepelni és nagy sikere volt a produkciónak, de augusztus óta roppant teher nyomja a vállamat. Sok álmatlan éjszakát okozott, hogy a rendkívüli önkormányzati ülésen bejelentett, 2 milliárdos zárolás mellett, amelyből 58 millió a zenekar büdzsáját terhelő, miként tudjuk megvalósítani az idei programjainkat. A városvezetés részéről ígéretet kaptunk arra, hogy a bérek kifizetésével nem lesz probléma – épp ezért a zárolás nagy része a dologi kiadásainkat terhelő.

I Ez mit jelent pontosan?

– Vannak olyan számláink, amelyeket nem tudunk határidőre kifizetni, és sajnos egyre több.

I Hogyan lehet így működni?

– A saját bevételeinkből, a Művészetek Háza bérbeadásából származó bevételekből tudjuk kiegyenlíteni tartozásainkat, s a fenntartó is biztosít – lehetőségeihez mérten – valamennyi pénzt időről-időre. Valamint bíznunk abban, hogy a zárolás valóban zárolás lesz és nem elvonás, hiszen akkor év végén megoldódhatnak gondjaink.

I Bízunk ebben, hiszen valóban nagyon gazdag az idei programkínálatuk...

– Idén is három béreletsorozattal jelenik meg az együttes a város komolyzenei palettáján. A Mester- és a Népszerű-béreletsorozatot a zenekar rendezi meg, míg a Szezonbéreletet a Filharmónia Kelet-Magyarország Nonprofit Kft. szervezi, s a hangversenyek nagy részében a Miskolci Szimfonikus Zenekar játszik. A Népszerű sorozatunkban Kovács László mellett Oliver von Dohnányi és Kocsis Zoltán is vezényli zenekarunkat. Ráadásul a szezon során három zenekari művésznünk bemutatkozhat szólolistaként. Az I. koncertmesterünk, Soós Gábor Mendelssohn: e-moll hegedűversenyét adja elő, Halasi Dóra hárfaművésznőnk Albrechtsberger hárfaversenyét fogja megszólaltatni, míg kamaraestünkön Siklósi Tamás, a zenekar I. fuvolistája játszik Bach: h-moll szvitjében. Ugyancsak ebben a béreletben kerül sor Gyöngyösi Levente: II. szimfóniájának ősbemutatójára. Az elmúlt két év minisztériumi támogatása lehetővé tette számunkra, hogy zeneműveket írsunk a zenekar számára, így kapott felkérést tőlünk Zombola Péter, Kovács Zoltán és Gyöngyösi Levente. Az elmúlt évekhez hasonlóan az idei évadban is meghívtunk világsztárt a zenekarhoz Lilya Zilberstein személyében, aki Rachmaninov III. d-moll zongoraversenyét fogja majd a zenekarral játszani a Mesterbéreletben. A sorozat hagyományára, hogy évről-évre egy-egy operát is bemutatunk koncertszerű, félig szcenírozott verzióban. Október 6-án Csajkovszkij: Anyegin című operája csendült fel a Művészetek Házában Miskolcon.

■ Milyen különlegességeket kínálnak a béreletek mellett?

– Sok egyedi koncerten is találkozhat velünk közönségünk. A „születésnap” koncert után rögtön október 1-jén Klazz koncerttel jelentkeztünk, ahol a Hot Jazz Banddel játszottunk együtt. November elején a „Halottak napi koncertünkre” Mozart: Requiemjével készültünk, a Debreceni Kodály Kórusral, s olyan szólolistákkal, mint Fodor Beatrix, Erdélyi Erzsébet, Tarjányi Tamás és Cser Krisztián. Karácsonyi koncertünkön a Ghymes együttesel lépünk pódiumra, de természetesen lesznek újévi hangversenyeink is. A legkisebbek már szeptemberben találkozhattak a „Játsszunk zenét a szimfonikusokkal” című produkciónk első koncertjével, s ebből a sorozatból, csakúgy, mint a Klazz koncertből, az évad második felében lesz még előadás. Az általános-, és középiskolások részére rendezett ifjúsági hangversenyeket a hagyományoknak megfelelően a Filharmóniával közösen tartjuk.

Nonprofit kft.-vé alakul a Miskolci Szimfonikus Zenekar

Az együttes igazgatójával készült beszélgetést követően egyeztetésre hívta az önkormányzat a miskolci művészeti együttesek vezetőit, s a találkozón kiderült, 2012. január 1-től több intézmény is nonprofit kft.-vé alakul, köztük a Miskolci Szimfonikus Zenekar is.

Minden marad a régi, ami a neveket illeti, csak mögé kerül: nonprofit kft. Így a Miskolci Szimfonikusok, a Csodamalom Bábszínház, a Miskolci Galéria, a Városi Könyvtár és a Miskolci Kulturális Központ is gazdasági társasággá alakul január 1-től. Plusz egyként pedig a Miskolci Nemzeti Színház is csatlakozik ehhez, de a teátrum csak február 17-től – írta a boon.hu. A gazdasági társaságok tulajdonosa 100 százalékban az önkormányzat marad, elbocsátást nem terveznek, és az intézmények jelenlegi vezetői is maradnak a helyükön, csak ügyvezetőkké válnak.

„Az önkormányzat finanszírozási lehetőségei szűkültek, a kultúra területén piaci körülmények és komoly versenytársak jöttek létre, előtérbe kerültek a külső források és az európai uniós elvárások” – ezekkel a szavakkal indokolta dr. Kriza Ákos polgármester azt, hogy miért szükséges a városi kulturális rendszer átalakítása. Hozzátette: ezen a területen is fontossá vált a szponzoráció, marketing. Hangsúlyozta: a művészeti- és közművelődési intézmények feladatait meg kell őrizni, a kötelező önkormányzati feladatokat meg kell tartani, sőt bővíteni kell. Ehhez a város továbbra is biztosítja a forrásokat, de lehetőséget kell adni ahhoz, hogy az intézmények más, piaci tevékenységből is kiegészíthessék bevégeiket – fogalmazott. Azaz: a miskolci kulturális intézmények piaci szereplővé is válnak.

A polgármester szerint a gazdasági társaság forma mind a tulajdonos, mind az intézmény és dolgozói részére a jelenleginél hatéko-

nyabb gazdálkodást, üzemelést tesz lehetővé. Így ugyanis több pályázati lehetőség nyílik az intézmények előtt, illetve ezentúl áfa-alany-nak minősülnek, így visszaigényelhetik azt.

Az Észak-Magyarország kérdésére, hogy készült-e az átalakulást megalapozó gazdasági számítás, és ha igen, akkor ezt megtekinthetjük-e, a következő választ kaptuk: „Nem készült ilyen számítás, mert nincs szükség ilyenre. Már városokban, például Pécsen már megtörtént az ilyen jellegű átalakulás, ezek alapozzák meg a miskolcit.”

A polgármester arra is kitért, hogy fontosnak tartja a zárolás feloldását azon intézményeknél, ahol a kevesebb pénz az állami normatíva csökkenését is eredményezheti. Hogy mikor oldják fel? „Akár év végére is...” – érkezett a válasz.

A minap.hu is beszámolt a sajtótájékoztatóról: „Újságírói kérdésre Kriza Ákos hozzátette, hogy a támogatás mértéke szándékai szerint nem fog csökkenni az idei évhez képest (2011-ben közel 2 milliárd forintot költött a kulturális intézmények támogatására a város), és a korábban zárolt összegek feloldásáról is dönteni fognak a közeljövőben.

Szintén újságírói kérdésre Kriza Ákos leszögezte, az intézmények önálló gazdasági társaságokként működnek majd, a korábban sokat emlegetett „kulturális holding” létrehozását jelenleg nem indokolja semmi, a kulturális területek koordinálását a polgármesteri hivatal Kulturális Osztálya végzi a jövőben is. Hozzátette, Miskolc kulturális életének összehangolására, a megalakuló társaságok, és a már meglévő szervezetek közötti együttműködésre azonban szükség van ahhoz, hogy a jelenleginél is többet kínáljon kulturális téren Miskolc.

– Nagy terveink vannak a város kulturális életével kapcsolatban, ugyanis ezen keresztül szeretnénk a város társadalmi életét felpezsdíteni – mondta Kriza Ákos.

■ De nemcsak Miskolcon muzsikálnak, hiszen fontosnak tartják a hazai és külföldi vendégszereplést is...

– Igen, hiszen szeptemberben Sárospatakon adtunk koncertet, de az évadban még lesz lehetőségünk bemutatkozni Debrecenben és Nyíregyházán is, valamint négy alkalommal lépünk fel a Művészetek Palotájában. Ifjúsági hangversenyeken a megye több településén is játszunk. Külföldi szerepléseink is akadnak, júliusban, a miskolci bemutatót követően Bayreuthban játszottuk két alkalommal Liszt: Don Sanche című operáját, a Bartók+... Nemzetközi Operafesztivál szervezésében. Októberben a németországi Marktobberdorfból vendégszerepeltünk a Carl Maria von Weber születésének 225. évfordulója alkalmából rendezett koncerten, tavasszal pe-

dig Svájcban, Richterswillben fog játszani együttesünk.

■ Az idei szezonban a gazdasági megszorítások ellenére is születik újabb CD-jük?

– Nagy szerencsénkre a tavalyi évad végén volt némi szabad kapacitása az együttesnek, s még akkor elkészítettük következő felvételünket, amelyen Dohnányi Ernő és Kókai Rezső 2-2 műve, az Ünnepi nyitány és Pierette fátyla, valamint a Széki táncok és a Verbunkos lesz hallható. Ha a szokásunkat követve, az évad elejére maradt volna az album elkészítése, akkor nagy valószínűséggel erről is le kellett volna mondanunk... Így azonban a jövő év elején még ez a CD-nk biztosan a polcokra kerül majd a Hungaroton gondozásában.

R. Zs.

Új bérletsorozat, új aszisztens karmester

Lendvai György tervekről, támogatásról, vezetőváltásról

Ebben az évadban új bérletsorozatot indított a MÁV Szimfonikus Zenekar, amelyet Varga Lászlóról, az együttes alapítójáról, a mártírhalált halt MÁV elnökről neveztek el. Emellett egy új aszisztens karmester is elkezdte a munkát a zenekarral, a Curtis Intézet ösztöndíjával érkezett Teddy Abrams. Lendvai György, a zenekar igazgatója beszélt arról is, hogy a következő szezontól Csaba Péter lesz az együttes vezető karmestere és művészeti vezetője. Hozzátette, bízik abban, hogy a zenekar sorsa a jövőben is stabil marad.

■ Hogyan találtak rá az új karmesterre?
– Amikor Takács-Nagy Gábor lett a művészeti vezetőnk, akkor merült fel az, hogy jó lenne találni egy olyan dirigent is, aki itt él, hiszen Magyarországon mégiscsak az a hagyomány, hogy van valaki állandóan az együttes mellett. Az a megoldás született, hogy felkértük Kesselyák Gergelyt karmesternek Takács Nagy mellé. Ezután jött az ötlet, hogy felvegyük a kapcsolatot az Egyesült Államok beli Curtis Intézzel. Azért esett a választásom erre az iskolára, mert a legnagyobb presztízsű iskola a tengerentúlon, talán a Julliard Schoolnál is rangosabb. Ráadásul olyan magániskola, ahol se tandíjat, se semmi egyebet nem kell fizetni az ott tanulóknak, mert mindent adakozásból, és szponzori pénzekből finanszíroznak. Ezt követően meghívtuk a kiváló előadóművészt, Roberto Díazt, s nemcsak remek koncertet adott velünk, hanem azt is megtudtam beszélni vele, hogy mint a Curtis Institute-nak az elnöke, ajánlja az intézetükből valakit, akit szívesen meghívnék a zenekarhoz.

■ Miért nem magyar karmestert hívtok?
– Mert egy hazai dirigens pénzbe kerül, s ezt pillanatnyilag nem tudja megengedni magának az együttes. Emellett tudtam, hogy aki a Curtisből érkezik, az biztosan jó lesz.

■ Arról nem is beszélve, hogy a zenekar nemzetközi kapcsolatait erősíti...

– Így igaz. Ebbe az iskolába nagyon kevés növendéket vesznek föl, karmesterekből összesen négyen voltak, és emiatt abban a szerencsés helyzetben lehettek, hogy nem zongorával gyakoroltak, hanem zenekarral. Azt is megnéztem, hogy kik végeztek a

Curtisen, s rengeteg olyan művészt találtam, akik azóta már nagyon jó pozíciókat értek el a nemzetközi zenei életben. Tényleg nagyon fontos számunkra az is, hogy hírnöket vigyék a világban. Először arra gondoltam, ha valaki fél évet itt tölt, akkor beleszámíthat a tanulmányaiba, azaz kap tőlünk creditet. Viszont Roberto Díaz azt mondta, hogy a karmesterek pályája sosem indul könnyen, szinte mindig akad úr a végzés és az első, igazi állás között. Mi lenne hát, ha egy végzett fiatalat hívnánk meg? Nagyon tetszett az ötlet, bár hangsúlyoztam, egy dolgot nem tudok adni, az pedig a pénz. De megnézheti, hogyan dolgozunk, s Takács-Nagy Gábor kapcsolatrendszerén keresztül eljuthat a Fesztiválzenekar próbáira, a Nemzeti Hangversenyzenekarhoz, Kesselyák Gergellyel az Operaházba, vidéki színházakhoz, fesztiválokhoz, én pedig a zenekari szövetségen keresztül segíték abban, hogy több vidéki zenekar műhelymunkájába is betekintést nyerjen. Végül a választásunk júniusban Teddy Abramsra esett. Úgy gondolta, hogy megnézi, hová jön, eljött a nyár elején Budapestre, és úgy adódott hogy egy Rákospalotán adott koncertünket vezényelhette is. Jól sikerült, a zenekar is megszerette. Kivételesen tehetséges, hiszen 17 évesen került a Curtis Institute-ba, rögtön iskola után. Így indult ez a kapcsolat, s egyelőre nagyon jól működik. Teddy is nagyon élvezte a MÁV-os próbákat, szeret nálunk lenni, hiszen ilyen pezsgő kulturális élettel nem rendelkezik egyetlen amerikai nagyváros sem. Nálunk nemcsak próbákat tart, hanem több hangversenyt is vezényel, s mivel nagyszerűen zongorázik és klarinézozik, ezért lesz olyan koncert is, amelyen hangszeresként lép pódiumra.

■ Lesz folytatás?

– Igen, szeretnénk ezt a jövőben is folytatni, s minden évben idehívni egy ösztöndíjas zenészt, aki hírnöket viszi a világban. Több évre tervezzük ezért ezt a fajta kapcsolatot a Curtis Intézettel.

■ A betanító karmesterük megvan egy szezonnra, de ki lesz az együttes vezető karmestere Takács-Nagy Gábor után?

– Nagyon sajnáljuk, hogy két év után Takács-Nagy Gábor távozik tőlünk, de megpróbálunk örülni annak, hogy eddig is velünk dolgozott. Ő olyan, mint egy igazi hadvezér, kiválóan tudja lelkesíteni az embereket, viszi magával az együttest, a muzikusok elfeledkeznek a gondjukról, bajukról. A munkájának köszönhetően másképp szól a zenekar. S szerencsére szezonnként háromszor jön még koncertezni az együtteshez a jövőben is. Utódként Csaba Péter jön hozzánk. Csaba Péter járt már nálunk néhányszor, s két évvel ezelőtt vezényelt egy remek Hósi életet, amely a zenekar körében óriási sikert aratott. December elején találkozunk, mert el kell készítenünk a következő évi programot. Amikor Gál Tamás után karmestert kerestünk, akkor a MÁV azt szerette volna, hogy a dirigens magyar legyen. Olyan muzikus, mint Gábor, nincs túl sok. Elég jól ismerem a hazai kínálatot, hiszen nagyon sok karmesterrel dolgoztam már a pályám során. Csaba Péter személyében olyan nemzetközi hírvé és európai formátumú karmester jön hozzánk, aki a Takács Nagy által megkezdett utat folytatni tudja.

■ Mennyi időre kötnek szerződést?

– Ő négy éveset szeretne, azért mert két esztendő alatt semmit sem lehet építeni. Hiszen az első évet nem tervezi, a másik pedig már utolsó évadja... Csaba Péter a finnországi Kuhmo Virtuosi kamarazenekar alapítója, a Lappland Festival, a svéd Musica Vitae kamarazenekar, valamint a besanconi Szimfonikus Zenekar művészeti igazgatója volt. Az volt a nagy kérdés, hogy leköti-e magát egy együttesnél. Szerencsére vállalta a feladatot, s annyi ötlete van, olyan nagy elánnal és szívesen indul neki ennek az egésznek, hogy csak győzzük követni.

■ *Ezek szerint nem bisz a pályázatásban...*
 – A karmesterek pályázatát illetően nem. Úgy vélem, hogy ez nem az a foglalkozási ág, ahol rejtett tehetségek előbukkannak. Nem gondolom, hogy a semmiből majd előkerül egy fantasztikus magyar dirigens, hiszen hazai karmestert akartunk a zenekar élére. Persze, nemzetközi pályázatot ki lehetne írni, de egy külföldi dirigens nem tudunk megfizetni. Ráadásul több évre előre tele van a naptára. Most is nehézséget jelent, hogy Csaba Péternek is meg kell néznie, mit hogyan tud lemondani, hogy az együttessel töltsön legalább nyolc-tíz hetet egy évadban.

■ *Milyen az együttes helyzete, hiszen ennek a zenekarnak is kedvez, hogy a jövőben a létszám lesz az egyik fontos elosztási elv.*
 – Legalábbis, ha a létszám a munkaviszonyhoz kötött. Mindenki erre hivatkozik, de még a törvényben nem jelent meg...

■ *Úgy látom, bővült a bérletsorozatok száma, és sok a bérletenkívüli hangverseny is.*

– Olyan magas koncertszámot, mint amit egy-két együttes produkál a statisztikában, mi nem tudunk teljesíteni, de az biztos, hogy sokat dolgozunk. A bérleteink is jól fogytak, az jelent számunkra nehézséget, hogy az Operett Színházból átvittük a koncertjeinket az Olasz Intézetbe. Sajnos minden mozgás törzsközönségvesztéssel jár, de szerencsére összesen tizenegy bérlettel váltottak kevesebbet, mint egy évvel ezelőtt. Bár a lassú lemorzsolódás sem jó, hiszen minden évben akad egy-két tucatnyi ember, aki a következő évre már nem veszi meg a bérletet... Az Operett 900 férőhelyes, az Olasz Intézet 600-as, ezért, hogy ne veszítsünk el bérlelőink közül helyhiány miatt senkit sem, elindítottunk egy harmadik bérletsorozatot is, amelyet Varga Lászlóról nevezünk el. Ő volt az alapítónk, a Vasút egykori elnöke, aki később egy koncepció per áldozatává vált és kivégezték.

■ *Emléktáblát is avattak a tiszteletére...*
 – Igen, és az első koncerten is megemlékeztünk róla, s úgy vélem, ez is szorosabbra fűzte a MÁV-val a kapcsolatunkat. Visszatérve az Olasz Intézetre, jó helyszín, de annak örülnénk, ha kinyitna a Zeneakadémia és a Vigadó. Ez utóbbi termében ugyanis több mint két évtizeden keresztül volt sorozatunk. A Cet-ben is lesz hangverseny-terem, ott is szívesen lépnénk fel. Hely a

Dirigens a tengerentúlról

Teddy Abrams örömmel vállalta a MÁV Szimfonikusok felkérését, hiszen magyar gyökerei is vannak, nagyon élvezi a pezsgő magyarországi zeneéletet.

■ *Mit szolt a felkéréshez?*

– Szívesen mondtam igent, hiszen az is motivált, hogy a dédnagymamám magyar származású, ő még a családban mindenkivel magyarul beszélt. Egyébként otthon, a tengerentúlon számos együttessel dolgozom rendszeresen, hiszen a Los Angeles-i, Detroiti Szimfonikusokkal is szerepeltem már. Most Budapesten élek, de gyakran járok Amerikába dirigálni. Egy éves szerződést kaptam, emellett 8 hetet töltök majd a tengerentúlon. Sok a fellépésem, mert szerencsére egy jó nevű ügynökség vállalta a képviseletemet.

■ *Ha összehasonlítja a MÁV Zenekart az amerikai együttesekkel, milyen hasonlóságokat, különbségeket lát?*

– Nagyon-nagy különbségnek azt érzem, hogy míg a tengerentúlon a technikai perfekcióra helyezik a hangsúlyt – ami mióta lemezek jelennek meg, természetesen világszerte nagy érték –, de Magyarországon a zenei mondanivaló is hasonló fontosságot kap. Ráadásul sokkal többet próbálnak a magyar együttesek, és az itteni zenészek hajlandóak tanulni. Ha a karmester más koncepcióval áll elő, mint ami addig megszokott volt, akkor azt az elgondolást is szívesen teszik magukévá. A hosszú próbaperiódusnak köszönhetően az ember meg tudja valósítani a zenei el-

jövőben akad majd bőven, csak a következő esztendő lesz nehéz időszak.

■ *Milyen a kapcsolatuk most a fenntartóval?*

– Szerződésünk az év végéig szól, s most kell megtárgyalni a folytatást. Persze aggasztónak tűnik, hogy még nem született meg, de ha végignézzük az alapítvány huszonéves történetét, nem az a jellemző, hogy egy adott évre, az azt megelőző évben már aláírtuk a támogatási szerződést. A szándék egyébként az, hogy megtartsák és működjön ez a zenekar, csak a MÁV is nagyon sok gonddal küzd.

képzeléseit, erre a keveset próbáló amerikai együtteseknél kisebb az esély. Úgy látom, itt a zenekar sokkal szabadabban muzsikál, mint a tengerentúlon.

■ *Az európai zenekarok talán stílusismeretben is jobbak...*

– Azért ez nem mondható el, hiszen sokféle iskola létezik, és a világ legtöbb zenekara számos különböző nemzetiségű taggal rendelkezik. Sőt, a legtöbb helyen európai tanárok vannak. Nagy eltérés azonban az, hogy Amerikában a közösséget, a város lakóit kell meggyőzni arról, hogy a komolyzene fontos dolog, és része lehet az életnek. Magyarországon erre nincs szükség. Az emberek koncertre, operába járnak, az oktatás része a zene. Számomra ez nagyon szimpatikus.

■ *Hogyan kommunikál az együttessel?*

– Angolul, egészen jól értik. Emellett igyekszem mindent minél jobban elműgátni a kezemmel. Jól tudunk együttműködni. Úgy érzem, jó helyen vagyok. Számomra már az is kaland, hogy ebben a városban élhetek. R. Zs.

■ *Milyen turnékra, felvételekre készülnek?*

– Nem szívesen beszélek erről, mert mostanában leszervezett vendégszerepléseket mondanak le rendszeresen. Van felkérésünk olasz, bahreini, ománi, brazil, USA, két osztrák, egy veronai turnéra, de kérdés, hogy ebből mi valósul meg. Lemezfelvételeink is készülnek. Két szép Rózsa CD-t, két Zádori Jenőt fejeztünk be nemrég a Naxosnál. Most Hubay-szimfóniák felvételeit tervezzük. Ezenkívül nagyon sok külföldi felkérést kapunk felvétel készítésére is.

R.Zs.

Muzsika a katakombaszínházban

Szklanár Ferenc új próbahelyéről, sikeres sorozatokról, évfordulóról

Új otthonra lelt a Duna Szimfonikus Zenekar. A Szabadság tér oldalában lévő Hazatérés Temploma alatt szépen kialakított színházterem rejlik, népi-szecessziós díszítéssel, s egész jó akusztikával. Szklanár Ferenc művészeti igazgató elmondta, szeptember végén költöztek át az új terembe, amelyet a jövőben nemcsak gyakorlólékhelyként kívánnak használni, hanem koncert-helyszíneként is. Beszélt emellett arról, hogy bár

a zenekar és a tánckar további fennmaradása veszélyben forgott, egyelőre úgy tűnik, ha nem is lesznek jobb körülmények, de a tavalyi szinten gazdálkodhatnak a következő esztendőben. Az idén fél évszázados együttes emellett vidéki sorozatokra készül a Filharmóniával, és ősbemutatója lesz december 3-án, a Művészetek Palotájában tartott hangversenyén.

■ Hogyan sikerült erre az új otthonra rátalálniuk?

– Bár Békásmegyeren, a Közösségi Házban nagyon szerettek bennünket, és az ottani vezetés mindent megtett, hogy otthon érezzük magunkat, messze volt. Több órás utazgatást, túrát jelentett egy-egy próba... A Duna Palotában pedig, ahol rendszeresen koncertezünk, elkezdődött az évad, egyre több a rendezvény. Idén vezetőváltás volt, s Bíró Ildikó irányításával sokasodtak a programok, ezért egyre nehezebb olyan időpontot találni, amikor próbálhatunk. Kellott egy biztonságos helyet találnunk, ahol jól tudunk próbálni, s egy véletlennek köszönhetően rátaláltunk erre a helyszínre. Egy kolléga ajánlotta, aki ismerte a termet. Az irodarésze is megfelelő, ráadásul a mindennapi ügyintézés az is segíti, hogy három percre vagyunk a Duna Palotától. Az összes adminisztrációs teendőt ott intézzük. Így a zenészeinknek is könnyebb az életük. A színházterem – egyébként a hely neve Szabó Dezső Katakombaszínház – akkora, hogy a nézőtér akármekkora együttes le tud ülni kényelmesen, s ha szükséges kórusral is tudunk próbálni.

■ Ezek szerint a bérleti díj is megfizethető... Mert gondolom, erre nincsen pluszforrásuk.

– A bérleti díjat még éppen ki tudjuk gazdálkodni. Eddig is keresgélünk, de mindaddig arra jutottunk, hogy alig van olyan hely, ami ilyesfajta munkára alkalmas,

emellett ezek szinte megfizethetlenné... Viszont a Szabadság tér gyakorlatilag olyan, mintha kihelyezett tagozata lenne a Duna Palotának, hiszen könnyen megközelíthető, a kottatárunk is itt van, a városközpontban akad lehetőség az ügyintézésre. A belvárosban mindkét metrótól néhány perc alatt elérhető, így a kisegítőknek, a vendégművészeknek is sokkal kényelmesebb. Rendkívül igényes, kellemes helyszín. Még jobb lenne a helyzet, ha annyit javulna a Duna Palota gazdálkodása, hogy ismét kapnánk BKV-bérletet, mint korábban. Pluszforrás persze nálunk sincs, hiszen a nehézségek napról napra nőnek, 2002-ben volt utoljára béremelés, ennek ellenére töretlen a zenekar optimizmusa. A próbaterem-csere szerencsére azt mutatja, hogy nem leépülés, hanem gazdagodás adatott meg nekünk. A mindennapi nehézségek ettől függetlenül rettenetesek... Ugyanúgy kínlódunk, mint minden más zenekar. A külsősök sokszor panaszkodnak, hogy hosszú átfutási idővel kapják meg a pénzüket. Épphogy talpon tud maradni az intézmény.

■ Korábban hosszan beszélgettünk arról, nebezítő tényező, hogy az állami fenntartás miatt nem jutnak pénzhez az önkormányzati keretből...

– Úgy remélem, hogy az előadó-művészeti törvény változása alapján jut majd nekünk némi támogatás abból a keretből is, hiszen főállásúak a muzsikusaink. Ugyan nem va-

gyunk olyan sokan, mint más együttesek, de nálunk is státuszban vannak 45-en. Bármeekkora támogatás pluszban sokat számít. Tavaly sikerült szerződés alapján megkapnunk az eladott jegyeink 80%-át egy cégtől, s ez a többletbevétel is rengeteget segített, nemcsak nekünk, hanem a táncegyüttesnek is. Sajnos a mindennapi kiadásokra elmegy ez a pénz, nagyobb, minőségi beruházásra, szebb műsorfüzetre, CD-re nem telik belőle, de jó, hogy van. E nélkül nem is biztos, hogy tudnánk létezni. A jegyár-bevételünk idén kb. 17 millió forint, komoly összeg, s bízom benne, hogy azzal a céggel, amely tavaly partnerünk volt, ebben az esztendőben is tudunk szerződni, hogy megkapjuk a 80%-os jegyár-támogatást.

■ A nagyobb zenekarok is komoly anyagi gondokkal küzdenek.

– A Duna Palota két együttese, a Szimfonikus Zenekar, és a Duna Művészegyüttes külön soron kapja a támogatást, a Belügyminisztériumon keresztül. Ez az elmúlt néhány évben sajnos jelentősen csökkent. Most már az is eredmény, ha jövőre ugyanazt a pénzt megkapjuk, mint idén. Az elmúlt hetekben azért aggódtunk nagyon, mert ezen a rovaton is 100 milliót akartak elvonni... Most úgy tűnik, ezt az összeget mégsem veszik el, mert akkor lehetetlenné válna az együttesek és a Duna Palota élete is. Ha a jelenlegi támogatásunkból eltűnne 100 millió, azt sehogy sem lehetne kigazdálkodni.

■ *Elképzelhető, hogy a színházteremben is adnak majd koncerteket, hiszen itt el-
fér 250 néző?*

– Nem kizárólagosan használjuk a termet, de tervezzük, hogy adunk majd itt kisebb koncerteket. Egyelőre még mindent ki kell tapasztalunk, hiszen nemrég, szeptember közepén költöttünk át ide. Most teszteljük a fűtést, szellőzést. A világításon már kicsit javítottunk, hogy tényleg kellemes próbahelyszín legyen, hogy minél jobbakká váljanak a munkafeltételek. A zenekar is nagyon örült, hogy ide tudtunk költözni.

■ *Három saját bérletsorozatát is indítottak, tavaszi, őszi és ifjúsági bérletet.*

– Remekül ment az eladás, szinte az összes jegyet bérletben megvették a koncertekre. Telt házas előadásokat adunk, csak az ifjúsági sorozaton akadnak kevesebben. Megmaradt a törzsközönségünk. A bérletárakon nem nagyon lehet változtatni, hiszen olyanok is vannak a közönség soraiban, akik a kezdetektől járnak hozzánk. A többségében nyugdíjas néző óriási áldozatot hoz ezzel. Igyekszünk változatos programmal kedveskedni nekik, vendégeket is hívunk, idén azerbajdzsáni zongoraművész lép fel az együttessel, német és japán vendégkarmestert hívtunk meg az ismert magyar művészek mellé. Több izgalmas darab hangzik fel. Szívesen léptetjük fel a Fischer Annie-ösztöndíjasokat is. 2012 januárjától a Filharmonióval hosszú ifjúsági sorozatot indítunk Pest és Komárom megyében. Az egyeztetések nem könnyűek, de ez örömteli áttörés, hiszen így végre vidéken is lesz ifjúsági koncertünk. Ez az együttműködés annak is köszönhető, hogy a Marton Éva vezette zenekadémiai nagysikerű operavizsgákon hallottak minket, s megnyugodtak, hogy ránk bízhatnak ilyen feladatokat. Egyébként is különleges ez a szezon, hiszen az együttünk ebben az esztendőben ünnepelte fennállásának ötven esztendősi jubileumát. 1961-ben alapították a zenekart. Elnyújtott és rendkívül szerényen megünnepeelt évforduló ez, de azért büszkék vagyunk a történetünkre. Gyakorlatilag a többoldalú együttműködéseink szépen haladnak előre, s a zenekar számos sikert aratott, szép kritikákat kapott.

■ *Sokféle munkát vállalnak, úgy látom.*

– Igen, az önkormányzatok anyagi nehézségei ellenére Törökbálinttal fent tudtuk tartani az együttműködést, amelyet két esztendővel ezelőtt kötöttünk meg. Ettől nem kerültünk be az önkormányzati keretből részesülő együttesek közé, de a város szándéka és a mi célunk, hogy minél több, stabil helyszínünk legyen. Tavaly két sorozatunk is volt, idén az anyagi gondok miatt csak az ifjúsági sorozat maradt, remélem, ez jövőre ismét bővíül. A város részéről ez is tiszteletreméltó dolog. Alkalmazkodunk az iskolák munkarendjéhez, s járunk az intézményekbe koncertezni.

■ *Mit emelne ki a következő év programjából?*

– Az évad legnagyobb eseménye, a Szimfonikus körkép- Szimfonikus felfedezések sorozatban mi is fellépünk a Művészetek Palotájában, idén december 3-án. Nagy öröm, hogy Gyöngyösi Levente írt egy új zongoraversenyt az együttesünknek és Balog Józsefnek, ezt mutatjuk be. Erre pályázati pénzt nyertünk, és a kiváló darab végre felhangzik a pódiumon. Ez a legjelentősebb esemény, az ötven esztendősi történetünk méltó megünneplése. Próbáljuk kiterjeszteni azokat a munkákat, amit egyébként is folytatunk. Ősszel szoktuk megrendezni a karmesterkurzusunkat, a nagy érdeklődés miatt azonban év közben is lehetőséget biztosítunk arra, hogy aki szeretne gyakorolni velünk, vezényelni a zenekart, kapjon pluszórákat. Több száz növendék volt már ezeken a kurzusokon, s jelentős részük je-

lezte, szívesen jönne vissza. Koncertet nem tudunk mindenkinek biztosítani, de gyakorlási lehetőséget igen. Ez is egy út. A zenekar életében stabil pontnak számítanak a májustól októberig zajló Duna-koncertek. Ennek keretében minden szombaton adunk szimfonikus koncertet a Duna Palotában, s a rendezvényeken igényes klasszikus zene hangzik fel.

■ *Külföldön is gyakran szerepelnek.*

– Nem túl sokat, mostanában főleg Svájcban járunk, az ottani kórusokat kísérik. Az ő életüket is az könnyíti meg, hogy felkarolnak fiatal tehetségeket, s így mi is kiváló művészeket ismerünk meg. Ez is újabb lehetőséget nyit meg, például három koncertes sorozatot az egyik előadóval, Budapesten és Svájcban. A táncegyüttessel is dolgoznánk többet, annak ellenére, hogy nekik nagyon markáns, és más a profiljuk, mint a miénk. Valahogy azonban erre nincs igazán igény, bár néha vannak közös gáláink. Arról se feledkezzünk el, hogy mi az összes nagy országos ünnepen muzsikálunk. Ezzel tartozunk a fenntartónknak, a Belügyminisztériumnak. Díjátadókon is, így 20-30 kamarakoncerten is játszunk.

■ *Még mindig mostohagyereknek tekintik magukat a többi együttes között?*

– Kicsit igen, azért mert évtizedeken keresztül kívülről néztük, hogy az önkormányzati zenekarok a Belügyminisztériumon keresztül kapják a pénzt, amiből nekünk nem jutott... Pedig mi mindent ugyanúgy tettünk, mint társzenekaraink. Tagja vagyunk a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének. Egyébként a szervezeten belül minden segítséget megkaptunk, egyenrangú partnerként kezelték mindig is bennünket. Egy speciális utat járunk, amit kitaláltunk magunknak, – a Duna Palotára építve – élünk azzal a hatalmas lehetőséggel, hogy a koncertteremmel szabadon tudunk gazdálkodni. Emellett igyekszünk regionális feladatokat is ellátni. Tisztességes munkával felépítettünk egy egyedi arculatot, a Duna Szimfonikus Zenekar egészséges konkurenciát jelent a többi együttesnek, de azért nem zavarjuk senki köreit. Örülök annak, hogy ebből a kicsi pénzből valahogy fenn tudunk maradni, s bizakodunk, hogy az új vezetés a Duna Palotát életre kelti, s tovább tudunk ott dolgozni, koncertezni. A terveink megvannak a következő szezonra is, már szerkesztjük a következő évad műsorát.

R. Zs.

„Brazíliában nincs zenei előítélet”

Szentpáli Roland historikus hangszerekről, örömmenélésről, komponálásról

Latin-Amerika legnagyobb klasszikus zenei eseményén, a Campos do Jordão Nemzetközi Téli fesztiválon rangos európai vendégprofesszorok fordulnak meg rendszeresen. Idén a Brazil Kulturális Minisztérium választása a Pro Art Quartet tagjaira és meghívott vendégeire esett, azaz Szentpáli Rolandra, Gyivicsan Györgyre, Tóth Lászlóra, Bostjan Lipovsekre, Romhányi Áronra és Borsodi Lászlóra. A rézfúvós művészek kurzusokat tartottak a helyi tehetségeknek, s emellett hatalmas sikerű koncertet adtak, amelyen Szentpáli Roland és Romhányi Áron kompozíciói is felhangzottak. A háromhetes dél-amerikai vendégszereplés kapcsán Szentpáli Roland és Tóth László mesélt élményeiről, tapasztalatairól. A tubaművész, zeneszerző Szentpáli már másodszor tért vissza a brazíliai rendezvényre.

I Először 2010-ben Ön képviselhette Latin-Amerika legnagyobb klasszikus zenei eseményén Magyarországot. Hogyan került sor erre a meghívásra?

– Brazíliában először egy „Festival Virtuosi” nevű rendezvénysorozaton játszottam Recife-ben. Onnan jött ez a Campos do Jordão-i meghívás, ami sorsdöntő volt, előtte ugyanis soha nem voltam Dél-Amerikában. Azóta viszont már többször is jártam az országban, sőt, épp most szervezik a dél-amerikai szóló turnémat 2013-ra Venezuela, Costa Rica, Columbia, Argentína, Chile állomásokkal.

I Az Ön ötlete volt, hogy a Pro Art Quartettel induljon útra idén, s barokk mellett kortárs műveket, a szerzeményeit is játszották. Milyen a brazil közönség viszonya a kortárs zenével? Említette, hogy Ligetire ugyanolyan nyitottak, mint Mozarthra...

– Alapvetően szerintem azért fogadják be Brazíliában a kortárs – vagy bármilyen – zenét könnyebben, mert nincs előítéletük. A

klasszikus zene nem tartozik szervesen a kultúrájukhoz, de nem is zárkóznak el tőle. Egyszerűen nyitottak és alapvetően ez egy jó hozzáállás.

I Milyennek tartja a fúvós zenei kultúrát a dél-amerikai kontinensen, s az ottani zenekari életet?

– Egész Dél-Amerikában a fúvós kultúra igen gazdag. Nyilván nem olyan jó az iskola mint nálunk, Magyarországon, de nagyon sok a fúvószenekar és ez elég nagy felületet ad ahhoz, hogy fiatalok olyan közösségbe kerüljenek ahol hangszereken játszhatnak. Sokszor csak úgy összeállnak Bandinha (Bandzsinnya)-zni a zenészek. Ha az emberek örömeiket lelik a hangszereken való játékban, az bőven elég, sokszor éppen ez hal ki a „profi” zenészekből. Szimfonikus zenekarok is vannak, nyilván nem olyan átlagszínvonalon, mint Európában, de a top együttesek, mint például a Sao Paolo State Symphony Orchestra, bármilyen színpadon megállja a helyét.

I Tubásokat tanított. Miben nyújtottak más teljesítményt, mint az európai hallgatók?

– A növendékek rendkívül motiváltak, nem úgy, mint általában Európában. Sajnos ezen a téren alulmaradunk Ázsiával szemben is, pedig a klasszikus zene Európában gyökeres. Nehéz időket élünk és sajnos a politika mindig a kultúrára szánt pénzt rövidíti meg, merthogy kultúra nélkül lehet élni...de minek? És ahol a kultúra hanyatlik ott az erkölcs is hanyatlik... Ez így összességében nem túl jó alap a következő generációknak.

I Miben volt érdekes és különleges az az anyag, amelyet a kurzusra összeállított?

– 2010-ben szólistaként játszottam zenekarral a camposi fesztiválon és a programsorozat végén azt mondták, szeretnék, ha jövőre is mennék, szabad kezét adnak, bármit csinálhatok, játszhatok. Az én új „hőbortom”: a historikus hangszerek. Itthon szerencsére egyre intenzívebb ez az irányvonal, egyre több muzsikusi veszi a fáradságot és tanul meg a modern hangszere mellett a historikus változatán is játszani, és elsajátítja a korhű játékmódot. Azt gondolom, ez nagyon fontos, s lehet, hogy nem lesz igazam, de előbb utóbb minden zenekar erre fog – és kell is –, hogy törekedjen. Mélyrézfúvósként

ezen a téren van behozni valónk... A mai napig Mendelssohn V. szimfóniáját szerpent helyett vagy éppen a Fantasztikus szimfóniát ophicleide helyett tubán játszunk, ami olyan, mintha a hárfá szólamot zongorán játszanánk. De mondhatnám, hogy Erkel operái mind-mind ophicleidre és nem tubára lettek írva. Először Magyarországon a Debreceni Filharmonikus Zenekarral játszottunk Erkel a megfelelő hangszereken Kocsár Balázssal, mint ahogy Mendelssohnt is szerpenttel adtuk elő Vashegyi Györggyel, de legutóbb Faust elkárhozását mutattuk be Weimarban az NFZ-vel Kocsis Zoltan vezényletével. Ezek szerintem fontos dolgok. Ezt a törekvést szerettem volna Brazíliában megmutatni és ebből az apropóból megalakult a Pro Art Quartet. A tagok mindegyike játszik modern és historikus hangszereken is. Kézenfekvő lehetőség volt erre építeni a műsorunkat, úgyhogy az első féléldőben kizárólag reneszánsz és barokk darabokat adtunk elő korhű hangszereken. Ehhez Borsodi Lászlót hívtuk meg, mint specialistát, aki a barokk trombita és különféle cinkék Európa-szerte elismert, keresett művésze és akitől jómagam is a legtöbb inspirációt kaptam. A második féléldőben kontrasztként Romhányi Áron frenetikus jazz zongoristával játszottunk kortárs, improvizációra is építő, általa és általam komponált darabokat.

I Mi motiválta, hogy komponálni kezdjen?

– A zeneszerzésre engem az 1980/90-es évek szituációja inspirált. Amikor elkezdtem 12 éves koromban zenével foglalkozni, akkor még nem volt fénymásoló, cd, internet, stb. Előtte a határ zárva volt, s az itthon elérhető kottákat mindenki féltve őrizte. Mi viszont szerettünk volna rézfúvós kvintettezni a zeneiskolában, de nyilván a tanárok nem adtak oda nekünk olyan darabokat, amelyekre vágytunk. Elővettem a műsorújságot, kikerestem, hogy mikor játszik a Budapest Rézfúvós Kvintett, majd felvettem orsós magnóval és leírtam hallásból. Így volt kottánk anno Mouret Rondójából vagy éppen Bach C-dúr toccata és fűgájából. Szerettük volna mi Malcolm Arnold darabját is játszani, de lehetetlen volt hozzájutni...Úgyhogy azt mondtam, hogy akkor majd én írok valami modernet... Így kezdődött és aztán megtetszett a dolog. Konzis koromban a könyvtárban „laktam”, bújtam a partitúrákat és hallgattam a felvételeket,

Tóth László

ez segített megtanulni hangszerelni. A tuba is nagyon sokat segített. Viccesen hangzik, de így van. 16 évesen, miután megnyertem az országos középiskolai tubaversenyt, lehetőségem kaptam, hogy a Pesti Bartók Konzervatórium zenekarával, az „ifjú szólisták” koncertjén, a Zeneakadémia nagytermében fellépjek. Egyetlen darab zenekari anyaga volt elérhető akkor, Vaughan Williams Tubaversenye. Mindenki azt játszotta. Én nem akartam. Mondtam, hogy inkább írnék egyet. Néhány hetem volt rá, hogy elkészüljek, s hogy szétírjam a szólamokat. Meglett, bemutattuk és tetszett a közönségnek. És aztán innen jött felkérés egy zenekari darabra az igazgatótól, Szabó Tibortól, majd

Szentpáli Roland

egy Klarinét kettősverseny, egy szaxofon kvartett verseny, majd Hollerung Gábornak egy Magnificat. Azután leszerződtem egy svájci kiadóhoz, az Editions BIM-hez és azóta többnyire külföldre komponálok, de Tarkövi Gábor játszotta az MR Szimfonikusokkal a trombitaversenyemet 2 éve, a Zeneakadémián, idén pedig Varga Gábor ugyanezzel az együttesel a Klarinétversenyemet.

■ Úgy tudom, most szünet-szakadatlan járja a világot.

– A Debreceni Filharmonikus Zenekar tubása vagyok, de most a Hongkong Filharmonikus Zenekarhoz szerződtem erre a

szezonra. Edo de Waart a vezető karmester, de a szezonban többek között Vladimir Ashkenazy, Frank Peter Zimmermann, Gil Shaham és Gennagyij Rozsgyesztsvenszkij is tiszteletét teszi itt. Tanítok a Hongkong Academy of Performing Arts-on és egy másik egyetemen is. Emellett lesz néhány mesterkurzusom és koncertem, majd áprilisban egy amerikai, májusban pedig egy japán szólótorném. Júliusban azután újra Brazília következik és egy toscanai kurzus, majd augusztusban Dél-Koreában zsűrizek egy nemzetközi versenyen. Szeptembertől leszek újra otthon.

■ Számos fesztiválon, együttesnél megfordult az utóbbi időben. Milyen távolról nézve a hazai zenei élet?

– Szeretem Magyarországot és nem jó látni, hogy a zenész életpálya hogyan veszíti el otthon a respektjét, más országokhoz képest. Hogy a muzikusok túl vannak hajtva, alul vannak fizetve, nem tudnak eleget gyakorolni ahhoz, hogy a karmesterek elégedettek legyenek, mert ezer más dolgot kell csinálniuk ahhoz, hogy megéljenek. Így azután feszeng mindenki, a közönség pedig megérzi ezt, végül senki sem boldog. Nagyszerű zenészek ülnek otthon minden zenekarban, csak legtöbbször a körülmények nem adták ahhoz, hogy minőségi munka folyjon... Ez az, amiben úgy általában a világ előttünk jár...

R. Zs.

„A tiszta játék, meg a helyes ritmus ott is ugyanaz”

A Nemzeti Filharmonikusok szólamvezetője, Tóth László két teremmel Pinchas Zukerman mellett tanított, és sok tapasztalattal gazdagodott a dél-amerikai, háromhetes kurzus során.

„A dél-amerikai muzikusok nagyon másképp állnak a zenéhez, mégis sokkal könnyebb nekik megtanítani a megfelelő játékmódot, stílust – meséli –, mint egy kínai vagy japán növendéknek. Hiszen mégiscsak portugál gyökereik vannak, így sokkal európaibb a hozzáállásuk. Emellett azonban saját latin hagyományokkal is rendelkeznek, ami nagyon különbözik a mi szokásainktól. Meglepő volt, hogy milyen óriási alázattal állnak a zenéhez. Tényleg a fű alól bújnak ott élő a tehetségek. A kurzus alatt előfordult, hogy beállított egy gördeszkás, pizzafutárnak tűnő, kicsit koszos fiú, szakadt farmerben, baseball-sapkában, s előadott egy Corelli-szonátát úgy, hogy tátva maradt a szánc. Kiderült, a Sao Paoló-i zenekar tagja, s elképesztő volt a játéka, a stílusismerete. Dél-

Amerikában nagyon akarnak tanulni a zenészek, rendkívül szorgalmasak és kiváló adottságaik vannak. Nem terheli őket az a mindennapi teher, ami nálunk Európában szinte mindenhol megfigyelhető. Teljesen mások a mindennapi gondjaik. Felszabadultan élnek, a nagy nyomor ellenére. Tisztában vannak a tudásukkal, ezért reggel 6-tól éjjel 12-ig képesek gyakorolni. A kurzus során megtettem azt is, hogy egyik napról a másikra adtam fel nagyon nehéz darabokat, mert kíváncsi voltam, hogy mennyi energiát tudnak, akarnak belefektetni ebbe. Teljesen megdöbbsentem, hogy másnapra 80%-os állapotba hozták, miközben ezzel hónapokat lehet dolgozni.. S bár rengeteget dolgoztak a kurzuson, esténként még muzsikáltak is együtt... Együtt tanítottam egy hétig a Sao Paoló-iak trombita professzorával, sokat jártunk egymás óráira. Sokat kérdeztünk egymás véleményét, segítettük a másikat, s így remek dolgok születtek. Érdekes volt, hogy ő inkább erős amerikai vonalat képvisel, én pedig európaikat, sok ponton volt különbség, de vala-

hogy összeérték a dolgok. A tiszta játék, meg a helyes ritmus ott is ugyanaz. Érdekes volt látni, hogy hogyan nyúlnak ők és én egy-egy problémához. Három hét alatt óriási eredményt lehetett elérni, s elindítani a megfelelő úton a növendékeket. Bizony, a gyakorló zenészek is beültek tanulni. Egyet azonban ne felejtünk el, ez Brazília. Majdnem mindent tökéletesen tudnak, de csak majdnem. De ezzel ők maguk is tisztában vannak. Mi barokk játékmódot is oktattunk nekik, historikus előadásmódot, s meglepő volt az eredmény. Az együttesek egyébként ugyanúgy működnek, ahogy bárhol máshol a világon. Nincs nagy különbség. Szinte a teljes vonósgárda orosz, a fúvósok dél-amerikaiak, amerikaiak. A kurzuson egyébként más magyar rajtunk kívül nem volt, s a következő szezonra is – egyetlen európaiként – csak mi kaptunk meghívást. Jövőre folytatjuk a barokk tanítást is.. Jövőre Bellon francia zeneszerző darabjait fogjuk eljátszani, romantikus stílusban tanítunk, eredeti instrumentumokon...

Hangversenyekről

2011. szeptember 25. – Nemzeti Filharmonikusok

Bartók Béla halála évfordulójának előestjén Bartók és Mahler egy-egy művét tűzte műsorra zenekara élén Kocsis Zoltán. Nyitászámként A csodálatos mandarint hallhattuk, „M. Tóth Géza animációs filmjének vetítésével”. Ez a meghatározás, amely a MüPa Műsorkalauzában szerepel, sokkal reálisabb, mint a koncertprogramban olvasható „összművészeti produkció M. Tóth Géza közreműködésével”. Merthogy összművészetről nemcsak a kifejezés wagneri értelmében, hanem egyáltalán nem beszélhetünk. Az „össz” arra utal, hogy (esetünkben: auditív és vizuális) tényezők egymás hatását erősítik. Ehelyett azonban inkább ismételt arról bizonyosodhattunk meg, hogy mennyire elsődleges érzékszervünk a szem. A látvány magára vonja a figyelmet, s ezáltal a hallgatnivaló háttérbe szorul, másodlagossá (háttérzenévé) válik. Második alkalommal láttam M. Tóth Géza animációs filmjét, tehát a rácsodálkozás gesztusával nem kellett számolni – mégis, nehéz volt nyitott szemmel a kompozícióra/előadásra koncentrálni. Mert azt etikátlannak tartottam volna, hogy kizárom a látványt, s csak a zenét hallgatom. Pedig zenei értelemben biztosan jobban jártam volna. Így viszont maradt tanulságnak a két szféra ellenpontosító mivolta; egy szavakkal elmondható „rémtörténet” zenei megjelenítése – és szavakba nehezen önthető, visszatérő látvány-mozzanatokat alkalmazó, ezáltal a megformáltság érzetét keltő, a zenemű cselekményét nyilvánvalóan illusztrálni nem szándékozó animáció. Ez utóbbinál zavaró a Lány-alak „öltöztetős babává” degradálása, s ami nyilvánvalóan hiányzik: az indulatok átélhetősége.

A Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem közönsége vélhetően a produkció „kísérlet”-jellegére, újítási szándékára fog emlékezni, nem pedig arra a differenciált muzsikálásra, amelyet Kocsis Zoltán irányításával a „Bartók Új Sorozat” hangfelvételei során anyanyelvi szintű Bartók-értelmezésre képessé vált zenekar produkált.

Gondolhatnánk arra is, talán a vizualitás, az új ábrázolási módok iránt fogékony fiatal közönség megnyerésének szándéka vezetett ehhez a produkcióhoz – szomorú beismerése lenne ez az utóbbi évtize-

dekbeli magyar zenei nevelés teljes hatástalanságának.

A szünet után Mahler remeke, a Dal a Földről csendült fel, Komlói Ildikó és Christian Elsner közreműködésével. Nevezhetjük akár szimfóniának, akár szimfonikus költeménynek, az énekszólamnak (az általa „elmondott” szövegnek) megkülönböztetett szerepe van; tehát az előadógárda feladata lehetővé tenni ennek érvényre jutását. Kocsis Zoltán ezerszínű zenekarában gyakran szorultak háttérbe az énekesek; Christian Elsner tenorja elsősorban a magas régióban érvényesült; amikor viszont a hangszerekkel azonos fekvésbe került, a szöveg-fordítás feliratára kellett szorítkoznunk. Zeneileg önmagában következetes megoldás volt az énekes részéről, hogy nem forszírozta a hangerőt – ám ezáltal szinte észrevétlenül olvadt a zenekari szövetbe. Komlói Ildikó igyekezett kiküzdeni szólama érvényesülését – ám az erőltetett-kikényszerített volumennél volt egy határ, ahol elvesztette azt az érzékeny kontrollt a hangja felett, amelynek a halkabb részek emlékezetes pillanatait köszönhetjük. A monumentális vonós-karon belül a brácsa a szólisztikus helyek bensőségségével, a csellószólam az éneklő dallamformálással emelkedett ki, a bőgősök pedig a néha már-már effekt-számba menő, kivételes tónussal. Remekeltek a fúvósok; a fuvola és az oboa a szóló-állások személyes hangú megformálásával tűnt ki. Amit különböző elemzésekben áttetsző hangszerelestről, latinosan világos szerkesztésről lehet olvasni, leginkább a differenciált dinamikának köszönhetően hallhattunk. Ezúttal aligha volt objektív mércéje egy-egy dinamikai előírásnak; egyik pianót a másiktól „ég és föld választotta el” – s éppen ennek az értelmezettségnek köszönhetően kelt életre az ezer színben villódzó partitúra. Az elképzelés Kocsis Zoltáné – de elismeréssel kell adózni a tényleges megvalósításban részt vevő valamennyi muzsikusként.

Az egész est hatásához nagyban hozzájárult az a fajta személyesség, ami attól hatotta át az előadást, hogy a ritmusvilág mindkét mű esetében korántsem csupán a leírtak pontos megszólaltatásaként jelent meg, hanem értelmezett tartalomként; a tánc-jelleg dominanciája, s az, hogy a gazdagon rétegezett faktúrában nincsenek értelmezetlen (funkciótlanul) megszólaltat-

tott frázisok, vitalitást biztosított valamenynyitételnek.

Fittler Katalin

2011. szeptember 26. – Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara

A Kodály-bérelt nyitókoncertjét követően került sor a Dohnányi-bérelt nyitókoncertjére. Az együttest az elnök-karnagyi tisztelet idén február óta betöltő Győriványi Ráth György vezényelte. Mesterművek az előző századfordulóról – ezt a címet kapta az ismertetőfüzetben a program, s valóban, ráillik ez a meghatározás a többé-kevésbé ismert kompozíciókra. Richard Strauss szimfonikus költeménye, a Don Juan a nagyság jegyében hangzott fel. Már az indulás sejtette a hős léptékét, és a visszafogottabb dinamikájú szakaszt követően sikerült hatásos fokozással zárniuk a tételt. Amit keveselltünk, az a szuggesztivitásból adódó ellenállhatatlanság; erről a Don Juanról tudomásul vettük formátumát, ám nem keltett elragadtatót érzéseket (sem csodálatot, sem távolságtartó megrendülést). A túlcsoorduló élet-szeretet és magabiztosság képzelet talán csak az idők során ráakódott máz – de enélkül kevesebb volt a hős vonzereje, pontosabban az a személyesség, amelyet egyébként iránta érezni kényszerültünk volna.

Dohnányi Konzertstükkjét elsősorban a remek szólista, Varga Tamás személye tette érdekes-izgalmas hallgatnivalóvá. Az elegáns-bravúros darabhoz sajátos életérzés tartozik, amelyben a szerző otthonos volt, ám a mai kor embere számára már-már „megtanulnivaló”. A műben rejlő elegancia nem jutott kifejezésre – talán a lelkesen játszó nagyzenekar önmagában is nehézkesnek bizonyult ahhoz, hogy kecsességben, „gráciában” partnere legyen a szólamát problémátlanul interpretáló csellistának. Rachmanyinov II. szimfóniájában viszont nagyonis szükség volt a monumentális együttesre, hogy mindvégig kifejezésre juttassák a zenei anyag tömörségét, sűrűségét. Győriványi Ráth György gyakrabban vezényel operákat (tehát árokban) – talán ezzel is összefügg (habár korántsem tűnt részéről kényszermegoldásnak), hogy az ütemkezdő „egyeket” nem lefelé üti, hanem felső pontot választ. Valószínűleg megbízható ez a játékosság, hiszen plasztikusan látszik (legfeljebb a hegedűsöknek kell a látóterü-

ket növelniük), mindig megbízható. A dirigens egy-egy terület plaszticitását azonos típusú mozgással is biztosítani akarja – ám az új anyaghoz mindig gondoskodik új ko-reográfiról. Hosszasan nem történik más látszólag, mint „rugózás” és ütemezés – majd jön egy ívelt mozdulat, s ezzel hatásos formai lekerekítést ér el. Kiváltképp öröndetes, hogy a különböző formarészek illetve tematikus szakaszok határán azonos intenzitással igényli az előzmény lekerekítését és a következmény pontos, az új hangulatnak megfelelő indítását. Ettől tagoltak a nagyformák, s a hallgató nem érzi magát elveszettnek akkor sem, ha ismeretlen tételekben próbál tájékozódni. Győriványi remek érzékkel alkalmazza a tükörmozgásokat; nála nem üresjáratok, hanem mindig célja van velük; néhol erősíti a kifejezés intenzitását, máskor a nagy apparátus pontos együtt-játékát szándékozik megkönnyíteni. Mozdulataival folyamatokat indukál, galvanizál; ilyen szempontból „nem törődik” a dallamokkal, azok megformálását a hangszeresekre bízta. Felméri, meddig ér a karmesteri pálcája hatásköre: meddig tud „megszólalni”, s mikor kell a formálást a szólistákra illetve szólamokra bízni.

Amikor apró agogikák veszélyeztették az együttjátékot, a biztonságos megoldást követte, „bevárta” a játékosokat. Ilyenkor kicsit billent a korábban motorikus mozgással életben tartott lendület, dinamikus-vitális sodra-menete a zenei folyamatoknak.

Talán a túlzott felelősségérzetből is adódott, hogy összességében elég komorra sikeredett az est alaptónusa; azaz kevés volt az oldott, belső mosolyt sejtető pillanat. A közönség figyelemmel követte az előadást, s a szimfónia tételei közötti beletapsolás vélhetően annak volt a jele, hogy könnyíteni szerettek volna a rájuk nehezedő súlyon, s oldottabban-lazítva akartak nekikezdeni a következő tételek hallgatásának.

Fittler Katalin

2011. szeptember 27. – Miskolci Szimfonikus Zenekar

Komlósi Ildikó és Marcello Giordani áriaestjét kísérni jött Budapestre a Miskolci Szimfonikus Zenekar, s nem lehet panaszkodni a szereplési lehetőségekre, hiszen a műsor 13 műsorszámából négyet ők játszottak. Verdizene keretezte a műsort, közben Mascagni és Leoncavallo, valamint Bizet kedvelt operájából csendültek fel részletek, Marco Balderi vezényletével.

Siker, taps volt, közben is és az est végén is – sorjázta a ráadások, többet követelt ki,

mint amennyire az énekesek számítottak (Giordaninak műsorából kellett „ismételnie”). A Miskolci Szimfonikus Zenekar leggyakrabban vezető karmestere, Kovács László vezényletével hallható – ilyen szempontból érdekesnek tűnt, hogy ezúttal vendédirigenssel lépett fel. Sajnos, nem számoltunk be arról, hogy ezúttal más oldaláról mutatkozott volna be; felkészült produkció hallottunk – s készséget arra, hogy ténylegesen kísérjék az énekeseket (akár szólistaként, akár duettben). Csalódást jelentett a karmester, aki nem több figyelmet szentelt a részleteknek, mint ami afféle komolyzenei örökzöldeknek kijár. Miután tapasztalhatta, hogy felkészült együttessel van dolga, megelégedett azzal, amit-ahogyan játszanak, igényességnek, saját-elképzelésnek nyomát sem éreztetve. Az énekes számokat is afféle örömmel fogta fel, bármiféle irányító-összerendező felelősségtudat nélkül.

A hangverseny „meglepetése” a „rendezés” volt: kör alakú kivetítő lépett működésbe, rapszodikusan mutatva néha hangszereseket, többnyire pedig az énekeseket – fekete-fehérben. Közben alatta – kicsiben – tágabb horizonttal látszott mindaz, színesben. Tény, hogy van varázsa annak, hogy egészen közletről látunk egy hangszert-hangszert, hatásos lehet az énekesek mimikája, gesztusrendszere is (bár ennek erős hátulütője is van; amikor már-már kitapintható közelségbe kerül a garatmandula, s uram bocsá, még a nyál útja is követhető... Marcello Giordani egyértelműen csalódást jelentett; koncertpódiumon egyszerűen kevésnek bizonyult a gesztusrendszere, s maníros mozdulataival aligha tudta feledtetni hangi hiányosságait, az érzések kifejezésére alkalmatlan mimikáját. Színpadon mindez kevésbé lehet zavaró, s ha nincs a leleplező hatású kivetítő, talán itt sem annyira szembeötlő... Kétségtelen, a szerelmes férfi megjelenítésére nincs kidolgozott szem- és arcjátéka.

A nagy színpadokhoz szokott Komlósi Ildikó túldimenzionálta minden bejövételét és a siker fogadását, ami őszintétlenségről tanúskodott (ugyan miért kellett volna álmélni a korántsem megtelt MüPa közönségének tetszésnyilvánításán?). Komolyzenei slágereket énekelt, ismert áriákat és duettek – eközben sajnálattal kellett észlelnünk, hogy mennyire érzékeny műszer az emberi hang. A kopás ellen nincs orvosság – s ha ráadásul az is érződik, hogy némely fekvésben nem ura a hangjának a művész, csak sajnálkozhatunk azon, hogy miért is nem készült korábban sok-sok hangfelvétel, megörökítendő a művész aranykorát.

A zenekar kulturáltan kísért, nem elfedve az énekszólamokat. Ha mozdulataival kért valamit a dirigens, az megvalósult, akár agogikáról, akár tempóváltásról legyen szó. A szólistikus helyek általában rangjuknak megfelelően szólaltak meg, s a vonósszólamokra sem lehet panasz. Ugyanakkor, mindez feladat volt, munka, nem pedig lehetőség az örömmel élésre – legalábbis így érződött a nézőtérben.

Történt mindez néha különböző színű megvilágításban, miközben a játékosok nem mindig lehettek biztosak abban, hogy nem éppen őket veszi célba a kamera.

Káel Csaba rendezése talán csak helyet tévesztett; bizonyára sok olyan kisközség vagy városi művelődési ház van, ahol olyan közönség gyűlik össze, amelynek segítséget, támpontot, vagy éppenséggel kivételes élményt jelent a ráközelítő látványvilág. Aki beérte volna a hatással, amit a zene vált ki, pontosabban, azzal a hatással, amit a felcsendülő részletek váltanak ki az előadói teljesítmények közvetítésével, azt zavarta ez a fekete-fehér, részletező járulékos látvány. Főleg, mivel kiküszöbölni csak úgy lehetett volna, ha az ember behunyja a szemét. Akkor viszont csökken a koncertélmény hatása is, amiben kétségkívül nagy szerepe van a látványnak.

A Miskolci Szimfonikus Zenekar azzal a jó érzéssel térhetett haza, hogy nem kell szégyenkeznie, méltó partnere volt a külföldi és a külföldön nevet szerzett magyar énekesnek. És minden bizonnyal megbecsüli (még jobban megbecsüli) vezető karmesterének részletekre kiterjedő kéréseit, instrukcióit, amelyek voltaképp elengedhetetlenek az igényes, kidolgozott muzsikáláshoz.

Fittler Katalin

2011. szeptember 29. – Savaria Szimfonikus Zenekar

Szokolay Sándor 80. születésnapja tiszteletére rendezett szerzői esttel kezdődött a „Korunk zenéje” 37. évadja. A Savaria Szimfonikus Zenekar, Vásáry Tamás vezényletével négy művet szólaltatott meg az utóbbi két évtized terméséből, egyikük ösbemutatóként csendült fel. A Vásárynak és a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának szóló ajánlással útjára indított „... ergo sum” című öttételes művel kezdődött a műsor, melyet a dr. Mádl Ferenc köztársasági elnök emlékére és tiszteletére írott, bibliai igéket és Bornemiza Péter prédikációs szövegeit hangokba öntő Istenes énekek követett, Kertesi Ingrid szólójával. A program legkorábbi darabjában, az 1993 decemberében befejezett Con-

certo két hegedűre című opuszban Kokas Katalin és Homoki Gábor volt a szólista, majd a sopronpusztai határátörés huszadik évfordulója emlékére írott Nyitány-fantázia töltötte be a finálé szerepét.

A felkérésre készült vagy belső indítatásból komponált műveket (a Concerto ajánlása lányának, Orsolyának szól) egyazon hit, meggyőződés hatja át. Jóllehet sokműfajú Szokolay életműve, nem alaptalanul tartják elsődlegesen operakomponistának. A drámai érzék a visszafogott tételekben is ott munkál, s a plasztikus megjelenítés szándéka. Szokás mondani, hogy Mozart hangszeres darabjainak megszólaltatásához lényeges az operái ismerete – nos, elmondható lenne ez Szokolay esetében is. Nemcsak azért, mert zenei nyelvében vannak olyan gesztus-dallamok, zárófordulatok, amelyek már-már egyértelmű szemantikai jelentéssel bírnak, hanem azért is, mert a különböző apparátusra való „felrakás” korántsem hangszerelési kérdés nála. S minél jártasabb valaki az életműben (akár előadóként, akár hallgatóként), annál plasztikusabban képes kihallani a leírt kottából a szerzői szándékot.

Vásáry értő vezényletével a Savaria Szimfonikus Zenekar kezd „ráérezni” Szokolay személyes hangjára. Az Ecce homóból és a Missa Pannonicából visszaköszönő zárlati formulák szakralitása átsugárzik a világi környezetben is, máskor a hangszerelés eleve sejteti a himnikus, korálszerű tónust. A vonós-unisonókon még van csiszolnivaló; a kottakép mechanikus pontossággal történő és a deklamálón megformált megszólaltatása néha hallható pontatlanságokat eredményez; két szemlélet viaskodik, s még csak készülöben a kompromisszum. A polifon jellegű, kánonszerű részletek kidolgozása azért kényes feladat, mert a zenekari művekben gyakran egész rövid szakaszokban kel életre ez a struktúra, tehát az első pillanattól elengedhetetlen a kamarazenei érzékenységű, tudatos muzsikálás. A szólistikus hangszeresek könnyebb helyzetben vannak, a nagyobb létszámú szólamokban nagyobb a pontatlanság veszélye. A Concerto esetében ideális volt a szólista-választás; Kokas Katalin kottaértelmezése, zenefelfogása inspirálóan hatott szólista-partnerére, s a vonóskarra is. A minden rezdülést teljes (színpadi) jelenléttel megjelenítő attitűd teljes gazdagságában mutatta fel mindhárom tétel érzelmi töltését is.

Az Istenes énekek komoly feladat a szólista számára, mivel nem elég érthető szövegmondással énekelni, hanem tekintettel kell lenni a régies nyelvezetből adódó szöveg-

értési problémákra is. Kertesi Ingridet néha a melodika vezette, ilyenkor önfeledten és gyönyörködtetően dalolt – máskor képes volt arra is, hogy a dallam köntösével feldíszített mondandót is közvetítse. A zenekar gondosan ügyelt arra, hogy dinamikailag ne fedje el az énekszólamot, s az színben akkor is „átjött”, ha az érthető szöveggel néha adós maradt. Szerencsére a hagyományosan megjelenő műsorfüzet tartalmazza a szövegeket, s egyszerre személyes hangú és informatív ismertetővel további ismeretanyagot ad a művekről.

A Korunk zenéje gazdag kínálattal rendelkező kortárs zenei fesztiválként indult. A kései utód az igényességet és a választékoságot őrizte meg a múltból. Az egykori közönségből magként megmaradt a szakmabeliek elkötelezett csoportja, s örvendetes módon feltűnnek az utód-jelöltek az ifjabb generációkból is.

A szerző személyes jelenléte is emelte az est fényét – s olyan légkör alakult ki, amely megerősíthette meggyőződésükben a szervezőket: érdemes szerzői esteket rendezni. Ha értékes a kínálat, van iránta érdeklődés.

Fittler Katalin

2011. október 7. – Savaria Szimfonikus Zenekar

A Szimfonikus felfedezések sorozatbeli szereplésre szánt magyar műsor (Kodály, Bartók, Veress) aktualitás következtében módosult, a Visegrádi Négyek tiszteletére összeállított cseh, lengyel, szlovák és magyar programmá. Az eredeti programból maradt Veress I. szimfóniája, az est első része Smetana-nyitánnyal kezdődött (Az eladott menyasszony), a folytatásban pedig Chopin ritkán hallható korai műve, a Rondo a la Krakowiak, továbbá egy Rajter-mű, a Suite symphonique kapott helyet. Maradt a tervezett dirigens (Medveczky Ádám), változott a szólista (Lajkó István lépett fel). A tényleges zenekari „megmértetés” elsődleges szempontját a protokoll, a reprezentáció vette át. Érződött ez az előadókon is, a kompozíciókra való figyelés helyett a megszólaltatásra került a hangsúly. A nyitány esetében az ismertségre való hivatkozással felületes utánjátszással elégedtek meg, mintegy markírozva a kontrasztáló karaktereket. A Chopin-műben a táncnak kijáró ritmikus „tartást” keveselltem a kíséretben, egyszerűsmind a kísérés gesztusát, ami a szólistára figyelés intenzitásában tudott volna megmutatkozni. Lajkó István, akit az utóbbi időben örvendetesen gyakran hallhatunk, alaposan kidolgozott magánszólammal, a pódiumon

ritkán felcsendülő mű szépségeinek megcsillantásával emlékezetes pillanatokkal ajándékozta meg a közönséget. Ludovít Rajter 1933-ban komponált műve képviselte a szlovák zenét. Kicsit igazságtalan ez a választás a született szlovák szerzőkkel szemben, kiváltképp, mivel ezt még Budapesten Rajter Lajosként jegyezte, s voltaképp a kor magyar zenéjének jellegzetes vonulatába tartozik, a divertimento-, szvit- és szerenádtermés és a programszimfónia határvonalán helyezkedve el. Ugyanakkor mégis hálásnak kell lennünk műsorra tűzéséért, hiszen a '40-es évek közepétől a pozsonyi zenei élet fellendítésén – elsősorban karmesterként – munkálkodó muzsikusként alkotótevékenysége mindmáig szinte ismeretlen nálunk. A 2000-ban elhunyt Rajternek a '70-es évek végétől több vidéki város zenekara és közönsége tartozott köszönettel felejthetetlen koncertélményekért, sajnos a budapesti koncertéletbe való visszatérése (a '80-as évektől) kevés alkalomra korlátozódott. (Külön öröm, hogy szerzői CD-jét is megvásárolhatták ezen az estén az érdeklődők.) A Szvit nem támaszt speciális elvárásokat a zenekari muzikusokkal szemben; az elegáns stílusú darab kellemes hallgatnivalót jelent.

Veress Sándor I. szimfóniájából korábban már lemezfelvételt is készített a zenekar, általuk ismert tehát; a mindenkori közönség számára felfedeznivalónak ezt a művet kínálták már az eredeti műsorszövegben is – a megváltozott környezetben kicsit disszonánsnak hatott, hogy a japán császári dinasztia 2600 éves fennállása alkalmából komponált mű képviseli a magyar termést (még akkor is, ha a pályáját Svájcban kiteljesítő szerző e művét még idehaza írta). Mindenesetre, a zenekar ütőseinek lehetőségük nyílt az érvényesülésre, s mint a koncertet megelőző „Előhang” beszélgetéséből kiderült, egyúttal Medveczky Ádámnak is módja nyílt e művel való aktív találkozására.

Fittler Katalin

2011. október 16. – Budafoki Dohnányi Zenekar

A Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem ad otthont a Zene-Kép sorozat estjeinek, melyek sorában a nyitóhangverseny az együttes immár hagyományos filmzene-koncertjeinek folytatása. A műsor első részében Wagner-muzsikát hallhattunk, a Tetralógia olyan részleteit, amelyeket előszeretettel szokás betétzeneként is felhasználni (Az istenek bevonulása a Valhallába, A walkűrök lovaglása, Erdőzsongás, Napkelte és Siegfried rajnai utazása), a második

rész eredetileg klasszikus szerzők műveiből való filmzenéket ígért. Az előzetes beharangozás szerint „a szerkesztők kimondottan olyan műveket válogattak, amelyeknél a megszólaló zenéhez készült képi megfogalmazás a mélyebb megértést szolgálja”. A Wagner műrészleteket követően, a szünet után következett a látvány; a zenekar műsorait reklámozó filmhíradóval főszerepet kapott a vetítővászon. Igaz, a továbbiakban nem kizárólag klasszikus szerzők műveit hallhattuk, de a változatos összeállításra aligha lehet bárkinek panasza. Ráadásul, a Star Wars-rajongó fiatalabb hallgatók nagy öröme, meghívott vendégként megjelent az 501-es Légio Magyarországi Helyőrsége (a színpadon rövid happeningben ketten közülük megpróbálkoztak a vezénnyelssel is).

Figyelemfelkeltő program, a megtartandó és bővítendő törzsközönség ismeretében – maximális körültekintésre vall. Ráadásul, a kivitelezés is „profi” (aki nem szereti a klipet, magára vessen)! Örömmel gyönyörködtem a 3. emeleti állóhelyeket zsúfolásig megtöltő fiatalokban – sokan talán csak a Star Wars kedvéért jöttek el, de bárhogy is volt, az eredmény az, hogy hallottak csaknem egy órányi Wagner-muzsikát (tudatosodhatott bennük, hogy némely részlet már korábban is ismerték, csak épp azt nem tudták, hogy Wagner-szerzemény), s annak hatása alól aligha vonhatták ki magukat. A többi tekinthető akár jutalomjátéknak, elsősorban a fiatal hallgatók számára.

Ugyanakkor, korántsem könnyű feladatot vállalnak ilyenkor az előadók, hiszen élőben (a koncertek pillanatnyi hibalehetőségeivel) kell olyan élményt adniuk, amely felveszi a versenyt a korábban felvételtől ismert zenék minőségével. Kétségtől a legigényesebb a Wagner-részletek egymásutánja, amikor aligha van idő a részletek között lazítani, engedni a koncentrációból. Rendkívül jó iskola viszont abból a szempontból, hogy minden zenekari játékosnak teljes intenzitással kell részt venni a zenei folyamatokban – s ha ilyen feladatokon „edződik” valaki, remélhetőleg, máskor sem szorítkozik szólam hangjainak pusztá lejátszására. Amikor Hollerung Gábor áll együttese élén, mindig tudja lelkesíteni muzikusait, érezhetően inspirálja a játékosokat. De minden bizonnyal többet, zeneileg igényesebb részleteket-nüanszokat tud kérni, ha kizárólag a megszólaltatandó zenére koncentrálnak.

Ami az előzetes programokból kimaradt, azt pótolta a karmester az egyes részletek felkonferálásakor, így megtudhattuk, hogy több műsorszám esetében a feldolgozás

Werner Gábor munkája (aki egyébként a zenekar karmestere, s a MÁV Szimfonikus Zenekar csellistája). Az est valamennyi közreműködőjének köszönhetően olyan produkció született, amelyet bármely korosztályhoz tartozó hallgatója a magáénak érezhetett.

Fittler Katalin

2011. október 20. – MÁV Szimfonikus Zenekar

Miután előző este a MüPában a „Liszt minden tekintetben” sorozat „Cigányzenétől a rapszodiáig” című koncertjén Mocsári Károlyt kísérve Liszt Magyar fantáziáját játszotta, emlékezetes-szép hangversenyt adott a Szent István-bazilikában a MÁV Szimfonikus Zenekar. Méltán illik e produkcóra, hogy Liszt Ferenc-emlékhangverseny. A Krisztus oratórium részletét (Tu es Petrus) követően a Koronázási mise szerepelt a műsoron, a Szent István Bazilika Kórusa és a Budapesti Kórus, valamint szólisták közreműködésével. A templomi koncertektől jogosan tart közreműködő és előadó egyaránt, mert rendkívül ritkán van lehetőség annyi próbára, hogy az előadók alkalmazkodni tudjanak az akusztikához. Ezúttal a Bazilika Kórusának karigazgatója, Fehér László vezényelt, s az ő „helyismerete” egészen kivételes élményt eredményezett: nemcsak hogy „nem zúgott össze” a hangzás, de kifejezetten élvezetes volt a hangulatokat híven visszaadó hangszínek gazdag palettája.

Mozdulatait nézve, feltűnt az esetenkénti „szögletesség”, amikor pillanatokra szinte leállította a zenei folyamatokat – de a hangzás őt igazolta; a felkészült énekarok magától értődő természetességgel formálták a motívumokat, s a pregnáns kontúrozás következtében jól érvényesültek az artikulációs finomságok. A zenekar időről-időre bebizonyítja, hogy érzékenyen kísér szólistát és kórust egyaránt. Ezt tette koncertünkön is. És aligha hagyhatjuk említés nélkül a koncertmester, Trejer István gyönyörű hangon megszólaltatott szólóit.

Ismét bebizonyosodott, hogy milyen hatásosak az unisonók, akár énekhangokon, akár instrumentálisan (vagy a tutti-tömbökben). Az énekes szólisták (Wittinger Gertrúd, Bakos Kornélia, Molnár András és Tóth János) ténylegesen protagonistái voltak nemcsak az előadói együttesnek, hanem eszmei értelemben annak a közösségnek, amelyet a muzikusok és a hallgatók alkottak. Mert a közönség – közösséggé vált. Nem véletlen, hogy az egyórás műsor végén elmaradt az oly gyakori tülekedés a

kijáratnál, tehát, a zene hatása nem ért véget a kicsendülő záróakkorddal.

Fittler Katalin

2011. október 26. – Nemzeti Filharmonikusok

Az '56-os forradalom előtti tisztelgés és a közelgő Halottak napjának hangulata lengte be a Nemzeti Filharmonikusok október 26-i hangversenyét. A műsorválasztás – ahogy azt már Kocsis Zoltántól megszokhattuk – aktualitása mellett igényes és vonzó is volt. Az est nyitányaként Csíky Boldizsár Gulag című, egytételes zenekari műve, majd Sosztakovics I., Esz-dúr gordonkaversenye (op. 107) hangzott fel, a koncert második felét pedig Mozart Requiemje töltötte ki.

Csíky 2008-ban keletkezett, szimfonikus emlékműnek nevezett alkotását a túlélőktől hallott beszámolók inspirálták. Nem csoda, ha sötét színű volt a kompozíció, melyben elsősorban a mély hangszerek domináltak. A mű a csellók nyolchangos ostinato dallamával indult, melyhez a később csatlakozó hangszerek a diszsonanciákkal, a hirtelen dinamikai váltásokkal együtt meghatározták a mű alaphangulatát. Mintha egy dokumentumfilm jelenetei peregtek volna hangokba öntve. Szomorúság, fájdalom, és – az oboaszóló üzeneteként – a végtelen magány kiáltása hallatszott ki a partitúrából. A záró szakaszban a sötét szín egy újabb árnyalata, a hangszerek melletti férfikar idézte meg a 130. zsoltár kétségbeesett könyörgését – De profundis clamavit (A mélységből kiáltok hozzád, Uram). Kocsis Zoltán zenekarának sikerült megteremtenie a darab különös, nyomasztó atmoszféráját. Az előadást jelenlétével megtisztelő zeneszerző messzeemenően elégedett lehetett művének interpretálásával.

Sosztakovics műve látszólag nem illeszkedett a hangverseny két pillérművének tematikájához, ám ha arra gondolunk, hogy a zeneszerző a Szovjetunió lelkileg megnyomorított, agyoncenzúrázott, épp ezért sokat szenvedett zeneszerzője volt, nagyon is helyénvaló e kontextusban a klasszikus műsorrendet követve egy Sosztakovics-versenymű megszólaltatása. A csellóirodalom egyik legnehezebb koncertjének szólóját az örmény születésű Suren Bagratuni tolmácsolta – kiválóan. Bár kottából játszott, ez nem mutatkozott meg játékán: nem bújít bele a kottába, ez csak afféle biztonsági hálólként szolgált számára. Játéka letisztult, szinte eszköztelen volt, de éppen ez az egyszerűségre törekvés volt előadásának egyik

nagy pozitívuma. Mivel a szólóhangszer in medias res indít, tehát nincs zenekari bevezető, már az első perctől rácsodálkozhattunk Bagratuni gyönyörűen képzett csellóhangjára. Játéka rendkívüli módon virtuóz volt, de nem elsősorban a briliáns gyorsasággal megszólaltatott passzázatok okán, hanem hangszínének sokfélesége, eseménydús dinamikai váltásai, lágy, puha pianói és magvas fortéi miatt. A második tétel utáni, külön tétellel terebélyesedett cadenza során nagyszerűen építette fel a tétel dramaturgiáját, a tételt összefogó nagy ívű fokozást. Hasonlóan emlékezetes marad interpretációjában a zárótétel vad, torz táncának megkapó előadása is. Kocsis bámulatra méltó fegyvelmezetséggel kísért, zenekara mindig annyit tett hozzá a szólista játékához, amennyire éppen szükség volt. A kürtös teljesítménye külön is kiemelendő, aki többször is – a lassú tételbeli kürt-cselló motívumcsere okán tematikusan is – egyenrangú partnerévé vált a szólistának. Jó lenne, ha a máskülönbben informatív műsorfüzet – hasonlóan néhány más hazai együtteshez – közölné fellépő zenekari művészei nevét is. Megérdemelnék.

A szünet után Kovács Géza főigazgató kért szót: a zenekar „családi ünnepe”re” invitált. A Nemzeti Filharmonikusok és a Nemzeti Énekkar ugyanis ez évben is megválasztotta tagjai közül az Év Művészt, valamint az Év Énekesét. A megtisztelő címet idén Koó Tamás gordonkaművész, illetve Gavodi Zoltán tenor-énekművész kapta meg.

A második féldőt kitöltő Mozart-gyászmise összefogott, megbízható előadásban hangzott el. Kocsis friss tempókat diktált, ami talán csak a Kyrie tételben tűnt soknak, ahol az egyébként végig magas színvonalon teljesítő kórus számára ebben a tételben túl gyorsnak bizonyult a tétel sodrása. (A zenekar és énekkar kisebb szinkronhibái az Offertoriumban is észlelhetők voltak.) Ez azonban semmit nem von le a szép pillanatokból. Csak néhány kiragadott részlet. Éppen a Kyrie-ben – talán épp a feszített tempó hatására – hihetetlen hatása volt a generálpauzának. A Dies irae háttorzongatóan félelmetesen szól, megrendítő volt a Lacrymosa is. Hibátlan volt a Tuba mirum harsónaszólója és remekeltek az énekes szólisták is. Rácz Rita, Németh Judit, Pataki Adorján és Cser Péter énekük érzelmgazdagsága mellett tiszta intonációjukkal és érthető szövegmondásukkal is hozzájárultak az előadás sikeréhez. (Egyedül Pataki Adorján latin kiejtése hagyott kívánnivalót a judicetur és az in luce szavakban, melyeket olaszosan, cs-vel ejtett.) A szólisták az igényes egyéni

megszólalásokon kívül nagyszerű kamaramuzsikuskoknak is bizonyultak: az együttes megszólalásokkor a négyféle hangszín ki-egyenlített szót egymás mellett. A zenekar tökéletesen adagolt hangzásarányokkal, remek összjátékkal, tudása legjavát adva szólaltatta meg karmestere elképzeléseit. A hangverseny pedig ezúttal nemcsak az előadással, hanem a választott művek miatt is megérintette a hallgatót. Érdekes, elgondolkodtató est volt.

Kovács Ilona

2011. október 29. – Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara

Mivel Christoph von Dohnányi lemondta a két fellépést, módosult az Erkel- és a Mahler-bérllet nyitókoncertjének műsora; így Ligeti Kettősversenye és Brahms Német requiemje helyett Verdi Requiemje került előadásra. A gyakran hallható, méltán népszerű kompozíció megunhatatlan – s amikor ihletett tolmácsolásban csendül fel, elementáris hatást tesz hallgatójára. Így történt ezúttal is, a kiváló vendégkarmesternek köszönhetően. Ion Marin munkásságát a hazai zenebarátok elsősorban felvételeinek köszönhetően ismerik; neve a fővárosi koncertlátogatók közül a Budapesti Fesztiválzenekar közönsége számára sokatmondó. Teltalát volt a karmester és a műsor „összehozása”: a közelmúltban tokiói zenekar élén vezényelte nagy sikerrel.

Marin számára érezhetően fontos ez a kompozíció. Nem elégedett meg azzal, hogy több-kevesebb egyéni elképzelésével gazdagítsa az előadást, hanem óriási lendülettel törekedett a művész hangzó életre keltésével. Ebből adódott, hogy figyelme elsődlegesen a freskóra irányult, amely fokozatosan alakult ki a tételek egymásutánjából, s zenei részletkérdésnek minősített megannyi technikai szempontot (nem lehetett nem észrevenni a rendszeresen pontatlan kezdeteket – de aligha kívánta volna bárki, hogy pedáns legyen a megszólaltatás, amikor ezúttal lélettel telt meg a muzsika valamennyi alkotórésze). Annyira szuggesztív elképzelését, hogy önmaguk felülmúlására készítette a muzsikuskokat. Sikerült elérnie, hogy a vonósszólamok ne technikai feladatokat oldjanak meg, hanem drámai erővel kifejezzék azt, amit a hangok sugallnak. Nem tudom, az operaház falai között mikor hallottam ennyire kifejező muzsikálását. Mindennek, ami-ahogyan megszólalt, funkciója és jelentése volt. Soha nem pusztán az előírásoknak engedelmessé válasszattak dinamikát, s ebből adódóan ég és

föld választotta egymástól a különböző zenei környezetben hallható pianókat vagy fortékat. Volt visszafojtott (lélegzet visszafojtásra készítő) piano/pianissimo, volt meghitt-bensőséges suttagás, távolból idehangzó melódia – és volt statikus meg dinamikus forte, sőt fortissimo. Térbeli, sokdimenziós csoda lett a hangzás, s ebben jelentős szerepe volt a Magyar Állami Operaház Énekkarának is (csak néha érződött, hogy instrukciót követnek, általában magukévá tették a karmesteri kéréseket, s így magától értetődő természetességgel valósították meg szólamaikat, amelyek – egészen ritkaságszámba menően – mindig arányosnak hatottak).

Marin nemigen hagyott időt a tételek között regenerálódásra, lazításra. Koncentrációja örömdetes ragályos volt – nemcsak az előadók voltak partnerei, hanem a hallgatóság is. Ennek következtében a részlet-szépségek összességükben, hatványozott hatást tudtak elérni. Remekül érvényesültek a mű feszültség-viszonyai, épp ezért a nyugalmas pillanatok kivételesnek számítottak. A kontrasztgazdag zenélésnek köszönhetően sikerült megteremteni a romantikus életérzést, és így a Requiem ezúttal megtalálta az utat a hallgatóság szívéhez is.

Lehet egy előadás bármennyire tökéletes, a koncertlátogató számára (általában) fontos, hogy személyesen érdekléte válhasson – s ennek egyik eszköze a megszólaltatás, a „közvetlenség”, ami természetesen többféle módon alakítható ki. Hitem szerint a romantikus szerzők kódolták ezt az üzenetet partitúráikban, csak épp előadói fogékonyság és érzékenység kell az értő olvasat kialakításához.

Marin vérbeli operakarmester is, aki dallam és kíséret viszonylatban formál. Megkövetelte ezt a sajátos kamarazenei érzékenységet, elsősorban a basszusjátékos hangszerektől. Szívesen lelkesít a dallamok kifejező megszólaltatására, de mindig volt figyelme arra, hogy ne engedje mechanikussá válni például a csellószólam kísérőanyagát. Jól időzített odafordulás, néhány gesztus – és máris megváltozott a tónus. Általában rajzol, ütni ritkán üt, csak amikor a pontos megszólaltatás érdekében elkerülhetetlen. Amikor egy fuga vagy imitációs szakasz „löttyögni” kezd, azonnal beavatkozik, visszaterelve valamennyi szólamot a kívánt tempóba. A több szakaszból álló tételeken belül nem valamiféle rigorózan tartott, mechanikus tempókat választott, hanem bármikor kész kisebb-nagyobb tempómódosításra, az életszerű szabadság állandó élményével ajándékozva meg hallgatóságát.

Inspiráló lehetett Marin irányításával énekelni a szólistáknak is. Kolonits Klárának a zárószakaszban köszönhattünk felejthetetlen pillanatokat, amikor a kórus protagonistájaként, egyszersmind a már-már közösséggé vált közönség szószólójaként énekelte a fohászt. Ideális partnere volt Gál Erika – az oktáv-unisonók egészen kivételes élményt jelentettek (Agnus). Emlékezetes a Recordare, az érezhetően egyre érzékenyebb csel-lőszóval. Fekete Attila átütő tenorja időnként indokolatlanul került előtérbe; mintha az énekes a legmagasabb régióban nem tudná dinamikailag kontrollálni a hangját. Olykor szándékolatlanul is háttérbe szorította a basszista Fried Pétert, aki ebben a környezetben nemegyszer tűnt nemcsak visszafogottnak, de kevésnek, erőtlennek is (Confutatis). Fekete Attila remeklése a Hostias lélegzetelállítóan szép hangütése.

A zenekar egésze fogékonyak bizonyult Marin irányításmódjára; a hegedűk éteri magasságot érzékeltettek testetlen tremolóikkal, a tutti-hangzás pedig metafizikai dimenziókat sejtetett.

Az előadás egyszerre volt szakrális és profán, mindkét szféra meggyőző erővel hatott. Aki átadta magát a műnek, annak felemelő élményben volt része. *Fittler Katalin*

2011. október 31. – Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara

Két nappal később: más helyszín, más karmester, más koncertmester – más műsorral. A „Szimfonikus felfedezések” programjába ezúttal igazi ritkaság is került, ráadásul, a műsorösszeállításban tudatos gondolati megtervezettség is érezhető. Annál bosszantóbb, hogy sem a négy koncert közös ismertetőfüzetéből (amely ezúttal minősíthetetlenül semmitmondó!), sem egyéb forrásból nem jutottak elemi információkhoz a hallgatók. Sovány vigasz, hogy a hangverseny előtt egy órával Előhang címmel beszélgetésre került sor a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben – régi tanulság, hogy csak kevesek engedhetik meg maguknak, hogy már fél 7-re odamenjenek, meghallgatni az előre kiszámíthatatlan színvonalú rövid beszélgetést. Ezt nem lehet és nem is szabad kizárólagos információs forrásként számontartani! Arra sem lehet hagyatkozni, hogy a MüPa honlapján ki-ki megtalálhatja (legfeljebb utólag!) a viszonylag kielégítő információkat.

Beethoven Egmont nyitányát követően a vezénylő Kovács Jánosé és a besiető fiatal hölgyé az érdem, hogy nem csattant fel a

taps. Hamarosan kiderült, hogy énekesnő lépett pódiumra, aki Klärchen két dalával a kísérőzene részleteit adta elő. Eztán eltűnt – a közönség ekkorra már tanácstalanságba dermedt –, majd további két zenekari tétel következett a kísérőzenéből (Klärchen halála és a zárótétel), s ekkor végre lehetett tapsolni. Sokak számára könnyen örök rejtély maradhat, hogy a dalokat kotta nélkül, érthető szövegmondással éneklő szoprán Kriszta Kinga (akinek a fővárosi bemutatkozására tavaly januárban került sor a Vígszínházban, Mozart Varázsfuvolájának Papagena szerepében).

Bartók Kossuth című „szimfoniai költeményével” folytatódott a műsor, amelyet örövendetes módon több zenekarunk is megszólaltatott a közelmúltban. Az igazi ritkaság a szünet utánra maradt, egy másik Kossuth-szimfónia, Moór Emánuel műve. Sokak számára teljesen ismeretlenül cseng a szerző neve, másoknak akár hangzó emléke is lehet életművéből, hiszen nemrégiben jelent meg, Szabó Péter és Krausz Adrienne remek előadásában három gordonka-zongora szonátájának CD-felvétele. Hiánypótlásként néhány adat, utólag: Brahms hatása érződik a nála három évtizeddel fiatalabb Moór zenéjén, aki Budapesten Volkmann-nál, Bécsben többek között Brucknernél tanult zeneszerzést. Bartók születésének évében lett a szegedi konzervatórium tanára, majd hamarosan zongoristaként indult koncertturnéokra. Házasságát követően 25 évesen brit állampolgár lett, 28 éves korától Svájcban élt. A zongoraművész-zeneszerző (aki több művet komponált Casalsnak) feltaláló is volt, kétmanuális instrumentumát (Duplex-Coupler Grand Pianoforte) több zongoragyártó cég is megépítette. Gazdag életművében nyolc szimfónia szerepel, közülük a harmadik „In memoriam Kossuth”, a Kossuth halálát követő évben, 1895-ben készült. Nem lett volna hátrányos ezt előre tudatni a hallgatókkal, hogy ezzel az információval gazdagabban tudják stilárisan „elhelyezni” a két Kossuth-darabot. Alig egy évtized választja el ugyanis a két művet. A műsor tehát telitalálat a „szimfonikus felfedezések” célkitűzéséhez, valóban felfedezhattünk magunknak szerzőt, kompozíciót. A Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara azonban mintha nem érezte volna ennek kivételes jelentőségét. Olajozott együttműködésük kedvelt karmesterükkel korántsem eredményezett lélegzetelállító pillanatokat, egyik kompozícióban sem. Igazi romantikus nagyzenekari létszámmal kissé bombasztikusnak hatottak tolmácsolásukban Beethoven kísérőzenéjének téte-

lei, a Bartók-műben a hangszerelésből adódóan is csak mérsékelt dinamikai skála mentén haladtak, s valljuk meg, a Moór-művel sem tudtak sokat kezdeni. Újdonságot (értsd, technikai vagy zenei kihívásokat) alig találván benne, lejátszották a szólamokat. Kovács János vezényletében is eluralkodtak a sztereotíp mozdulatok. Hogy ténylegesen nincs több drámai töltés a tételekben, vagy csupán ezúttal nem jutottak még kifejezésre, nem dönthető el egyértelműen. Mindenesetre, békés-nyugodt, kiegyensúlyozott művet hallottunk, amely nem sejtet sem mélységeket, sem magasságokat. A kolorit feltűnő színeit a rézfúvósoknak köszönhattuk, a tetszetőségről a néha harsány hangzás igyekezett gondoskodni. A hallgatóság meglepően lelkes tetszésnyilvánításban részesítette a művet. Tekintsük ezt a ritkaságért kifejezett köszönetnyilvánításnak – s adjon ez kedvet a zenekarnak, hogy mind több lelkesedéssel fedezzen fel, akár pusztán repertoár-bővítésként, rég, vagy akár sohasem hallott darabokat. Mert rendkívül fontos, hogy ne csak a jéghegyek csúcsait lássuk – a környezet elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy értékeljük nagyságukat, magasságukat. *Fittler Katalin*

2011. november 8. – Nemzeti Filharmonikusok

Smetana Hazám című szimfonikus ciklusát kínálta a Ferencsik-bérlet második estje, a cseh zeneszerzők és művek iránt elkötelezett dirigens, Libor Pesek vezényletével. Terjedelmét tekintve zóna-adag (még szünettel is) a mamut, illetve maratoni programokon edződött hallgatóság számára. A műsorválasztás jogosultságát az adja, hogy a hat szimfonikus költemény különböző mértékben ismert, s így a ritkábban hallható darabokkal való behatóbb ismerkedésen túl a ciklus egészéről is képet alkothatunk magunknak (ez utóbbi még jobban érvényesült volna, ha egyvégtében, megszakítás nélkül csendül fel a hat tétel).

Zenei anyanyelvét értőbben tolmácsoltatni érkezett a karmester, ha úgy tetszik, rendezői utasításokkal látni el a mű forgatókönyvét. Kiváló együttesről lévén szó, a „kozmetikázást” tekinthette fő feladatának, s biztos lehetett abban, hogy „bőrgyógyászati” beavatkozásokra nem lesz szükség. Azt a bizonyos „anyanyelvi pluszt” legkönnyebben a Moldvában észlelhette a hallgató, a komolyzenei örökzölddé minősíthető, ám gyakran elcsépelet tételben. A többször felhangzó vezető dallam formálásának

nyomon követéséhez nem szükséges különösebb zenei felkészültség. Van olyan elképzelés, amely mindig változatlan szépségében ragyogtatja fel a melódiát, máskor interpretációs szabadság érződik. Az emelkedő dallam tetőpontján hangismétlés szerepel. E két hang egymáshoz való viszonya karakterformáló hatású. Más a motívum hangulata, ha az első súlyosabb (a megérkezés, a csúcspont tényét rögzítendő), ha mindkettő hangsúlyos (befolyásolja a folytatást, egyenletes lépő menetet indít be), ha játékmódjakkal a fennsík tágasságát sejtetik, s még lehetne sorolni a lehetőségeket.

De hasonlóképp fontos az is, hogy valamennyi újbóli megszólaltatás „jelen idejű” legyen, akkor is, ha a zenei képalkotást tekintve másnyilván megvilágításba került. Peseknek hála, rangos zenekarunknak egyáltalán nem derogált a populáris játszanivaló, mondhatni, odaadón szólaltatták meg a programtételt. De a karmester már korábban megnyerte magának a muzsikásokat, a hallottak alapján már az első frázissal. A Vysehrad tételt kezdő hárfaaakkordok múltidézésre invitáltak, valamennyi előadó részvételével. Pesek nem a zenekart irányította, hanem – a szeretett mű alapos ismeretében – azt akarta elérni, hogy a hangszercsoportok ideális arányaival az a hangkép jöjjön létre, amelyet a partitúra rejt. Nem dinamikai arányokkal manipulált, hanem mindig azt tudatosította az előadónak, hogy mikor kié a legfontosabb zenei anyag. Odafordulásai nyomán olyan motívumok váltak hangzó valósággá, amelyek máskor beleolvadnak az összhangzásba – tehát, az est során egy-egy játékos vagy szólam sűrűn érezhette magát protagonistának. Ez a fajta tartalmi aktivizálás változatos hangszínekhez vezetett, térbeli kaleidoszkóphoz. Lehetetlen felsorolni, hány hangszerre, szólamra villant egy-egy tétel során a figyelem reflektora! A karmester, aki több hangszer játékos (zongorán kívül gordonka és harsona), tisztában van azzal, hogy más-más előkészítést igényel a vonós és a fúvós hangindítás – és azzal is, hogy mindig „teli tüdőből” érdemes indítani a szép dallamokat. Odafordulásakor „lélegezteti” a játékosokat, s a melódiák őt igazolják. Különlegesen szép pillanatokot éltünk át a negyedik tételben (Cseh erdőn és mezőkön), annak ellenére, hogy itt az egyébként éteri szép hangszínt produkáló hegedűsök szólama – a környezethez képest – meglehetősen pontatlan összejátékot produkált.

Ha röviden jellemeznem kellene az interpretációt, azt mondanám, elhithető erejű volt. Vonatkozott ez a tempókra is, amelyek ke-

retében mindig ki tudott bontakozni a hangzás, játékosok és hallgatók számára egyaránt követhetően. Himnikusan a magasba ívelt a ciklus kicsengése, érezhettük, hogy „így kerek” a mű. Tulajdonképp a program is, habár nem lett volna érdektelen még valamit hallani a vendégkarmester és a Nemzeti Filharmonikusok közös produkciójaként.

Fittler Katalin

2011. november 18. – Miskolci Szimfonikus Zenekar

A Művészetek Palotája a hazai professzionális zenekarok számára immár hagyományosan meghirdetett Szimfonikus felfedezések sorozatában 2011. november 18-án a Miskolci Szimfonikus Zenekar lépett fel. Műsoruk első felében két versenymű – W. A. Mozart B-dúr hegedűversenye (K. 207) és Kovács Zoltán Kettősverseny trombitára, harsonára és zenekarra című kompozíciója csendült fel, majd a szünet után Weiner Leó hangszerelesében a romantikus zongorairodalom egyik csúcsteljesítménye, Liszt h-moll szonátája.

Öt hegedűversenyének komponálási idején Mozart csupán néhány évvel volt idősebb, mint az est nyitódarabjának szolista, a most tizenhat éves Soós Máté, aki jelenleg Perényi Eszter tanítványaként a Zeneakadémia előkészítő tagozatának hallgatója. A B-dúr hegedűverseny a többi négyhez képest viszonylag ritkán hallható hangversenyen, talán mert – ahogy arra nem egy Mozart-életrajz rámutat –, bár technikailag sok izgalmas játszanivalóval szolgál, még nem hordozza azt a zenei elmélyültséget és szervezethez, mint az ezt követő négy hegedű-concerto. Tökéletes választás tehát egy olyan – a hangszerét korát meghazudtolóan máris magabiztosan uraló – ifjú muzsikustól, akinek a művet előadva bőven nyílik lehetősége a virtuozításra, de a mű viszonylagos érzelmi könnyedsége okán nem eshet abba a csapdába, hogy túlértelmezi vagy éppen felületesen elnagyolja a darab eszmei mondanivalóját. Soós Máté minden tekintetben hozta a tőle elvárható maximumot. Hegedűhangja markáns, és – az első tétel kissé merev megformálása után – szép pillanatok születtek a lassú tételben, valamint a zárótétel lendületes interpretálása során is. Bár előadása még inkább egy csillogó ötösrre teljesített vizsgaelőadás, semmint egy minden tekintetben kiértelt produkció érzetét keltette, annyi bizonyos, hogy Soós Máté ígéretes tehetség, aki a legjobb úton halad afelé, hogy csodakamaszból csodafelnőtté váljon.

Az első félidő másik koncertójának megszólaltatásához a Mozart-versenyhez elegendő karcsúsított szólamok után már a teljes zenekar színpadra lépett. Kovács Zoltán Kettősversenyében ugyanis különleges effektusok, színek kavalkádjával találkozik a hallgató. A két szólóhangszer kiemelése mellett a darab sajátossága a nyilvánvaló ütőhangszeres dominancia, mely már az 1. tétel lassú bevezetőjének félelmetes timpani szólamaiban is megjelenik, és előrevetíti a zárótétel ütőhangszeres szőlóblokkjait, egyben rögtön megelőlegezi a kompozíció sajátos, karakterekben gazdag hangulatát is. A méltóságteljes, pontozott ritmusú fanfárszerű első témát mindkét szólóhangszer bemutatja, majd ennek kibontásával elmélyült párbeszéd következik a szolista és a zenekar között. A nyitótételre jellemző sokszínűség, a kifinomult kontrasztok által teremtett belső dinamizmus a kompozíció egészen végigvonul. A két szolista – Horváth Bence (trombita) és Fejér András (harsona) – előadása érzékenyen követte a mű dramaturgiáját, játékuk szuggesztív volt, rámutatott a versenymű értékeire. A mindvégig elsőrangúan kísérő miskolci együttes is sajátjának tekintheti a művet (még akkor is, ha a zeneszerző 2007-ben a Debreceni Filharmonikus Zenekar felkérésére komponálta meg, és lemezre is a debreceniek vették fel). A zenekart és a két briliáns szolista a koncerten jelenlévő zeneszerzővel együtt a kortárs művek előadása utáni egyáltalán nem szokványos, hosszan tartó vastaps köszöntötte.

Az est második felében a zenekar végre ki-lephetett a kísérő szerepköréből: Weiner kései alkotói korszakának grandiózus alkotása Liszt 1852–53-ban komponált h-moll szonátájának zenekari átírata, mely Weiner lenyűgöző hangszereles technikájának szép példáját mutatja. E sokáig csak kéziratban hozzáférhető zenekari letétet world premierként – több más Weiner-kompozícióval együtt – a miskolci zenekar rögzítette a Hungarotonnál a közelmúltban. Hallhatóan kézben volt a darab, bár előadása nem volt makulátlan: kissé bátortalanul indult, és volt néhány elnagyolt belépés. A későbbiekben azonban „kivirágzott”, volt lendülete, íve a darabnak és sok szép szóló örvendeztette meg a hallgatót. Kovács László kiválóan összefogta a darabot, világos elképzeléseit maradéktalanul megvalósította együttesével, amelynek tagjai látható kedvvel és lelkesedéssel játszották az új színekkel és karakterekkel felruházott zongoraszonátát.

Kovács Ilona

„Nem kell tinédzser popsztárnak lenni abhoz,
bogy valaki egy millió hanglemezt adjon el.
A Léner-kvartettnek már 1935-ben sikerült ez.”
(Tully Potter)

A Léner-vonósnégyes

A Léner-vonósnégyest 1919-ben alapította az akkor huszonöt esztendőes Léner Jenő (I. hegedű), valamint a nála nem sokkal fiatalabb Smilovits József (II. hegedű), Róth Sándor (brácsa) és Hartmann Imre (gordonka). Molnár Antal „A Léner-vonósnégyes” című tanulmányában így ír Léner Jenőről: „Magyar földön még Csokonai idején is elterjedt foglalkozás volt a zsidók között a klesmerer-ség, a zenekari zenészség, olyasféle módon, mint ahogy a cigánybandák működnek. Lénerben félre nem ismerhetően élt ez a fajta hajlam: behízelve, tömeglenyűgözően muzsikálni, már a tónusával is bevenni magát a hallgatók lelkébe. A visszaemlékezők nem győzik hangoztatni Léner édes, boldogítóan rezdülni hegedűhangját... Bizonyára sok mindent ellesett Hubaytól, de annál is messzebb ment. Úgy érzem, inkább a cigányprímásokhoz, egy Magyar Imréhez, Kóczé Antalhoz állt közel – már ami a tónus alapjait illeti... Neki nem adatott meg a nagy szólista dicsősége: abhoz túlságosan éles önkritikával bírt, semhogy efféle szándék lidércétől szédíttesse magát. Maradt tehát, mint egyetlen lehetőség: a kamarazene... Nevetséges volna egy kvartettmuzsikust Caesarral vagy Napóleonnal akárcsak távolról is összemérni. Nekem mégis eszembe jutnak ezek a batalmi emberek, akiket különböző latens emlékek predesztinálnak a szinte örületes világtervekre. Léner kórossága a nincstelenség volt, és bezártsága szűk lehetőségek közé, nagy lélekkel. Az ő tervezése sem volt józan: nemcsak működni akart, ismertté tenni az együttesét sokfelé, hanem anyagi karriert, gazdag pályafutást is készült azzal egybekötni.”

A kvartett 1919-ben, Szegeden mutatkozott be, és ezt követően a budapesti kritikusok is felfigyeltek rájuk. 1920-ban, első bécsi koncertjükön Maurice Ravel is jelen volt, akinek annyira megtetszett a fiatal magyar muzsikuskok játéka, hogy meghívta őket Párizsba. Ekkor kezdődött el a kvartett sikeresorozata.

„Gramofonlemezeinket a bonni Beethoven-múzeumban, a washingtoni Fehér Ház könyvtárában őrzik, és mi járjuk, járjuk a

széles világot” – nyilatkozta 1931 novemberében a Pesti Naplónak Léner, majd így folytatta: „Nyolc impresszárió, bárom titkár intézi ügyeinket, s erre az idényre kilencvenbat bangversenyre vagyunk lekötvé, de ez a szám még növekedni fog.” Az együttes elismertségét jelzi, hogy Respighi, Milhaud és Malipiero is a Léner-kvartettnek ajánlotta egy-egy vonósnégyesét, s hogy Léner 1935-ben, Londonban megjelent, A vonósnégyesjáték technikája (*The Technique of String Quartet Playing*) című metodikai írását évtizedeken át tanították a legjelentősebb egyetemeken – olvashatjuk Retkes Attila ismertetőjében. A továbbiakban a Léner-kvartettet bemutató fejezet rövidített, szerkesztett változatát adjuk közre abból a DLA doktori értekezésből, amely az alábbi címmel található az interneten:

Éder Pál: Európai gyökerek, magyar vonatkozások az amerikai vonósnégyeskultúra felvirágzásában (2009)

Léner Jenő Szabadkán született 1894. június 23-án. Szegény család gyermekeként, autodidakta módon kezdett el hegedülni. A budapesti Zeneakadémián Bloch Józsefnél tanult, aki azonban már a második előkészítő év során megvált tőle ellenállása, makacs természete miatt. Az első világháború éveiben – akárcsak Hauser Emil, a Budapesti Kvartett vezetője – Fricsay Richárd katonakarmester honvédezenekarában játszott. Mindketten ezt követően kerültek be az Operaház zenekarába.

Smilovits József második hegedűs, Kiszébenben született 1894. április 7-én. A budapesti Zeneakadémián szintén Bloch József, valamint Kemény Rezső voltak tanárai. 1913-ban szerzett hegedűtanári oklevelet. Ő is az operai zenekarban játszott, Lénerrel egy pultnál.

Róth Sándor brácsás, Szatmáron született 1896. március 15-én, és Mexico Cityben hunyt el, 1952. augusztus 2-án. Tanulmányait Grünfeld Vilmosnál és Kemény Rezsőnél végezte, 1918-ban szerzett hegedűtanári oklevelet. Friss diplomásként, 1919-ben csatlakozott az addig vonóstrióval, vagy alkalmi brácsásokkal próbálkozó operai kollégák-

hoz, Lénerhez, Smilovitshoz és Hartmannhoz.

Hartmann Imre Budapesten született 1895. augusztus 26-án. A legendás tanár, Schiffer Adolf növendéke volt a Zeneakadémián, és 1916-ban végzett gordonkaművészi oklevéllel. Az operai zenekarban találkozott hegedűs kollégáival, Lénerrel és Smilovitsal.

Az együtteshez később csatlakozott **Steinhardt László** második hegedűs, aki 1926 és 1928 között szerepel Hubay Jenő művészképzős növendékeinek sorában. Kezdetben Ralph Hirsch brácsázott, Rejtő Gábor gordonkázott. Később Harsányi Miklós brácsázott, és Rejtőt a volt Kerpely-növendék, Déri Ottó váltotta.

1946 januárjában Léner régi barátja és híve, Ernesto de Quesada, mexikói impresszárió héthónapos dél-amerikai turnéra tett ajánlatot. Ekkor váltotta Steinhardt-ot Kuttner Mihály. A főbb állomások: Mexikó, Guatemala, Costa Rica, Panama, teljes Beethoven-sorozatokkal. A fiatal, magyar származású és iskolázottságú kollégák stílusbeli hasonlósága, odaadó igyekezete valósággal megfiatalította Lénert, nagy kedvvel próbált, gyakorolt, régi virtuóz technikája is visszatért. Az új tagokkal való viszonyában is megváltozott, korábbi autokrata viselkedése, modora udvariassá, kellemessé vált, elhatározásaikban szavazással döntöttek. Művészi kérdésekben is meghallgatta társainak véleményét, hallgatott a tanácsukra – gyakran saját régi előadómódját feláldozva, megváltoztatva.

Kuttner Mihály 1918. december 9-én született Budapesten, és 1975. november 10-én hunyt el Bloomingtonban (Indiana). 1935-ben kezdte meg tanulmányait a Zeneakadémián. Kezdetől fogva jobban érdekelt a kamarazenélés, mint a szólózás. Főiskolásként vonósnégyest alapított Pro Ideale néven Harsányi Miklóssal, Reisman Pállal (Paul Rolland) és Baráti Györggyel, akikkel Waldbauerhez és Weinerhez jártak órára. 1938-ban kikerültek az Egyesült Államokba, ahol azonban a kvartett 1940-ben feloszlott. Ezt követően Kuttner második hegedűsként játszott a Róth kvartettben

A Léner-kvartett: Smilovits József, Hartmann Imre, Léner Jenő és Róth Sándor

három évig, majd 1946 végére – Léner-Kuttner-Harsányi-Varga formációban – összeállt az „új” Léner-kvartett.

Rejtő Gábor (1916–1987) Budapesten született, első csellótanára Teller Frigyes volt. Tizenhat éves korában került a Zeneakadémiára, ahol Schiffer Adolf – Popper Dávid tanítványa, majd asszisztense – tanította. Tizenkilenc évesen kapott művész diplomát. Húsz éves korától két éven át tanult Pablo Casalsnál, először Barcelonában, majd Prades-ban. Ekkor kezdődött európai koncertkarrierje, melynek során a szólóestek mellett fellépett zenekarral is (Bécs, Budapest, Róma, Varsó). 1939-től az Amerikai Egyesült Államokban élt, ahol a *Manhattan- és az Eastman School of Music*-on, majd 1954-től a *University of Southern California*-n tanított.

Varga László 1924-ben született. Schiffer Adolf növendéke volt a budapesti Zeneakadémián, majd annak visszavonulása után Zsámboki Miklóshoz és Kerpely Jenőhöz járt. Ő is Weiner Leó osztályában tanult kamarazenét, akitől – Banda Edével együtt – emellett partitúraolvasásból és analízisből kapott különórákat. Mestere ajánlására, 22 éves korában lett a Léner-kvartett tagja. A vonósnégyes megszűnése után New Yorkba ment, ahol 24 évesen – a New York City Opera, majd 27 éves korától a New York-i Filharmonikusok szólócsellistája lett, – Leonard Rose utódjaként, Dimitri Mitropoulos és Leonard Bernstein igazgatósága alatt. Több egyetemen is tanított (*San Francisco State University, University of California at Santa Cruz, University of To-*

ronto és végül University of Houston, ahonnan 2000 júliusában vonult nyugdíjba).

Az eredeti kvartett három tagja a Mexikói Állami Konzervatóriumban tanított tovább. Smilovits és Hartmann a Magyarok Világszövetsége meghívására 1963-ban látogatott haza, utóbbit a budapesti nemzetközi Casals-verseny zsűrijébe is beválasztották. Róth Sándor 1952-ben hunyt el.

Már a vonósnégyes megalapításakor jelentkeztek Léner erős, határozott egyéniségének, tudatos karriervágyának jelei. Hamar felismerte, hogy a már akkoriban sokak által megcsodált behízelgő, megkapó hegedűhangja – párosítva jellegzetes, mindig az adott zenei részlethez alkalmazott, változatos vibrációjával – biztató kiindulási alap lehet egy, a zenekari játéknál ambiciózusabb karrier megvalósításához. Tisztában volt vele, hogy csak tudatos és áldozatos munkával tudja elérni célját, így a kvartett közös céljait is. A Károlyi-kormány idején, valamint a Tanácsköztársaság regnálása alatt már koncerteken játszottak, sokszor munkás közönség előtt. Az Operaházban is őt és Smilovitsot kérték fel, hogy dolgozzanak ki egy új, szociálisabb szellemű tervezetet a zenészek foglalkoztatására. Ezen időszak elmúltával ezért mindkettőjüket kitétték a zenekarból. Jómaga és társainak eléggé bizonytalan anyagi helyzete ellenére társait is rávette a kilépésre, hogy a lehető legtöbb időt fordíthassák gyakorlásra, próbákra. Szívós kitartással készültek, kezdték tanulni, gyarapítani a kvartett repertoárját. A kö-

zös próbák gyakran hét-nyolc órán át tartottak naponta. A második évben el tudták játszani Beethoven összes vonósnégyesét. Már az együttes munka kezdetén megmutatkozott Léner határozott elképzelése, irányító alkata, ami sajnos később szinte diktatórikus stílussá változott. Az első külföldi koncertet az olaszországi Padovában adták, nagyon szegényes feltételek között, szinte bevétel nélkül. Az itt megismert későbbi jó barát, az amerikai Charles Loeser közbenjárásának köszönhetően, a következő évadban már életük első Beethoven-ciklusát játszhatták Firenzében, amit aztán utána minden esztendőben meg kellett ismételnük. Sok-sok munkával, utánjárással előkészítették az 1920. február 28-i bécsi bemutató koncertet, amire megpróbálták minden „fontos” embert meghívni. Londoni szerepléseik közül tulajdonképpen a negyedik alkalommal arattak átütő sikert. Ekkor általában a híres *Wigmore Hall*-ban zajlottak a kamarazenei koncertek, de a nagy siker eredményeként a következő alkalommal már a jóval nagyobb *Albert Hall*-ban léptették fel őket. A Columbia lemezgyártó cég már ekkor felfigyelt a négy magyar zeneész képességeire. 1922-ben készült első felvételük, és 1927-ben, a Beethoven-centenárium alkalmával merült fel a teljes ciklus rögzítésének ötlete. Beethoven összes vonósnégyesének megtanulására, illetve eljátszására először Joachim József kvartettje vállalkozott, jóval szűkebb – mondhatni szakértőbb – közönség előtt. Lénerék a korábban említett firenzei kezdet után Glasgow-ban, Londonban is eljátszották a

teljes ciklust. Későbbi helyszínek: Lyon, Párizs *Salle Gaveau*, London *Queen's Hall*, *Wigmore Hall*. A teljes sorozat széles körben való megismertetése, a nagyközönséggel való megszerettetése tehát órájuk (is) várt. Olaszországban jó kapcsolatba, barátságba kerültek Malipiero-val, akinek „Rispetti e strambotti” című művét vitték sikerre. Respighi nekik ajánlotta D-dúr vonósnégyesét. Szívesen játszották Darius Milhaud 7. kvartettjét, és Villa Lobos műveit is. Glazunov és Elgar is jó viszonyt ápolt velük. A kemény munka – az egyre szaporodó felkérések közepette is – tovább folytatódott. Kérésükre Weiner Leó két alkalommal is rendkívül aktív nyarat töltött velük a Salzburgtól délre fekvő Königssee-nél, alaposan megdolgoztatva egymást. Az 1939-es, első hosszú dél-amerikai út közben tört ki a második világháború. Az európai ügynökök tanácsára az együttes nem tért vissza a háborútól veszélyeztetett Londonba és Európába, hanem gyakorlatilag Mexico City-be költöztek, amely földrajzilag mintegy félúton van az amerikai kontinens közepén. Egy újabb tizenhét hónapos turné – sok utazással tarkított koncertezés – következett: Venezuela, Panama, Columbia, Puerto Rico, Holland Nyugat-India. 1941-ben érkeztek vissza Mexikóba, ahol szintén számos koncertet adtak. A tagok között azonban addigra már eléggé elmérgesedett a kollegiális viszony, talán az évek során együtt töltött kemény és sok munka, a rengeteg próba, gyakorlás, az utazással, közös szállodákban való összezártsággal magyarázható feszültség következtében. A primárius nehezen alkalmazkodó, erős egyénisége és természete sem segítette a helyzetet. Végül a társak végleges szakításra szánták el magukat, és lemondták a már leszerződött Beethoven-ciklust. Léner június 29-én tudomásul vette a többiek döntését, akik – egy hamarjában előkerített Higinio Ruvalcaba nevű hegedűssel – október 22-én közjegyzőileg regisztráltatták magukat Mexico Cityben, mint Léner Quartet (Cuarteto Lener), kinyilvánítva hogy Mr. „Lehner” a továbbiakban nem tagja a csoportnak.

Léner Jenő, akinek az utolsó, mintegy húsz évben már mindenütt „h” nélkül írták a nevét, természetesen ragaszkodott a védjegyhez, és hamarosan New Yorkba utazott, nyilvánvalóan egy új vonósnégyes megszerzésének tervével. Mivel azonban nem indított hivatalos eljárást annak érdekében, hogy a név az ellentmondásos használat ellenére őhozzá tartozzon, új társaságának bejegyzését a *New York County* hivatala a

kérdés tisztázásáig felfüggesztette. Újságcikkek, beszámolók tanúsítják, hogy Léner 1943 és 1945 között több társsal is próbálkozott. Közéjük tartozott Albert Pratz, Max Weiser, Reisman Pál/Paul Rolland (brácsás), Edward Niekrug, Norman Schoer, Ralph Oxman, Leo Rostal és Stefan Auber. 1946 őszére megteremtődtek az anyagi felvételek ahhoz, hogy visszatérjenek Európába. Déri Ottó azonban éppen ekkor, – családi okok miatt – kivált az együttesből. Léner ekkor vette fel a kapcsolatot Weiner Leóval, hogy segítségét, tanácsát kérje. A megoldást Varga László jelentette, akit Léner látatlanban – előjátszás vagy meghallgatás nélkül – elfogadott Weinertől. 1946 októberétől 1948 februárjáig maradtak kontinensünkön. A sajtó és a közönség is a régi legendás együttes színvonalának visszatértét vélte felfedezni, sőt – alkalmanként – a játékkukat technikai felkészültség, lendületesség tekintetében még jobbnak is találták a régiéknél.

Ez az időszak az „új” Léner-vonósnégyes fénykorának számít. Az európai turné során többször is hazajöttek Budapestre, először 1947 márciusában. A Zeneakadémia közönsége nagy szeretettel fogadta a háború után először viszontlátott muzsikusokat. Nagy sikerrel játszottak – többek között két alkalommal is zongoraötöst – Fischer Annie illetve Sándor Renée közreműködésével, és Tibay Zoltánnal a Pisztráng-ötöst. A teljes Beethoven-ciklust eljátszották Párizsban és Palermóban, valamint Alfredo Casella igazgató meghívására a római *Accademia Santa Cecilia*-n. Emlékezetes ünnepi koncertet adtak a háború után újra megnyíló firenzei *Palazzo Pitti*-ben, Franciaországban, Spanyolországban, Hollandiában, Svájcban, Dániában és Ausztriában. 1948-ban léptek fel utoljára Budapesten, egy szűkebb, de válogatott közönség számára adott jótékonyági koncerten, a Fészek klubban. Yehudi és Hepzibah Menuhin játszották Enescu szonátáját, a kvartett pedig – a jelenlévő Weiner tiszteletére – a III. vonósnégyest. A mű a fiatalabb tagok számára jól ismert volt az 1938-as ajánlás óta, de Léner Jenő – a többiek biztatására és nem utolsó sorban Weiner iránt érzett hallatlan tisztelete okán – ekkor tanulta meg. A turné végén, 1948 februárjában Kuttner – személyi okok miatt – barátságos megegyezéssel, kivált az együttesből és visszatért Amerikába. Helyét a Budapest Vonósnégyes alapító második hegedűse, Indig Alfréd vette át. El is indultak Dél-Amerikába turnézni (teljes Beethoven ciklusok: Buenos Aires, Rio de Janeiro, São Paulo, gyakran megismételve a helyi kama-

razenei társaságok tagjainak óriási száma miatt, noha némelyik terem 3000 hallgatót fogadott be). Három hónap után, nyáron azonban vissza kellett fordulniuk, félbeszakítva a körutat, – egy újabb észak-amerikai turné kilátásaival – Léner egyre elhatalmasodó mirigyrákja miatt, amely a füle mögül terjeszkedve már a hegedülésben is akadályozta. Az orvosok már ott, Dél-Amerikában javasolták az operációs beavatkozást, de Léner ezt elhalasztotta. Visszatértek New Yorkba, ahol a sürgős műtét ellenére, nagy szenvedések közepette meghalt. Összefoglalva elmondható, hogy Léner Jenő társasága – a Budapest Vonósnégyeshez hasonlóan, velük párhuzamosan, hasonló karriert befutva – az első olyan együttes volt Európában, amelyik professzionista módon, megalakulásuktól kezdve kizárólag a kvartettezésért és a kvartettezésből élt. Világszerte felléptek, kontinenseken turnéztak. Az első kvartettek egyike volt, amelyik helyet kapott a világhírű szólisták és virtuózok mesterbérletszerű – az impresszáriók számára biztos anyagi hasznot hozó – sorozataiban. Lemezeiket az egész világon árulták. Tevékenységükkel megsokszorozták a kamarazene addig szűkebb körű rajongóinak táborát, és elvitték a tömegekhez az úgynevezett „nehezen érthető” darabokat is, köztük a késői Beethoven vonósnégyeseket. Különösen fontos ez a dél-amerikai kontinensen adott számos koncertjük, turnéjuk vonatkozásában. A Léner által összeállított, és a maga nemében páratlan gyakorlat-füzet pedig fiatal muzsikuskok egész generációi számára vált tananyagká.

A „The Strad” 2000. évi júniusi számában Tully Potter „Elveszett keresztes vitézek” (The lost crusaders) címmel emlékezett meg a Léner-vonósnégyesről:

Igen figyelemre méltó az a lista, amit Magyarország a legmagasabb szintű, professzionális vonósnégyesek létrejöttével kapcsolatban a magáénak tudhat. Az áttörésre 1886-ban került sor, amikor a hegedűs Hubay Jenő és a csellista Popper Dávid megkezdték nyilvános kvartett-előadásukat. A Budapest- vagy Hubay-Popper kvartett számos Brahms-hangversenyt adott – némelyik mű egyben ősbemutató volt –, és működésük rendkívül nagy hatással volt az ország zenei életére. (A félreérthető fogalmazás miatt jegyezzük meg, hogy itt két különböző kvartetről történik említés: a Budapest Vonósnégyes 1917–1932 között működött Hauser Emil, majd ezt követően

1967-ig Joseph Roisman vezetésével.) Játékukról sajnos nem készültek hanglemezek, és művészi értelemben nem vált közvetlenül örökösükké a Waldbauer Imre vezetésével működő Magyar Vonósnégyes, amely szoros együttműködésben állt Bartókkal és Kodályal. Az őket követő generációra maradt, hogy az utódok számára megőrizték a magyar vonósnégyes-játékstílust. A Léner-vonósnégyes 1918-ban, az I. Világháború befejezése idején, a budapesti operaház zenekarának négy tagjából alakult meg. Az év során később bekövetkezett politikai zűrzavar vezetett el a független köztársaság kiáltásához. Ez adta meg számukra a végszót a zenekar elhagyásához, és hogy vidékre utazzanak egy teli bőrönd kottával. Ezeknek a kiváló hangszerjátékosoknak egy távoli faluban nyílt arra lehetőségük, hogy intenzív munkával elsajátítsák a repertoárt. Hubay osztályából az egyik csodagyerek, Léner Jenő még csak 11 éves volt, amikor már első hegedűt játszott a Budapesti Filharmoniai Társaság zenekarában. Tökéletesen illett hozzá a második hegedűs, Smilovits József, aki elnyerte a Reményi-díjat. A brácsás, Roth Sándor gyakran lépett fel szólistaként, és már elkezdett tanítani a Zeneakadémián: egyike volt a legjobb kvartett-brácsásoknak abban az időben. Teltebb, erőteljesebb hangon játszott, mint Ipolyi István, aki mint a kortárs Budapesti Kvartett tagja, akkoriban riválisának számított. Hartmann Imre volt a csellista – a Popper verseny első díjának nyertese, ami öt éven keresztül évi 200 korona ösztöndíjjal járt –, aki ritmikus játékaival, mély zengésű, átható hangjával jelentett biztos alapot a kvartett számára. Mind a négy fiatalember csaknem egykorú volt. Léner és Smilovits 1894-ben született, Roth és Hartmann pedig egy évvel később. Azonos elképzelésük volt a hangképzésről, ami a korabeli együttesekhez képest – ide számítva a Budapesti Kvartettet is – bőségebb vibratóval járt együtt. Hubay meglehetősen „idegekre menő” (nagging) vibrátót hagyományozott növendékeire. (A Hubayval kapcsolatos, fellengzős megjegyzésre nem kívánunk reagálni, viszont itt idézzük fel Kuttner visszaemlékezését, aki 1946-ban csatlakozott az együtteshez, és később így mesélt a Léner-kvartett 1942–1946 közötti, kritikus időszakáról: „Súlyos intonációs problémák mellett Léner jellegzetes, kissé szélesebb vibratójú hangképzése nem nagyon vegyült a modernebb, sűrűbben vibráló középszólalomokkal. Egyedül Rejtő volt elsőrangú”. 1846-tól azonban csodálatos fellendülés következett: „Léner valósággal megfiatalodott, nagy kedvvel

gyakorolt, virtuóz technikája visszatért” – lásd Éder Pál: 48. lap.) Minden bizonnyal ez volt a Léner-kvartett játékaának a leginkább vitatott vonása, de ő arra bízta kollégáit, bátran aknázzák ki a vibratóban rejlő lehetőségeket, amelynek köszönhetően játékuikat meleg fény járta át. A Léner-kvartett rajongói – akik közé tartozott a komponista Michael Tippett is –, mindig a „melegség” szót emlegették. Mind a négy hangszerjátékos rákapott a portamento alkalmazására, ami aztán divatba is jött. Ezt a klasszikus műveknél diszkrétan alkalmazták, de például játékkísülésük kifejezetten „felhígult” Borogyin II. vonósnégyesének előadásakor. A vonósnégyes bemutatkozó budapesti hangversenyére 1919-ben került sor. 1920-ban Bécsben adtak koncertet, amelyen számos jól ismert muzsikus volt jelen, köztük Ravel, aki bízta őket, lépjenek fel Párizsban. Ez meg is valósult és fellépésük nagy szenzációt keltett. 1922 januárjában Olaszországban turnéztak: két hangversenyt adtak a milánói Societá del Quartetto-ban. Március 15-én mutatkoztak be a Wigmore Hall-ban, és ekkor vette kezdetét a brit közönséghez fűződő szeretetteljes kapcsolatuk, amely csak 1930-ban, a Busch kvartett színrelépésével szenvedett némileg csorbát. Brahms a-moll kvartettjét, Ravel és Haydn D-dúr (op. 76 Nr. 5) vonósnégyesét játszották, és a „The Times” kritikusa – aki különösen a Haydn mű előadását élvezte, benne a nagyszerű Adagio tétellel –, ezt írta: *„Azt mondják, ezek a muzsikuskok külön foglalkoztak a Ravel-művel, a szerző közreműködésével. Kétségtelen, hogy ez a javukra szolgált, viszont különleges figyelmet szenteltek a Brahms- és a Haydn-műnek is, amelyek előadásakor élénk tárult egészséges, hamisítatlan előadói felfogásuk. Az ember szinte csodálta, hogy vajon Ravel mondta-e el nekik ezeket a dolgokat, amire különben maguktól nem jöttek volna rá, mivel játékuikat szinte vezérfonalként bátorozta meg az egyszerűség, a hamisítatlan zeneiség.”* Lénerék ekkor további öt hangversenyt adtak, amelyek között volt egy Brahms-est: ekkor a c-moll zongorás kvartett, a c-moll vonósnégyes és a zongorás kvintett hangzott el. Zongorán – miként pályafutásuk során csaknem minden alkalommal –, Olga Loeser-Lebert működött közre. Rendszeres londoni látogatásaikkal csakhamar felkeltették a Columbia hanglemezzelgyár érdeklődését, amely rögtön szerződést ajánlott nekik. A vonósnégyes 1923-ban készítette az első, teljes művet megszólaltató felvételt (Mozart K 464-es kvartett), majd 1924-ben, az op. 131-essel kezdte meg Bee-

thoven-sorozatának felvételeit. Ezek a 78-as fordulatszámú felvételek a régi akusztikus módszerrel készültek, amely során a hangszerjátékos a hangot egy nagy tölcser felé irányította. A gyártó cég a lemezeket új sel-lak bevonattal látta el, feltüntetve rajtuk: *„Columbia New Process Records – az egyetlen lemez, ami nem serceg”*. Az 1924–25-ös évadban Léner és kollégái nyolc hangversenyt adtak a Wigmore Hall-ban, bejárva a „Kamarazene fejlődésének útját”-t Stamitz-tól Debussy-ig. 1925 márciusában a Queen’s Hall-ban játszottak (Schubert d-moll kvartett, Mozart klarinét-kvintett Charles Draper közreműködésével, Haydn „Kaiser” kvartett).

A Léner-kvartett volt az első vonósnégyes, amely a Royal Albert Hall-ban szerepelt, a körscarnok közepén, egy külön erre az alkalomra készített dobogón. Népszerű művekből álló programjukon a Beethoven Szeptett (op. 20) szerepelt – amelynek előadásában klarinéton Draper, fagoton Ernest Hinchliff, kürtön Aubrey Brain és nagybőgőn Claude Hobday működött közre –, továbbá a Haydn-Hofstetter „Szerenád” és Schubert „Pisztráng”-ja, amelynek előadásában Loeser-Lebert és Hobday vett részt. Ezek a kollégák játszottak a soron következő londoni fellépéseiken és lemezfelvételeiken is, a brácsás Louis „Dolly” d’Oliveira-val együtt, aki később egyik vezető muzsikusa lett a BBC könnyűzenei együttesének. Beethoven-sorozatukkal ez év októberében, Manchesterben léptek fel először Nagy-Britanniában, és a következő hónapban a Wigmore Hall-ban adtak nyolc koncertből álló sorozatot. Egyik érdekes, „klasszikus” estjük műsorán szerepelt a Chaconne, Purcell egyik szvitje, František Xaver Richter D-dúr kvartettje, Haydn-Hofstetter „Szerenád”-ja és Haydn op. 76-os, Nr. 5-ös vonósnégyese (amit Haydn Erdődy Józsefnek ajánlott), miközben „modern” hangversenyükön Franck zongorás kvintettjét, Eugene Goossens „Fantasy”-kvartettjét, és Debussy g-moll vonósnégyesét adták elő. 1926-ban adták a „Nyolc koncertből álló, történelmi áttekintés a kamarazene nagy mestereinek műveiből” előkelő címet viselő sorozatukat, amelynek programján Dittersdorf C-dúr, Haydn op. 76-os (Nr. 5.), és Haydn-Hofstetter op. 3-as (Nr. 3.) műve szerepelt, valamint Schubert C-dúr kvintettje, C. A. Crabbe közreműködésével. A program a Debussy-kvartettel, Kodály II. vonósnégyesével, és Franck kvintettjével zárult. 1927-ben, Beethoven halálának 100. évfordulója alkalmával Lénerék teljes kvartett-ciklust adtak elő hat hangversenyen, a

jóval nagyobb Queen's Hall-ban. Ez merész sakkhúzás volt az alig 10 éve működő együttéstől, amelynek eddigi sikeres működésére most a londoni közönség is ráütközött a pecsétet. Ekkor érkezett el az ő idejük. Kilenc évvel az I. Világháború pusztítását követően mind a hangversenyek látogatottsága, mind a hanglemez-eladás fellendült Nagy-Britanniában, és már érezhető volt a rádió befolyása is. A kvartett rendszeresen szerepelt a rádióban, ugyanakkor a Columbia lemezkiadó nagyszabású tervei iránt is elkötelezte magát. 1925-ben az akusztikus felvételeket kiszorították a mikrofonnal készített felvételek. A kvartett 1927-ben, a Wigmore Hall nagyszerű környezetében, elektromos technikával rögzítette Beethoven kilenc művét. A „The Gramophone” cég alapítójának, Sir Compton Mackenzie-nek a véleménye szerint, ezek a lemezek „az átlagos zenehallgatók számára sokkal családiasabbá tették a kamarazenét, mint bármelyik másik, korábbi vállalkozás”. Az op. 132-es mű felvétele még Aldous Huxley 1928-ban írt novellájában, a „Point Counter Point”-ban is szerepet kapott. (A cím utalás a „counterpoint”-ra, az ellenpontozás technikájára. A novella a zenemű alapján készült, cselekménye több szálon fut. 1998-ban a legjobb 100 angol nyelvű novella közé választották be.) Népszerűségük végső bizonyítékát az 1935-ös esztendő produkálta, amikor az együttes elnyerte az arany lemezt, az eladott 1 millió hanglemez jutalmaként – ami egy vonósnégyes esetében elképesztő teljesítmény, ha figyelembe vesszük, hogy egy teljes műre négy, öt vagy hat hanglemez lehet számítani. 1929-ben a kvartett az első és egyben utolsó alkalommal turnézott Észak-Amerikában, mivel a muzsikusok úgy érezték, itt kevésbé becsülik meg őket, mint a saját kontinensükön, az Atlanti óceán túlsó partján. Az 1930-as években, a Beethoven-ciklus londoni előadásával megszilárdították sikeres pozíciójukat Európában és másutt – többek között 1935-ben, az amszterdami Concertgebouw-ban is. 1937-ben és 1938-ban d'Oliveria-val még a London Palladiumban is felléptek, 1939 áprilisában pedig a London Music Festival-on szerepeltek. Erre a pompás eseménysorozatra a Queen's Hall-ban került sor, ahol olyan művészek léptek fel, mint Bruno Walter és Arturo Toscanini. Először Mozart-műsort játszottak, ennek programján a D-dúr Divertimento (K 334) szerepelt Aubrey és Dennis Brain kürtművészek közreműködésével, majd vegyes műsort adtak elő: ekkor Arnold Bax oboa-kvintettjében Léon Goossens működött közre. Sajnos, a háború

kitörését követően, az év vége felé az együttes feloszlott. Léner Jenő először Dél-Amerikába ment, de 1942-ben már New Yorkban bukkant fel – a kollégáiból álló új trióval –, Steinhardt Lászlóval, Ralph Hirsch-sel és Rejtő Gáborral. Az Egyesült Államokban nem volt könnyű vonósnégyest működtetni, és az együttes életét személyi változások keserítették meg. 1945 végéig a következő tagok vettek részt a kvartettben: Kuttner Mihály, Harsányi Miklós és Déri Ottó. Ebben a felállásban szerepeltek a Bartók-émlékconcerten, a new yorki Public Library-ben 1946 januárjában, öt Mikrokozmosz-átíráttal, amit Serly Tibor készített. A világ persze ment tovább a maga útján, és ekkor Lénerék előadói stílusa, nehézkes potamentói már régimódinak tűntek. Újabb személyi változások történtek: Déri helyét Varga László foglalta el, majd – intrikus módon – Kuttner helyére Indig Alfréd került, akiről alig lehetett hallani azóta, hogy pályafutása első három évében a Budapest Kvartettben játszott. (Indig Alfréd 1931-ben lett a Berliini Filharmonikusok koncertmestere, majd 1934-ben Párizsba ment, ahol kvartettet alapított. Éder Pál doktori értekezésében olvashatjuk (50. l.), hogy „Kuttner 1948 februárjában, személyi okok miatt, barátságos megegyezéssel vált ki az együttesből, és visszatért Amerikába.”) Azonban röviddel Indig csatlakozását követően, a rákos betegségben szenvedő Léner 1948. november 4-én, New Yorkban bekövetkezett halála véget vetett az illusztris együttes működésének. Hogy Léner milyen óriási mértékben járult hozzá a kamarazenélés fejlődéséhez, csakhamar feledésbe ment, és egészen mostanáig az egyik kezünkön meg tudjuk számolni, hány mikrobarázdás lemez és CD jelent meg az általa készített felvételekről. Azt hallani, hogy a 78-as fordulatszámú lemezeket a szemébe dobják, mert a gyűjtők ezeket nem keresik. Rábészéltem az EMI-t, hogy jelentessenek meg két Brahms-albumot CD-n, és ennek sikere arra sarkallta a japánokat, hogy kiadjanak egy Beethoven-sorozatot is. Mostanában a new yorki Rockport Records kezdte ismét megjelentetni a Lénerék által készített összes felvételt, és ezzel lehetővé vált, hogy játékok kivívja az újabb generáció elismerését is. Az elektromos felvételek megjelenése, valamint az egyes, korábbi felvételekkel kapcsolatos elégedetlenség hozta magával, hogy némelyik művet kétszer is rögzítették, még mielőtt a kvartett befejezte volna a Beethoven-ciklus felvételét, így 1938-ban újabb felvétel készült a Nr. 2-es „Razumovszkij” kvartettről. A két lemezből álló, olasz hanglemez-szettben (Stradivarius STR

78002) megtalálható mindhárom „Razumovszkij” kvartett, valamint az op. 95-nek 1926-ban készült felvétele is. Beethoven-felvételeik a ritmikus játék és a hangzás melegsége szempontjából sokkal inkább figyelemre méltók, mint a „lélek húrjának rezdülése” tekintetében, abban viszont nincsen semmi meglepő, hogy játékok valóságilag ragyog a Haydn-művek előadásakor. Viszont Mozartnál már némileg eltávolodnak a nagyon jónak értékelhető színvonaltól – ez történt a Goossens-szel előadott oboás kvartett, vagy a G-dúr vonósnégyes esetében is – amit kissé pongyola módon játszanak, akárcsak a klarinét-kvintett Draperrel. A g-moll kvintettben d'Oliveira-val egészen a fináléig nem jönnek tűzbe, viszont az Adagio-tétel bevezető részét rendkívüli intenzitással adják elő. A D-dúr Divertimento nemcsak a stílusos előadás miatt figyelemre méltó – bár Léner néha túl széles vibrátót alkalmaz -, hanem egyben ritka dokumentuma Brain-ék – apa és fia – közös játékának. Talán a romantikus zene volt az a terület, ahol Lénerék teljesen otthon voltak. Előadói stílusuk tökéletesen testre szabottnak tűnt ahhoz a Brahms-interpretációhoz képest, ahogyan a művet az Amadeus Kvartettől nemrégiben hallottuk. Valamennyi Brahms-felvételük pályafutásuk csúcán készült, és mindegyik mintaszerű – az EMI albumban a vonósnégyesek és a klarinét-kvintett szerepelnek Draper közreműködésével (CHS5 66422-2). Mindezidáig a Rockport sorozatban két, klasszikus műveket megszólaltató lemez jelent meg (RR5004 és 5006). Ezeket hallhatók Haydn csodálatos D-dúr (op. 76 Nr.5) vonósnégyesének akusztikus és elektromos verziói, a „Kaiser” kvartett elektromos felvétele, valamint a Haydn-Hofstetter „Szerenád”, és a Mozart Divertimento akusztikus és elektromos verziói. A sorozat harmadik részében (RR5008) a Schubert Oktett jelent meg (Hobday, Draper, Aubrey Brain és Hincliff közreműködésével), és Schumann A-dúr (op. 41 Nr. 3.) vonósnégyese. A Mozart-lemezen az oboa-kvartett, a g-moll kvintett és a „Vadászat” kvartett akusztikus változata hallható ((RR5010). Az oboa-kvartett – ez jelent meg a leggyakrabban a Léner-felvételek közül – a Léon Goossens emlékének szentelt két lemezen már hozzáférhető (Testament SBT 1130 és Pearl GEMM CD 9281). Az előadás eleven kecsessége híven őrzi Léner Jenő emlékét, és muzsikusi erőnyeit.

Közreadta: Rakos Miklós

Hangszerkiállítás a Müpában

Októberben közel egy hónapig láthaták az érdeklődők a Magyar Hangszer-történet – Lisztől napjainkig című kiállítást a Művészetek Palotájában. „Több, mint ötven kiállító, több mint száz mesterhangszer” – hirdették az ismertetőket, de óhatatlanul felvetődik a kérdés, magyar hangszert vesznek a magyar muzikusok? A helyszínen kérdeztük a mai hazai hangszerkészítés helyzetéről Domonkos Mátét, a Hangszerkészítők Szövetségének elnökét, valamint Bárdi Szabolcsot, a Magyar Hegedűkészítők Társaságának alelnökét.

I Óriási szervezőmunka eredménye ez a kiállítás. A cél a hazai közvélemény figyelmének a felkeltése volt, vagy a szunynyadó piac felélesztése?

DOMONKOS MÁTÉ: Három célt tudnék megfogalmazni. Az egyik egy tiszteletadás azoknak a régi magyar hangszerészeknek, akik nem kerültek be a zenei köztudatba, illetve „kikapottak” a zenei közleméletből. Itt nevezetesen Nemessányi Sámuelre, Schunda Vencel József, Stowasser Jánosra, Beregszászy Lajosra gondolunk, akiket minden hangszercsoportnál – mint reprezentáns elődöt – bemutatunk. Ez azért nagyon fontos, mert jó tudni, hogy milyen alapokon nyugszik a magyar hangszerész szakma. A másik cél, hogy bemutassuk a mai magyar hangszerészeket, akik nemzetközi mércével mérve is kiválóak. A harmadik cél valóban a piac előremozdítása. Szeretnénk elérni, hogy magyar hangszereket vegyenek a magyar muzikusok, vagy legalább elkezdődjön egy szemléletváltás, és kipróbálják a zenészek a magyar hangszereket, ezáltal lehetőséget kapjanak a készítőik a megmérettetésre, a nemzetközi összehasonlításra.

I Valószínűleg régi problémával állunk szemben. Beregszászy Lajos rendszeresen írt arról, hogy „...a magyar ember mindig a külföldi terméket keresi, egy hangzatos

Bárdi Szabolcs

névtől hasra esik, a magyart meg sem nézi.” A Nemessányi hangszereket pedig állítólag a mester halála után Guarneri del Gesù címkékkal adták-vették...

D.M.: A nemzetközi hangszertudomány valóban megjegyzi, hogy Nemessányi halála után elkezdtek fogyni az általa jegyzett hangszerek, és egyre több lett a Guarneri del Gesù. Olyan tökéletes kópiákat készített, amelyek az eredetitől senki számára sem voltak megkülönböztethetőek. Zseniális kópiakészítő tehetségként más magyar mestereket is meg lehet említeni. Bárány Dezsőt például, akinek fénykorában 25 ember dolgozott a keze alá. Fred Chamier, amerikai műgyűjtő egy műhelyt rendezett be neki Budapesten, és ő finanszírozta a munkáját. Az elkészült hangszereket szerte a világon értékesítették, de a legtöbbször nem az ő nevével ellátva.

I A Liszt év jegyében jött létre ez a kiállítás. Az ő korában Európa szerte nagyon híresek voltak a magyar hangszer készítőik. Mi az oka annak, hogy elfeledtük őket, illetve, hogy egy bajdan virágzó szakma ennyire mellőzött lett?

BÁRDI SZABOLCS: A hangszergyártásra óriási traumaként hatott Trianon, amikor az ország mérete radikálisan csökkent, megvál-

„Mert lásd az én zongorám az nekem, ami a tengerésznek a fregattja, ami az arabnak a paripája, sőt még több talán, mert a zongorám ez idáig én voltam, az én szavam, az én életem... benne élt minden vágyam, minden álmom, minden örömem és minden bánatom.”

Liszt Ferenc

Domonkos Máté

toztak a határok, a belső gazdasági szerkezet. Ilyen módon radikálisan lecsökkent a hangszergyártás is. A kézművességet, és ezen belül ezt a kézműves művészeti tevékenységet a rendszerváltás előtti évtizedekben nem túlzottan propagálták. Ez biztos, hogy kilencven százalékban hozzájárult a szakma hanyatlásához. A rendszerváltás után lehetőség nyílt arra, hogy néhány kolléga azt a régi tudást, ami csírájában megmaradt, elsajátítsa, valamint az európai vérkeringésbe is be tudunk kapcsolódni.

I Valószínűleg ma lényegesen több ember foglalkozik klasszikus zenével, mint régen. Ha belegondolunk, már egészen kis településeken vannak zeneiskolák, ahová beiratják azokat a gyerekeket, akik annak idején csak a népi hangszerekkel találkozhattak volna. Arányaiban több hangszerre lenne most szükség?

D.M.: Ez egy érdekes felvetés, de nagyon nehéz egymás mellé tenni a két időszakot. Amikor Schunda hatvan, Stowasser kilencven alkalmazottal dolgoztatott, Budapestnek párszáz ezer lakosa volt. A magyar hagyományokat ápoló zene mindig is jelen volt, a kocsmákban, kávéházakban élő zene volt, amihez hangszer kellett. Nagyon sok profi, és amatőr muzikus volt, akik nem a magnó vagy a számítógép segítségével mu-

zsikáltak. Az óriási változást természetesen a lejátszók megjelenése hozta. Egy érdekes adat: Amerikában a századforduló tájékán becslések szerint minden tizedik ember a zongoraiparban, vagy a zongorához kapcsolódó valamelyik iparban dolgozott.

I. *A zongoragyártás visszaesése, úgy vélem, egyértelműen a szintetizátorok megjelenésének köszönhető. Manapság egy panellakásba szívesebben vesznek az emberek elektromos zongorát, mivel nem kell hozzá sok hely, lebalkítható és fülhallgatóval is használható. Ez nem a szellemi igénytelenség, hanem a szükség következménye. Szintén nem lehet igénytelenséggel vádolni azt a szülőt, aki beírta a gyerekeit egy zeneiskolába, mégis, az első útja sok esetben a kínai boltba vezet, ahol megveszi a bővli hangszert. Mi az oka ennek, mit lehet tenni? Ez csak pénz kérdése?*

D.M.: Anyagi oka, és az ismeretek hiánya. Az átlagember, aki bemegy egy zeneiskolába, nem tudja, hogy vannak magyar hangszerkészítők, akik kiváló hangszereket gyártanak, elérhető áron.

B.Sz.: Nincsen kapcsolat a hangszert készítő és a hangszert igénylő között, amire ez a kiállítás nagyon jó lehetőség. Valószínűleg a mi kommunikációs hibánk is, hogy kevés az ilyen alkalom, ahol a közönség találkozhat velünk. Sajnos, az ár nagyon erősen befolyásolja, ki, milyen hangszert vásárol, de nem volna szabad az oktatásban egyéb, – minőségi – szempontokat figyelmen kívül hagyni. Ebben az iskoláknak is óriási szere-

pe lenne. A tanárok egy része helyez csak hangsúlyt arra, hogy a növendék minőségi hangszerezen játsszon, a többségnek – úgy tűnik –, ez nem fontos.

I. *Az első hangzásélmény rendkívül fontos a zenetanulásban. Megkönnyíti a növendék helyzetét, ha olyan tanára van, aki segít a minőségi hangszerválasztásban. 10-15 évvel ezelőtt a vonós tanároknak viszonylag könnyebb helyzetük volt, mert készültek még Szegeden hangszerek, amik nem voltak olyan rosszak, mint ahogy azt sokszor emlegették.*

B.Sz.: A zeneiskolák hangszerparkja még ma is jórészt ezekből a hangszerekből, illetve század eleji cseh manufaktúra hangszerekből áll. Sajnos, zeneiskolai használatról lévén szó, ezek egy idővel elhasználódnak, és a helyüket szép lassan a kínai hangszerek veszik át. Vannak olyan zeneiskolák, ahol nagy hangsúlyt fektetnek a minőségi hangszerekre, nem csak versenyen induló növendékek esetében, hanem a kezdőknél is, de vannak iskolák, ahol ez sajnos nem megvalósítható.

D.M.: Ha más országokban körülnézünk, ahol jól működő közösségek vannak, ott sokkal nehezebb betörnie a kínai piacnak, sokkal jobb a lokális hangszeripar helyzete, mert evidencia, hogy a helyi árut vásárolják. Ismerik, és bíznak benne. Úgy látom, hogy a zenetanárok nagyon keveset tudnak a magyar hangszerész szakmáról, a történetéről, jelenéről, céljairól. Ilyen módon nagyon nehéz kiépíteni a bizalmat, hiszen az ember abban bíz, akit ismer.

I. *Miként próbálják a kapcsolatot javítani készítők és felhasználók között? Valahol azt nyilatkozta, hogy szeretnék segíteni a zeneiskolákat a hangszerbeszerzés és a javítások terén.*

D.M.: Folyamatosan keressük a kapcsolatot. Itt, a kiállítás helyszínén is lesz fórum, ahol szóba kerülnek a problémák, lehetőségek.

I. *A hangszerész műhelyekben rengeteg munkával készül el egy-egy saját hangszer, vagy kópia. A minőség mellett a mennyiség sem elbanyagolható szempont. Van ma Magyarországon olyan műhely, ahol a tömeggyártás újra elindulhatna? Úgy tűnik, szükség lenne a szegedi hangszerek pótlására.*

B.Sz.: Nem tudok ilyen műhelyről. Ha jól tudom, akik átvették a szegedi gyár hagyaték-

kát, próbálkoznak, de ez most még nem jelentős. A hangszereket valóban pótolni kéne, de meg kell említenem, hogy sajnos az utóbbi években egyre kevesebb gyerek tanul zenét. A zeneiskoláknak is nagy probléma, hogy nincs annyi jelentkező a vonós tanszakokon, mint régen.

D.M.: A tömeggyártás óriási problémája, hogy a kínai hangszerek árával lehetetlen versenyezni. Világszerte ismert jelenség, hogy nagy hangszermárkákat ütnek ki a távol-keleti árukkal. Piacot kizárólag az egyediséggel lehet nyerni, de tudni kell, hogy az a szegmens, ahová a magyarok be tudnak törni, nem a legolcsóbb. A felső kategória középszintjén viszont bárhol versenyképesek a magyar hangszerek.

I A gyártás mellett a meglévő hangszerek minőségi javítása is nagyon fontos. Már, ha van mit javítani. Húsz-buszonöt évvel ezelőtt a magyar mesterhangszerek jelentős részét nyugatra vitték. Ez ma, Magyarországon nem hiányzik?

D.M.: Hát, ez darázs-fészek...

B.Sz.: Bizony, ez az...

D.M.: Ezt ma senki nem meri kimondani, mert nem lehet bizonyítani, de ez bizonyosan megtörtént. A világ ma tele van Magyarországról származó nagy értékű, magyar és olasz hangszerekkel. A kivitel évtizedekig tartott. Ez nem kérdés, ezt mindenki tudja, és ennek nem lett következménye.

I A szimfonikus zenekarokban azért még fellelhetőek kiváló minőségű hangszerek.

Sok együttesnél sajnos jó ideje semmiféle javítási lehetőség nincsen, sőt, van, ahol húrra sem telik. Ez mindenképpen megálljt parancsol a komoly hangszerészi munkának.

B.Sz.: Intézményileg valóban nem támogatott a hangszerek restaurálása, de szerencsére a zenészek egyénileg bizalommal fordulnak hozzánk.

I Mi a helyzet a fúvós hangszerekkel? A nagynevű gyártók mennyire tartják nyomasztóan a hazai kis műhelyeket?

D.M.: A fúvós hangszereknél az import bolti áru valóban minőségi, abból fogy a legtöbb. Ezért a magyar hangszergyártás, ilyen értelemben visszaszorul. Jó hír, hogy megkezdődtek az első próbálkozások az egyedi hangszergyártásban. Ez több műhelyre is érvényes, de itt tényleg nagyon nehéz eltalálni, kinek, mire van szüksége. Egy zeneiskola nyilván nem fog egy egyedi natúr kürtöt vásárolni. A hangszerészeknek viszont megvan a tudása, amit érthető módon szeretnének továbbfejleszteni. Ahhoz, hogy a különböző érdekek találkozzanak, elengedhetetlen volna az állami részvétel. Nem feltétlenül anyagilag, bár nyilván ez sem ártana, de megfelelő támogatással ki lehetne vezetni ezt a szakmát a lenézettségéből és az elfeledettségéből.

I Az iskolaévnél viszonylag az elején, gondoltak-e arra, hogy néhány hangszerész felkereshetne, és zeneiskolákban, nyílt nap keretében bemutatkozhatna, hangszerismertetőt tarthatna?

B.Sz.: Nyitott kapukat dönget, évek óta járunk régiós versenyekre, ahol ismeretterjesztő előadásokat tartunk. Itt, a kiállításon a gyerekeknek „hangszersimogatót” rendezünk, ahol a gyerekek testközelben ismerkedhetnek meg hangszerekkel. Folyamatosan próbáljuk fejleszteni a két fél közötti kommunikációt.

I Milyen a kiállítás fogadtatása?

B.Sz.: Szerintem bombasiker, ha lehet így fogalmazni. Sok időt töltök itt, főleg természetesen a programok idején. Beszélgetek a látogatókkal, akikben nagyon sok kérdés merül fel. A legnagyobb haszna a kiállításnak a rácsodálkozás, amivel az emberek fogadnak bennünket. Ezzel, úgy érezzük, kezdjük lebontani az ismeretlenség falát, ami körülvesz bennünket.

I Egyszeri alkalom nyilván nem hoz teljes áttörést. Folytatásban gondolkoznak-e?

D.M.: Több szinten tervezzük a folytatást. A MŰPÁ-val már tárgyaltunk, több kiállítás elképzelésünk is van. Több fórumon szeretnénk megmutatni, hogy egy aktív csapat a magyar hangszerészeké, elképzeléseink vannak arról, hogyan lehet továbblépni, és milyen értéket lehet hozzáadni a magyar zenei élethez.

I Milyen fórumon lehet Önökkel találkozni?

D.M.: Most a Hangszer és Zene a hivatalos honlapunk (<http://hzo.hu/>), és rendszeresen publikálunk a Fidelióban, ahol régi és mai hangszerészeket mutatunk be. (<http://fidelio.hu/klasszikus/hangszereszek>) W.J.

PRÓBAJÁTÉKOT HIRDET

a Zuglói Filharmonia - Szent István Király
Szimfonikus Zenekar

Gordonka tutti állásra

A próbajáték anyaga:

Egy szabadon választott Bach Szvit Preludium tétele és
egy 1. tétel a Haydn, vagy Dvorák versenyművekből.

Zenekari részletek:

Verdi: Requiem Offertorio első 29 ütem,
illetve Libera me 45.-83. ütem

Bartók Tánctsvit 24-28-ig,
illetve 55 előtt 1. ütemtől 56-ig

Jelentkezés postai úton, vagy e-mailben önéletrajz csatolásával.

Jelentkezési határidő: 2011. november 30.

A próbajáték ideje: 2011. december 16. péntek 10.00

Kapcsolat:

Poór Eszter - rendezvényszervező

Zuglói Filharmonia Nonprofit Kft.

1145 Budapest, Columbus u. 11.

T: (1) 467-0786, (70) 205-8158

e-mail: zugloifilharmonia@szentistvanzene.sulinet.hu

weblap: www.szentistvanzene.hu

PRÓBAJÁTÉKOT HIRDET

a Zuglói Filharmonia - Szent István Király
Szimfonikus Zenekar

Nagybőgő tutti állásra

A próbajáték anyaga:

Vanhall, vagy Dittersdorf koncert
1. és 2. tétele kadenciával.

Zenekari részletek:

Beethoven: V. szimfónia 3. tétel

Mozart: Requiem - Domine Jesu tétel

Verdi: Requiem - Agnus Dei tétel

Bartók: A kékszakállú herceg vára 112-118-ig

Jelentkezés postai úton, vagy e-mailben önéletrajz csatolásával.

Jelentkezési határidő: 2011. november 30.

A próbajáték ideje: 2011. december 16. péntek 10.00

Kapcsolat:

Poór Eszter - rendezvényszervező

Zuglói Filharmonia Nonprofit Kft.

1145 Budapest, Columbus u. 11.

T: (1) 467-0786, (70) 205-8158

e-mail: zugloifilharmonia@szentistvanzene.sulinet.hu

weblap: www.szentistvanzene.hu

PRÓBAJÁTÉKOT HIRDET

a Zuglói Filharmonia - Szent István Király
Szimfonikus Zenekar

Brácsa tutti állásra

A próbajáték anyaga:

Egy szabadon választott Bach Szvit Preludium tétele és
Stamitz: D-dúr koncert 1.tétele, vagy Hoffmeister D-dúr
koncert 1.tétele.

Zenekari részletek:

Csajkovszkij: V. szimfónia 1. tétel B-D-ig, illetve O előtt 8.
ütemtől P előtt 4. ütemig

Verdi: Requiem Dies irae 11.-46. ütemig,
illetve Libera me 22.-42. ütem

Bartók: Tánctsvit 44-47-ig, illetve 55-től 56 előtt 4. ütemig
Jelentkezés postai úton, vagy e-mailben önéletrajz csatolásával.

Jelentkezési határidő: 2011. november 30.

A próbajáték ideje: 2011. december 16. péntek 10.00

Kapcsolat:

Poór Eszter - rendezvényszervező

Zuglói Filharmonia Nonprofit Kft.

1145 Budapest, Columbus u. 11.

T: (1) 467-0786, (70) 205-8158

e-mail: zugloifilharmonia@szentistvanzene.sulinet.hu

weblap: www.szentistvanzene.hu

PRÓBAJÁTÉKOT HIRDET

a Zuglói Filharmonia - Szent István Király
Szimfonikus Zenekar

Hegedű tutti állásra

A próbajáték anyaga:

Bach: d-moll Sarabande és

Mozart: G-dúr (KV 216) hegedűverseny 1. tétele,
vagy Mozart: D-dúr (KV 218) hegedűverseny 1. tétele,
vagy Mozart A-dúr (KV 219) hegedűverseny 1. tétele kadencia nélkül.
A próbajátékon a zenekar zongorakísérőt nem biztosít!

Zenekari részletek: (mind első hegedű szólam)

Beethoven: V. szimfónia 1. tétel 25.-58. ütem, 2. tétel 183.-195. ütem
Csajkovszkij: V. szimfónia 2. tétel G előtt 5. ütemtől H utáni Piú mosso-ig
Csajkovszkij: V. szimfónia 4. tétel X előtt 8. ütemtől Poco meno mosso-ig

Verdi: Requiem Dies irae első 10 üteme és
Offertorio 171.-190. ütem és

Sanctus 56.-70. ütem, illetve a 127. ütemtől a tétel végéig

Bartók: Tánctsvit 23-26-ig, illetve 63 előtt 5. ütemtől végig

Jelentkezés postai úton, vagy e-mailben önéletrajz csatolásával.

Jelentkezési határidő: 2011. november 30.

A próbajáték ideje: 2011. december 16. péntek 10.00

Kapcsolat:

Poór Eszter - rendezvényszervező

Zuglói Filharmonia Nonprofit Kft.

1145 Budapest, Columbus u. 11.

T: (1) 467-0786, (70) 205-8158

e-mail: zugloifilharmonia@szentistvanzene.sulinet.hu

weblap: www.szentistvanzene.hu

**A Magyar Állami Operaház
pályázatot hirdet
II. hegedű szólamvezető
pozíció betöltésére**

Jelentkezési határidő: 2011. november 2.

Pályázni részletes szakmai életrajzzal lehet,
melyet személyesen

a Magyar Állami Operaház zenekari irodáján
(1065 Budapest, Hajós utca 8-10.)
10:00 és 14:00 óra között kérjük leadni,
vagy az orchestra@opera.hu e-mail címre elküldeni!

További felvilágosítás a zenekari irodán:
a 331-9478-as telefonszámon Nyilassy Ágnesnél.
A sikeres pályázók 2011. november 21-én próbajátékon
vesznek részt, melyre november 7-ig meghívást kapnak.

A próbajáték helyszíne:
Magyar Állami Operaház Jókai utcai próbaterme
(Budapest VI, Jókai utca 2-4.)

Időpont:
2011. november 21., 10:00

A próbajáték 3 fordulóban kerül megrendezésre:
- 1-2. forduló: függöny mögött
- 3. forduló: függöny előtt

Próbajáték anyaga:

I. forduló: - egy Bach-tétel valamelyik Szólószonátából
- egyik Mozart-koncert 1.vagy 3. tétele kadenciával

II. forduló: - egy szabadon választott romantikus versenymű
szélső tétele, kadenciával
(Mendelssohn, Brahms, Csajkovszkij vagy Sibelius)

III. forduló: zenekari részletek:

Mozart: Varázsfuvola-nyitány, Figaro-nyitány
Puccini: Pillangókisasszony - első oldal
Manon Lescaut - a 2. felvonás vége
Wagner: A nürnbergi mesterdalnokok-nyitány
3.felvonás - a mesterek bevonulása
R.Strauss:A rózsalovag, 2.felvonás eleje
Bartók: A csodálatos mandarin - hajsza

A kijelölt zenekari anyagok kottája
a Zenekari Irodán vehető át, vagy kérésre e-mailben elküldhető.
A próbajáték résztvevőinek sorrendjét november 21-én reggel
sorsolással döntjük el, a próbajátékhoz
zongorakísérőt biztosítunk.

Szerződési feltételek:

- magyarországi tartózkodási engedély beszerzése
(külföldi állampolgár esetén)
- magyarországi munkavállalási engedély beszerzése
(külföldi állampolgár esetén)
- állandó budapesti, vagy Budapest környéki tartózkodás
 - állandó beoszthatóság – megbeszélés szerint
 - állás betöltésének kezdete: meg egyezés szerint
 - főállás
- bérezés: a magyar közalkalmazotti bértábla szerint forintban
 - adózás Magyarországon

A próbajáték résztvevői részére útiköltséget
és szállást nem áll módunkban fizetni.

Budapest, 2011. október 10.
Zenekari Igazgatóság

PRÓBAJÁTÉK FELHÍVÁS

A DUNA SZIMFONIKUS ZENEKAR PRÓBAJÁTÉKOT HIRDET:

I. hegedű szólamvezető és I. hegedű tutti állásra

A próbajáték ideje: 2012. január 25. 13:30 óra
A próbajáték helye: Zenekari próbaterem (Hazatérés Tem-
ploma) 1054 Budapest, Szabadság tér 2.

A próbajáték anyaga:
- Bach szólószonátájából I. tétel (tetszőleges)
- klasszikus (Mozart, Haydn) versenyműből saroktétel kadenciával
vagy
- romantikus (Brahms, Csajkovszkij, Mendelssohn, stb.)
versenyműből saroktétel

Zenekari állások – kijelölt részek a következő művekből:

- Weber: Oberon nyitány
- Brahms: IV. szimfónia – IV. tétel
- Schumann: II. szimfónia – II. tétel
- Beethoven: II. szimfónia – II. és IV. tétel
- Haydn: 45. („Búcsú”) szimfónia – IV. tétel
- Brahms: I. szimfónia – II. tétel
- Rimszkij-Korszakov: Spanyol capriccio (részlet)
- Rimszkij-Korszakov: Seherezáde (kijelölt részek)

Az írásbeli jelentkezéseket szakmai önéletrajzzal
és elérhetőséggel levélben vagy személyesen 2012. január 20-ig
az alábbi címekre várjuk:

Duna Szimfonikus Zenekar 1054 Budapest, Szabadság tér 2.

E-mail: duna.szimf@dunapalota.hu

A próbajáték anyaga a zenekari irodában személyesen átvehető
vagy a honlapunkról letölthető! www.dunaszimfonikusok.hu

Tel.: 1 / 355-83-30

A zenekar zongorakísérőt nem biztosít.

Az állás betöltése: 2011. február 1.

Budapest, 2011. november 22.

Szklenár Ferenc - művészeti vezető

Eladó egy Tanczer hegedű
Érdeklődni lehet: werner.judit@gmail.com

**Új hegedű eladó,
közvetlenül a készítőtől.**

295 ezer Ft.

Érd.: Kozák Dávid

Tel.: 06 30 250-01-56

E-mail: kozakdavid12@gmail.com

BUDAPESTI FILHARMÓNIAI TÁRSASÁG

December 16. péntek 19.30, Operaház
Erkel bérlet 2.

Csajkovszkij: Hegedűverseny
Debussy: A tenger
Ravel: Daphnis és Chloé II. szvit
Cez.: Rafael Frühbeck de Burgos
Km.: Baráti Kristóf (hegedű)

December 17. szombat 19.30, Operaház
Mabler bérlet 2.

Csajkovszkij: Hegedűverseny
Debussy: A tenger
Ravel: Daphnis és Chloé II. suite
Vez.: Rafael Frühbeck de Burgos
Km.: Baráti Kristóf (hegedű)

2012. január 8. hétfő 19.30, Operaház
Dobnányi bérlet 4.

Brahms: B-dúr zongoraverseny,
Brahms-Schönberg: g-moll zongoránegyese
Vez.: Christoph Eschenbach
Km.: Tzimon Barto (zongora)

DUNA SZIMFONIKUS ZENEKAR

December 3. szombat 19.30
Művészetek Palotája – Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem
Őszi bérlet 5.

Muszorgszkij: Egy éj a kopár hegyen
Gyöngyösi Levente: Zongoraverseny (ősbemutató)
Muszorgszkij-Ravel: Egy kiállítás képei
Km.: Balog József (zongora)
Vez.: Deák András

December 11. vasárnap 10.30
Duna Palota – Színházterem
Iffjúsági bérlet 3.

Nagy orosz mesterek
(Muszorgszkij: Egy kiállítás képei)
Vez.: Deák András
Műsorvezető: Zelinka Tamás

December 16. péntek 19.00,
Duna Palota – Színházterem
Őszi bérlet 6.

Népszerű balettzenék
Csajkovszkij, Delibes, Gounod,
Ponchielli, Schubert, Verdi műveiből
Vez.: Oberfrank Péter

December 25. szombat 20.00,
Duna Palota – Színházterem
Duna Koncert

Válogatás a legnagyszerűbb magyar és
külföldi zeneszerzők műveiből
Vez.: Deák András

December 27. szombat 20.00,
Duna Palota – Színházterem
Duna Koncert

Válogatás a legnagyszerűbb magyar és
külföldi zeneszerzők műveiből
Vez.: Horváth Gábor

December 30. szombat 20.00
Duna Palota – Színházterem
Duna Koncert

Válogatás a legnagyszerűbb magyar és
külföldi zeneszerzők műveiből
Vez.: Horváth Gábor

2012. január 1. vasárnap 20.00,
Duna Palota – Színházterem
Duna Koncert

Válogatás a legnagyszerűbb magyar és
külföldi zeneszerzők műveiből
Vez.: Horváth Gábor

2012. január 27. péntek 19.00
Duna Palota – Színházterem
Tavaszi bérlet 1.

Haydn: 88. G-dúr szimfónia
Beethoven: Hangversenyáriá

Schubert: 5. B-dúr szimfónia D 485
Km.: Szakács Ildikó (ének) a 2011. évi
Fischer Annie ösztöndíj nyertese
Vez.: Antal Mátyás

GYŐRI FILHARMONIKUS ZENEKAR

December 1–7.
Győri iskolák és Richter-terem
Iffjúsági hangverseny (12 előadás)
Vez.: Gál Tamás

December 10., szombat, 19.00,
Győr, Richter-terem
Jandó Jenő zongoraestje
Liszt Ferenc művei

December 14., szerda, 19.00,
Győr, Richter-terem

A klasszikus hegedűirodalom gyöngyszemei. Filmzenék, tangók, és világlágerek. Liszt, Gershwin, Paganini, Piazzola, Morricone, Michel Legrand, John Williams mellett felcsendülnek Bartók, Kodály, Csajkovszkij, Dvořák, De Falla művei.
Vez.: Silló István
Km.: Illényi Katica – hegedű, ének

December 16., péntek, 19.30, Budapest, Művészetek Palotája, Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

A klasszikus hegedűirodalom gyöngyszemei. Filmzenék, tangók, és világlágerek. Liszt, Gershwin, Paganini, Piazzola, Morricone, Michel Legrand, John Williams mellett felcsendülnek Bartók, Kodály, Csajkovszkij, Dvořák, De Falla művei.
Silló István
Km.: Illényi Katica – hegedű, ének

KODÁLY FILHARMÓNIA DEBRECEN

December 8. 19.30, Bartók terem
Wagner est

Tannhäuser-nyitány
Nagypénteki varázs
Walkürök lovaglása
Trisztán és Izolda – előjáték és Izolda szerelmi halála
Istenek alkonya – Gyászinduló és zárójelenet
Sümegei Eszter – ének
Kodály Filharmonikusok Debrecen
Vez.: Medveczky Ádám

December 20. 19.30, Bartók terem
Gulyás bérlet III. (A/4)

Karácsonyi koncert
C. Franck: 150. zsolttár
G. Ph. Telemann: Concerto 3 trombitára
Sulyok I.: Magyar karácsonyi énekek feldolgozásai
Vajda J.: Magnificat
Jónás Krisztina – ének
Lautitia gyermekkar (karnagy Nemes József)
Kodály Filharmonikusok Debrecen
Kodály Kórus Debrecen (karigazgató: Pad Zoltán)
Vez.: Somogyi-Tóth Dániel

December 31-én 19.00,
Bartók terem

Szülveszteri operettgála.
Vez.: ..Somogyi-Tóth Dániel

2012. január 12. 19.30,
Bartók terem B/4

Jandó Jenő zongoraestje
Beethoven est
Pathétique – szonáta
Holdfény – szonáta
Appassionata-szonáta

MÁV SZIMFONIKUS ZENEKAR

November 26., szombat
Magyar Nemzeti Múzeum

Unokák és nagyszülők hangversenyei

Királyok szórakozása: a vadászat
Vadász-zenék kürtegyüttesre
Vivaldi: A négy évszak – Ősz
J. Haydn: G-dúr szimfónia Nr. 73.
„A vadászat” – részlet
Weber: A bűvös vadász – nyitány
Km.: Pusker Júlia – hegedű és a MÁV Szimfonikusok kürtművészei
Vez.: Rodrigo de Carvalho

November 30., szerda 18.00,
Festetics Palota Tükörterem

Festetics-bérlet
F.Mendelssohn-Bartholdy: Notturmo a „Szentivánéji álom”-ból
F. Lachner: Serenade
S. Mercadante: „La Poesia”
I. Albeniz: 3 tánc Tsango - Cadiz - Cataluna
A. Dvořák: Erdei csönd
J. Klengel: Impromptu op.30
Schoenberg: „Kammersymphonie no. 1”, op.9,
Vidovský László: 9 kis Kurtág köszöntő korál
Km.: Nagy Róbert gordonkaművész és a zenekar gordonkaegyüttese
Vez.: Rodrigo de Carvalho

December 7., szerda 19.30,
Müpa Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Szöke Tibor-mesterbérlet
Wiedemann Bernadett operagálaestje
Vez.: Kesselyák Gergely

December 10., szombat
Magyar Nemzeti Múzeum

Unokák és nagyszülők hangversenyei
„Hírhedett zenésze a világnak”
Liszt Ferenc (1811-1886) születésének 200. évfordulójára
Les Preludes – szimfonikus költemény
Mazeppa – szimfonikus költemény
II. magyar rapszódia
Vez.: Kesselyák Gergely

December 21., szerda 18.00,
Festetics Palota Tükörterem

Festetics-bérlet
Bach: III., G-dúr Brandenburgi verseny BWV. 1048
Piazzola: A négy évszak
Balassa Sándor: Nyitány és jelenetek
Haydn: G-dúr szimfónia, No. 3
Km.: Giovanni Guzzo
Vez.: Takács-Nagy Gábor

2012. január 20., péntek 19.00,
Olasz Kultúrintézet

Erdélyi Miklós-bérlet
Mozart: Idomeneo - nyitány
Mozart: g-moll szimfónia K. 550
Brahms: III., F-dúr szimfónia, op. 90
Vez.: Takács-Nagy Gábor

2012. január 21., szombat 11.00,
Olasz Kultúrintézet

Varga László-bérlet
Mozart: Idomeneo - nyitány
Mozart: g-moll szimfónia K. 550
Brahms: III., F-dúr szimfónia, op. 90
Vez.: Takács-Nagy Gábor

MISKOLCI SZIMFONIKUS ZENEKAR

December 5. hétfő 19.00
Művészetek Háza, Miskolc

Népszerű zenei esték
Richard Strauss: Don Juan
Claude Debussy: Skót induló

Claude Debussy-Kocsis Zoltán: Hét dal
Bartók Béla: Concerto
Miskolci Szimfonikus Zenekar
Ének: Hajnóczy Júlia
Vez.: Kocsis Zoltán

December 10. szombat 19.00,
Miskolci Nemzeti Színház

Miskolci Nemzetközi Operafesztivál - Operagála

December 15. csütörtök 19.00,
Művészetek Háza, Miskolc

Mesterbérlet
Szergej Rahmanyinov: III. d-moll zongoraverseny
Ludwig van Beethoven: III. Esz-dúr, „Eroica” szimfónia
Zongora: Lilya Zilberstein
Vez.: Kovács László

December 21. szerda 19.00,
Művészetek Háza, Miskolc

Karácsonyi koncert a Ghyms együttesrel
Km.: Fazekas Gyermekkar
Vez.: Kovács László

2012. január 6. 19.00, január 7. 19.00,
január 8. 10.30,
Miskolci Nemzeti Színház

Újévi koncert
Ének: Dolhai Attila, Bordás Barbara
Tánc: Molnár Natália, Agyal András
Konferál: Dr. Kovács Sándor
Vez.: Kovács László

2012. január 16. hétfő 19.00,
Művészetek Háza, Miskolc

Szezonbérlet
Joseph Haydn: fisz-moll „Búcsú” szimfónia
Wolfgang Amadeus Mozart: D-dúr fuvolaverseny
Ludwig van Beethoven: VII. (A-dúr) szimfónia
Fuvola: Győri Noémi
Vez.: Vásáry Tamás

2012. január 23. hétfő 19.00,
Művészetek Háza, Miskolc

Népszerű zenei esték
Joseph Haydn: „A reggel”
D-dúr szimfónia No.6
Johann Georg Albrechtsberger: Hárfaverseny
Orbán György: Magnificat
Km.: ELTE Bartók Béla Énekkar
Ének: Cserna Ildikó, Meláth Andrea
Hárfa: Halasi Dóra
Vez.: Kovács László

2012. január 29., vasárnap 19.30,
Művészetek Palotája, Fesztivál Színház, Budapest

Olsvay Endre: Ad notitiam
Gyöngyösi Levente: II. szimfónia
Dubrovay László: III. zongoraverseny
Sugár Miklós: Jubileumi zene
Durkó Zsolt: A Jelenések könyvének margójára – oratórium
MR Énekkar
Vez.: Kovács László

NEMZETI FILHARMONIKUSOK

December 6. kedd 19.30, Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Klemperer bérlet/4.
Yoav Talmi: Elégia vonós hangszerekre, timpanira és harmonikára (Dachau Reflections)
Felix Mendelssohn-Bartholdy: I. zongoraverseny g-moll, op.25
Antonín Dvořák: VII. szimfónia d-moll, op.70
Km.: Cyprien Katsaris – zongora
Vez.: Yoav Talmi

December 23. péntek 18.00, Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Bérlenten kívüli hangverseny
A Nemzeti Filharmonikusok hagyományos karácsonyi koncertje

Pjotr Iljics Csajkovszkij: A diótörő – előadás emberekkel és bábokkal
Km.: Budapesti Énekes Iskola Kórusa (karigazgató: Bubnó Tamás)
Kolibri Gyermekszínház művészei
Vez.: Kocsis Zoltán
Rendezte: Novák János

2012. január 12. csütörtök 19.30, Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Klemperer bérlét/5.
Richard Wagner: Tannhäuser-nyitány
Dmitrij Dmitrijevics Sosztakovics: I. zongoraverseny c-moll, op.35
Richard Strauss: Imígyen szóla Zarathustra - szimfonikus költemény, op.30
Km.: Olga Kern - zongora
Tóth László - trombita
Vez.: Kocsis Zoltán

2012. január 14. szombat 19.30, Nemzeti Filharmonikusok próbaterme

Kamarazenei bérlét /2.
Antonín Dvořák: Terzetto, op.74
Anton Webern: Lassú tétel (Langsamer Satz)
Wolfgang Amadeus Mozart: g-moll vonósötös, K.516
Richard Strauss: Szimfónia fúvós hangszerekre
Házigazda: Kocsis Zoltán

2012. január 15. vasárnap 11.00 és 15.00, MŰPA Fesztivál Színház

Ifjúsági bérlét / 2.
A varázsfuvola
Wolfgang Amadeus Mozart:
A varázsfuvola
Műsorvezető: Kovács Sándor

PANNON FILHARMONIKUSOK – PÉCS

November 26., szombat 18.00, Kodály Központ

Segítség, komolyzene!
Nem állunk csebul!
Mozart: D-dúr „Prágai” szimfónia K.504
Vezényel: Vass András
Km.: Bujtor Balázs, László Csaba

December 3., szombat 15.00, 15.30, Kodály Központ Csígház

Csigapó itt van
A Pannon Filharmonikusok egyedi zenei

nei programja kicsiknek! (4–8 év)
Km.: Laduver Mihály – klarinét,
Kiss Szabolcs – harsona,
Szendrői Zsuzsanna – szaxofon

December 10., szombat 18.00, Kodály Központ

Maestro Bogányi – Lickl
Licl: Die Haushaltung nach der Mode (daljáték két felvonásban)
Vez.: Bogányi Tibor

December 15., csütörtök 19.30, Kodály Központ

Kelemen kétszer kettesben
J. S. Bach: h-moll szvit
Mozart: Sinfonia concertante K.364
J. S. Bach: d-moll kettősverseny
Bartók: Divertimento
Vez.: Kelemen Barnabás
Km.: Gárdai Viktória – fuvola,
Kelemen Barnabás – hegedű,
Kokas Katalin – hegedű

December 22., csütörtök 19.30, Pécsi Bazilika

Karácsonyi Ünnepi Hangverseny
Bach: Karácsonyi oratórium (I–III. r.)
Vez.: Vass András

2011. január 2., hétfő 19.00, Kodály Központ

Újévi Üzenet Hangverseny
Vez.: Bogányi Tibor

2012. január 19., csütörtök 19.30, Kodály Központ

A Bogányi testvérek egy színpadon!
Rahmanyinov: Vocalise (a szerző zenekari változata)
Rahmanyinov:
II. zongoraverseny (c-moll)
Sosztakovics: X. szimfónia (e-moll)
Vez.: Bogányi Tibor
Km.: Bogányi Gergely – zongora

2012. január 20., péntek 19.30, Művészetek Palotája Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem, Budapest

Pannon koncertsorozat
Rahmanyinov: Vocalise (a szerző zenekari változata)
Rahmanyinov:
II. zongoraverseny (c-moll)
Sosztakovics: X. szimfónia (e-moll)
Vezényel: Bogányi Tibor
Km.: Bogányi Gergely – zongora

2012. január 28., szombat 18.00, Kodály Központ

Maestro Silló
Bizet / Scsedrin: Carmen szvit

V. Meza: Versenymű 4 harsonára és zenekarra
Villa-Lobos: Bachianas brasileiras No.5
Piazzolák énekhangra és zenekarra
Vez.: Silló István
Km.: Rác Rita – szoprán, Wiedemann Bernadett – mezzoszoprán, Corpus Harsona Kvartett, Quartett Escualo, Óbudai Danubia Zenekar

SAVARIA SZIMFONIKUS ZENEKAR

December 9. 19.30, Bartók Terem

Szimfónia bérlét
Rimcskij-Korszakov: Seherezade op. 35
Vez.: Petró János
Orff: Carmina Burana
Km.: Nemzeti Énekkar, énekes szólisták

December 17. 19.00, Bartók Terem

Opera bérlét
G. Puccini: Tosca
Vez.: Medveczky Ádám

2012. január 13. 19.30, Bartók Terem

Szimfónia bérlét
Sibelius: Finlandia szimfonikus költemény op. 26
Kocsár Miklós: Csellóverseny
Sibelius: 5., Esz-dúr szimfónia op. 82
Vez.: Kocsár Balázs
Km.: Rohmann Ditta

SEGEDI SZIMFONIKUS ZENEKAR

December 3. szombat 19.30,

Honvéd téri ref. templom

Adventi koncert
Szegedi Kamarazenekar
Giuseppe Sammartini: Karácsonyi concerto grosso; Charpentier: Hangszeres karácsony; Händel: Alceste áriája; Locatelli: f-moll concerto grosso
Szólista: Körösi Györgyi – gordonka, Somogyvári Tímea Zita – ének,
Kosztándi István – hegedű

December 11. vasárnap 11.00, Színház

Matiné/2
„Zenés mesék”
Lendvai Kamilló: A rendíthetetlen ólomkatona
Ránki György: Két bors ökröcske
Vez.: Gyüdi Sándor
A műsort ismerteti: Meszlényi László

December 13. kedd 12.00, Színház

Ifjúsági hang. Délidőben/1
Muszorgszkij-Ravel:
Egy kiállítás képei

December 13. kedd 19.30

Vaszy/3
R. Strauss: Rózsalovag – szvit
Hummel: Esz-dúr trombitaverseny
Muszorgszkij-Ravel:
Egy kiállítás képei
Km.: Velenczei Tamás – trombita
Vez.: Norbert Pfafflmeyer (Ausztria)

SZOLNOKI SZIMFONIKUS ZENEKAR

December 22. csütörtök 19.00,

Városháza díszterme

Fantázia bérlét 2.
Vonós-est
Mozart: Così Fan Tutte - Nyitány
Mozart: Hegedűverseny G-dúr
Bruch: Hegedűverseny g-moll
Km.: Horváth Béla (hegedű)
Vez.: Izaki Maszahiro

2012. január 7. szombat 19.00, Városi Sportszarnok

Aba-Novák bérlét 3. Campus bérlét 2.
Mozart: meglepetésgála a Magyar Állami Népi Együttes közreműködésével.
Kállai kettős, Ecseri lakodalmas,
II. Magyar rapszódia
Vez.: Izaki Maszahiro

2012. január 16. hétfő 19.00

Megyháza díszterme

Fantázia bérlét 3.
„Figaro” - Rossini és Mozart
G. Rossini: Sevillai borbély – keresztmetszet
W. A. Mozart: Figaro házassága – keresztmetszet
Vez.: Bolyky Zoltán

ZUGLÓI FILHARMÓNIA – SZENT ISTVÁN KIRÁLY SZIMFONIKUS ZENEKAR ÉS ORATÓRIUMKÓRUS

2012. február 19., vasárnap 19.30,

Művészetek Palotája

Szimfonikus Felfedezések
Bérletsorozat V/4.
Erkel Ferenc: Hunyadi László – nyitány
Dohnányi Ernő:
Gordonkaverseny op. 12.
Km.: Devich Gergely – cselló
Csemiczky Miklós:
Supra firmam petram
misztériumjáték basszus hangra,
vegyeskarra és zenekarra (2005)
Km.: Kovács István
Kodály Zoltán: Galántai táncok
Vez.: Záborszky Kálmán

TISZTELT OLVASÓNK!

Amennyiben Önt érdeklik a Zenekar újság témái, ne tétovázzon megrendelni a teljes cikkekkel tartalmazó újságot!

ÖN IS LEGYEN ELŐFIZETŐNK!

a **zeneKar** a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének, valamint a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének közös szaklapja

Megjelenik:évi 6 alkalommal • Éves előfizetőknek 295 Ft/db + postaköltség 195 Ft/db
6 szám: 1770 Ft +postaköltség 1170 Ft • Összesen 2940 Ft/év

Eljut: A magyar hivatásos szimfonikus zenekarokhoz, zenei intézményekhez, és a zene iránt érdeklődőkhöz.

Foglalkozik: A magyar és külföldi zenei közélet aktuális történéseivel, szakmai érdekességekkel, hangverseny-kritikákkal, zenetörténeti írásokkal, szakszervezeti témákkal, jogvédelemmel, hangszertörténettel, a zenészek egészségi bántalmaival, illetve azok megelőzésével és gyógyításával, valamint hangverseny-programokkal.

Megrendelhető e-mailben: info@zenekarujsg.hu

Megrendelés esetén kérjük feltüntetni a pontos címet, valamint csekk, vagy átás számla igényét.
Utóbbi esetén kérjük a számlázási cím feltüntetését is.

Ismét új irányelvek az NKA stratégiájában

L. Simon László, az NKA új elnöke szerint a széleskörű összesség jövőre egymilliárd forinttal nő. A Zenekar újság legfrissebb számában olvasható exkluzív interjújában kifejezte: "A kollégiumi életkutatás jól lesz a túlzottan szűkeg, csak a saját szakmájának előnyeit védő művészetszervezetek"

>>> további

1 2

>>> további hírek

Amadinda szilveszter orgonával

2011. november 24.

Az Amadinda Újégyenes és Presser Gábor szilveszteri koncertjének idei vendége Fassang László orgonaművész lesz. A program - ahogy szokott - még alakulóban van, egy biztos:

Koncerttel köszöntik Erőd Iván zeneszerzőt

2011. november 23.

Erőd Iván nemzetközi hírnév zeneszerzőt és zongoristát a budapesti Ceztrik Kulturális Fórum szalonjában szerdán este koncerttel köszöntik abból az alkalomból, hogy idén 75

Parlando

Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének zene-pedagógiai folyóirata

Eseménynaptár

<< Előző ÉV / HÓNAP Köv. ÉV / HÓNAP >>

2011 November						
H	K	SZ	Cs	P	SZ	V
		01	02	03	04	05
07	08	09	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31	32	33	34
35	36	37	38	39	40	41

Mai dátum

ESEMÉNYEK

A mai napon nincs esemény

KÖZELI ESEMÉNYEK:

AMI BENNÜNKET ÉRDEKEL – NAPI FRISSÍTÉSSEL!

A zenekar újság online változata több hírrel, friss próbajáték kiírásokkal, hangverseny programokkal, archív cikkekkel zene-kar.hu címen!

A Zenekar újságot 1994-ben indította a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége, valamint a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezete. A kéthavonta megjelenő folyóirat azóta is az egyetlen olyan szaklap, amely kimondottan a szimfonikus zenekarokhoz és azokról szól, érintve minden olyan témát, amely a zenészek érdeklődési körébe tartozik: közélet, hangversenykritika, zene-történet, hangszervilág, oktatás, egészség. A nyomtatott újság azonban nem tudja már betölteni gyorsuló világunk egyre nagyobb információéhségét, ezért párhuzamosan létrehoztuk a papíralapú újság internetes változatát, amely napi információkkal és érdekes interjúkkal, szakmai vitákkal kívánja olvasóitára igényeit kielégíteni.

Internetes portálunkon napi frissítéssel olvashatunk a magyar zenei közélet eseményeiről, kritikai rovatunkban a szimfonikus zenekaraink Budapesten megrendezett hangversenyeiről. Ezek mellett könyv és CD kritikákat, zene-történeti tanulmányokat teszünk közzé, és Műhely rovatunkban foglalkozunk a kultúrát érintő kormányzati döntésekről, azok hátteréről. Hírt adunk tudományos kutatásokról a zenei-, valamint a zenekari oktatás terén, a zenekari muzikuskor egészséges életmódjával foglalkozó tudományos kutatásokról illetőleg a munkahelyi ártalmakról, új hangszerekről, hangszerkészítési módszerekről és egyéb elméleti kérdésekről, zenekari programokról, fesztiválokról, versenyekről és nem utolsósorban próbajátékokról, álláslehetőségekről.

RSS

A legfrissebb híreink és a próbajáték lehetőségek már közvetlenül elérhetők az RSS szolgáltatásunkon keresztül, akár mobiltelefonon is.

HÍREK: feed://zene-kar.hu/rss/news_rss.php

PRÓBAJÁTÉKOK: feed://zene-kar.hu/rss/probajatekok_rss.php

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK, VALAMINT A MAGYAR ZENEMŰVÉSZEK ÉS TÁNCMŰVÉSZEK SZAKSZERVEZETÉNEK KÖZÖS LAPJA, A NEMZETI KULTURÁLIS ALAPPROGRAM TÁMOGATÁSÁVAL.

Nemzeti Kulturális Alap

ALAPÍTOTTA: POPA PÉTER

A szerkesztőség címe:

MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGE

1068 Budapest, Városligeti fasor 38.

e-mail: info@zenekarujrsag.hu

www.zene-kar.hu

Felelős kiadó és szerkesztő: POPA PÉTER

Nyomdai kivitelezés: PUBLICITAS
1021 Budapest, Tároगतó út 26.

Telefon/fax: 200-7330

e-mail: dtp@publicitas.hu • www.publicitas.hu

Felelős vezető: A Kft. ügyvezetője

ISSN: 1218-2702

Az interjúkban elhangzott véleményekkel és kijelentésekkel szerkesztőségünk nem feltétlenül azonosul.

Észrevételeknek, helyesbítéseknek készséggel helyt adunk.

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK TAGJAI:

Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar Közhasznú Nonprofit Kft.

Cím: 1221 Budapest, Tóth József u. 47.
Levélcím: 1775 Budapest, Pf. 122
Művészeti titkárság: 1087 Budapest, Kerepesi út 29/b. IV. ép.
Telefon: 322-1488 • Fax: 413-6365
E-mail: info@bdz.hu
www.bdz.hu

Budapesti Filharmoniai Társaság Zenekara

1061 Budapest, Andrássy út 22.
Tel.: 331-2550 • Fax: 331-9478
http://www.bpo.hu

DUNA szimfonikus Zenekar

Duna Palota Nonprofit Kft.

1051 Budapest, Zrínyi u. 5.
Próbaterem: 1054 Budapest, Szabadság tér 2.
(Hazatérés temploma)
Tel./fax: (+36-1) 355-8330
Bérletvásárlás, jegyrendelés:
Bokor Erzsébet 06/20 937-1399
www.dunaszimfonikusok.hu
E-mail: duna.szimf@dunapalota.hu

Győri Filharmonikus Zenekar

9021 Győr, Aradi vértanúk u. 16.
Tel.: (96) 312-452 • Fax: (96) 319-232
E-mail: office@gyfz.hu
www.gyfz.hu

Kodály Filharmonia Debrecen

4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c.
Tel.: (52) 500-200 • Fax: (52) 412-395
E-mail: info@dbfilharmonikusok.hu
gazdvez@dbfilharmonikusok.hu
halasz.edit@dbfilharmonikusok.hu
www.dbfilharmonikusok.hu

Magyar Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Enekkar és Kottatár Nonprofit Kft.

1095 Budapest, Komor Marcell u. 1.
Tel.: 411-6600 • Fax: 411-6699
E-mail: kovacs.g@filharmonikusok.hu
www.filharmonikusok.hu

MÁV Szimfonikus Zenekar

1088 Budapest, Múzeum u. 11.
Tel.: 338-2664 • Tel./fax: 338-4085
E-mail: office@mavzenekar.hu
www.mavzenekar.hu

Miskolci Szimfonikus Zenekar

3525 Miskolc, Fábán u. 6/a.
Tel.: (46) 323-488
E-mail: missyo@hu.inter.net • www.mso.hu

Óbudai Danubia Zenekar

1061 Budapest, Liszt Ferenc tér 5., I. em 4., kapucsendő: 26.
Levélcím: 1399 Budapest, Pf. 716
Tel.: (+36-1) 373-0228 • Tel./fax: (+36-1) 269-1178
E-mail: info@danubiazzenekar.hu
www.danubiazzenekar.hu

Pannon Filharmonikusok – Pécs

7622 Pécs, Breuer Marcell sétány 4.
Tel.: (72) 500-320 • Fax: (72) 500-330
E-mail: info@pfz.hu
www.pfz.hu

Savaria Szimfonikus Zenekar

9700 Szombathely, Rákóczi u. 3.
Tel.: (94) 314-472 • Fax: (94) 316-808
E-mail: info@sso.hu
www.sso.hu

Szegedi Szimfonikus Zenekar

6720 Szeged, Széchenyi tér 9.
Korzó Zeneház
Tel.: (62) 426-102
E-mail: orch@symph-szeged.hu • www.symph-szeged.hu

Szolnoki Szimfonikus Zenekar

5000 Szolnok, Hild tér 1
Aba-Novák Kulturális Központ
Tel.: (30) 9358-368
E-mail: info@szolnokiszimfonikusok.hu
www.szolnokiszimfonikusok.hu

Zuglói Filharmonia Non-profit Kft. – Szent István Király Szimfonikus Zenekar

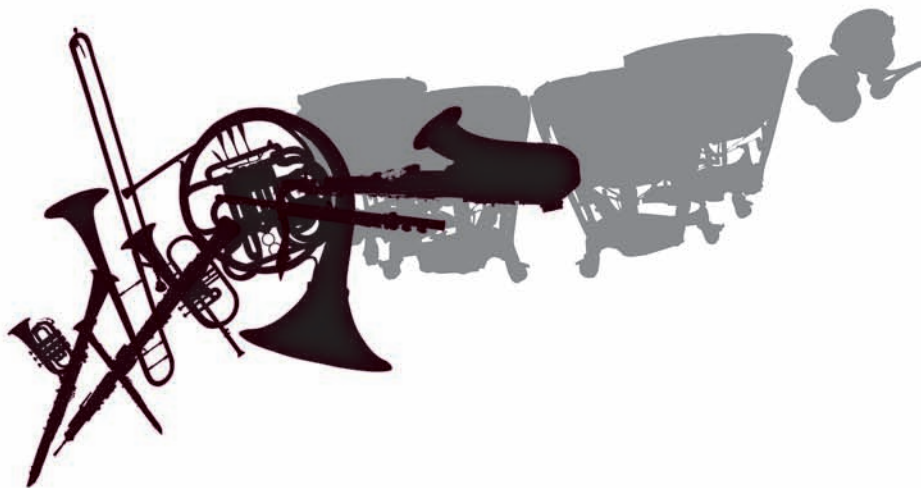
1145 Budapest, Columbus u. 11.
Tel./Fax: (36 1) 467-0788; 467-0788;
E-mail: zugloifilharmonia@szenistvanzene.sulinet.hu
http://www.szenistvanzene.hu

Adams
Alexander
Alphasax
Amati
Bach
Bags
Berg Larsen
BG
Blackburn
Borgani
Buffet Crampon
B&S
Cannonball
Charles Bay
Cherub
Conn
Courtois
Denis Wick
Dotzauer
E. Schmid
Eastman
Edwards
Fontaine
Francois Louis
Getzen
Hammig
Hardcase
Holton
Hoyer
Jody Jazz
Jupiter
Keilwerth
King
König & Meyer
Kromat
Lebayle
Leblanc
Lorée
Ludwig
Majestic
Manhasset
Marca
Marigaux
Mateki
Melton
Miyazawa
Morizono
Muramatsu
Musser
Neotech
P. Mauriat
Paiste
Pearl
Powell
Premier
Rico
Rigotti
Roy Benson
Rudolf Meinl
Sankyo
Schagerl
Schneider
Schreiber
Seiko
Selmer
Sonaré
Steuer
Straubinger
Studio 49
Trevor J. James
Vandoren
VMI
Wilde + Spieth
Wittner
Yamaha
Yanagisawa

20 ÉV

TISZTA HANG

20 ÉVES A FON-TRADE MUSIC,
30 ÉVES A CSIDER HANGSZERÉSZMŰHELY

www.fontrademusic.hu

1081 Budapest, Kiss József utca 14., Telefon: 1 210 2790, 30 488 6622

FON
TRADE MUSIC